

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет – Економіки бізнесу і контролю

Кафедра – Обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Організація і методика обліку та аудиту дебіторської заборгованості підприємства (на прикладі ТОВ «Дружба СВК»)

ШИФР КРМ.ОтаА.1.929-03.2.17

Здобувачка: _____ **Богдан А.В.**

Керівник: _____ **к.е.н., доц. Ступницька Т.М.**

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від «12» грудня 2023 р., протокол № 7.

Завідувач кафедри

обліку та аудиту _____ Валерій НЕМЧЕНКО

Одеса – 2023 р.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ
І МЕНЕДЖМЕНТУ ім.Г.Е.Вейнштейна

Факультет – Економіки бізнесу і контролю
Кафедра – Обліку та аудиту
Ступінь вищої освіти – другий (магістр)
Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Зав. кафедри обліку та аудиту

« ____ » _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
здобувачки

Анастасії БОГДАН

-
1. Тема роботи: ***«Організація і методика обліку та аудиту дебіторської заборгованості підприємства (на прикладі ТОВ «Дружба СВК»)»***

Затверджена наказом *від 01 грудня 2022 р. наказ № 929-03*

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи ***8 грудня 2023 р.***
3. Вихідні дані до роботи: ***Звітні дані про діяльність підприємства за 2020-2021р.р.***

-
4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра: ***Теоретичні основи обліку та аудиту об'єкту дослідження. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства за 2020-2021 роки. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку та аудиту об'єкту дослідження на ньому. Висновки та пропозиції.***

-
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) ***таблиць – 42, рисунків – 8.***

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **14 серпня 2023 р.**

Керівник _____ Ступницька Т.М.

Завдання прийняв до виконання _____ Богдан А.В.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	12.08.23 - 20.09.23	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	21.09.23 - 21.10.23	
3. <i>Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку та аудиту за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	22.10.23 - 28.11.23	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	29.11.23 - 8.12.23	

Здобувачка-магістр _____ Богдан А.В.

Керівник роботи _____ Ступницька Т.М.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ. Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувачка-магістр _____ Богдан А.В.

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Організація і методика обліку та аудиту дебіторської заборгованості (на прикладі ТОВ «Дружба СВК»)»

Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення організаційних і методичних положень та визначення основних шляхів вдосконалення обліку та аудиту дебіторської заборгованості підприємства.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. У першому розділі було розглянуто теоретичні основи організації і методики обліку та аудиту дебіторської заборгованості підприємства: визначено суть та дебіторської заборгованості, проведений аналіз економічної літератури з питання визначення дебіторської заборгованості, наведена нормативно - правова база обліку дебіторської заборгованості, документальне оформлення, синтетичній і аналітичний облік, відображення інформації про неї у фінансовій звітності, та податковий облік дебіторської заборгованості підприємства, також розглянуто аудит дебіторської заборгованості підприємства. В другому розділі проведено аналіз фінансово-економічних показників діяльності та фінансовий аналіз ТОВ «Дружба СВК» за два роки. В третьому розділі розкривається організація бухгалтерського обліку та аудиту дебіторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК», наведено порядок проведення аудиту достовірності відображення господарських операцій з обліку дебіторської заборгованості на підприємстві та укладено аудиторський висновок.

У висновках вказуються результати проведеного дослідження організації і методики обліку та аудиту дебіторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК», запропоновано рекомендації щодо удосконалення бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості, а також пропозиції, що призведуть до покращення діяльності підприємства.

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	- 106 с.;
таблиць	- 42;
рисуноків	- 8;
додатків	- 2.

ЗМІСТ

	С.
Вступ.....	5
1. Теоретичні основи організації обліку дебіторської заборгованості підприємства.....	8
1.1. Нормативно-правова база та завдання бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості.....	8
1.2. Економічна сутність дебіторської заборгованості, її класифікація.....	10
1.3. Методологія бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості за національними стандартами.....	19
1.4. Податковий облік дебіторської заборгованості підприємства.....	34
1.5. Організація і методика аудиту дебіторської заборгованості підприємства.....	40
2. Організація і методика фінансово-економічного аналізу діяльності ТОВ «Дружба СВК».....	49
2.1. Техніко-економічна характеристика ТОВ «Дружба СВК».....	49
2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Дружба СВК».....	52
2.4. Загальний аналіз фінансового стану підприємства.....	58
3. Практика бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості ТОВ «Дружба СВК».....	78
3.1. Загальна характеристика організації бухгалтерського обліку на підприємстві.....	78
3.2. Організація бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК».....	83
3.3. Організація аудиту дебіторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК».....	90
Висновки та пропозиції.....	100
Список використаних джерел.....	102
Додатки.....	107

ВСТУП

Актуальність теми. У процесі фінансово – господарської діяльності кожне підприємство вступає в певні економічні взаємовідносини з іншими суб'єктами господарювання, в результаті цього відбуваються господарські операції, суттєвою складовою частиною яких, з погляду фінансової стабільності підприємства, є дебіторська заборгованість. Дебіторська заборгованість істотно погіршує фінансовий стан підприємства, вона є іммобілізацією грошових засобів, відверненням їх з господарського обороту, що приводить до зниження темпів виробництва і результативних показників діяльності підприємства, оскільки прострочена дебіторська заборгованість, по якій закінчився термін позовної давності, підлягає віднесенню на збитки підприємства.

Дебіторська заборгованість є не лише індикатором, що визначає рівень заборгованості, а й економічним явищем, що впливає на діяльність підприємства в цілому. Тому ефективна організація обліку дебіторської заборгованості активно сприятиме зміцненню договірної дисципліни; підвищенню відповідальності підприємств за своєчасне і в повному обсязі здійснення платежів за всіма зобов'язаннями; прискоренню обороту оборотних коштів; зменшенню видатків обігу; ефективному використанню тимчасово вільних коштів та ін.,

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти України, міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку, постанови Верховної Ради України, Кабінету Міністрів, дослідження класиків економічної теорії, наукові праці вітчизняних учених з питань обліку та аудиту дебіторської заборгованості, а також дані первинного, аналітичного і синтетичного обліку досліджуваного підприємства, річні звіти, дані статистичної звітності, виробничо-фінансові плани, довідкові матеріали.

Проблему дослідження обліку та аудиту дебіторської заборгованості розглядали такі науковці як: Л.Е. Алексєєва, О.М. Бандурка, І.О. Бланк, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Л. Городянська, Т.В. Гладких, Л.О. Лігоненко, Н.М. Лисенко, О.Г. Лищенко, Н.М. Новікова, Г.Г. Кирейцев, Е.П. Козлова, М.Я. Коробов, Л.П.

Кулаковська, Н.М. Малюга, Н.Матицина, Т. Момот, Ю.В. Піча, А.М. Черній та інші.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення організаційних і методичних положень та визначення основних шляхів вдосконалення обліку та аудиту дебіторської заборгованості підприємства.

Задачами дослідження є: вивчення теоретичних основ обліку та аудиту розрахунків дебіторської заборгованості: розкриття сутності, принципів класифікації дебіторської заборгованості; розгляд нормативно-правових документів, які регулюють облік дебіторської заборгованості, документальне оформлення дебіторської заборгованості та відображення її на рахунках бухгалтерського обліку; організація та методика аудиту операцій з обліку дебіторської заборгованості; проведення аналізу основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ Дружба СВК» за два роки; здійснення фінансового аналізу діяльності підприємства; вивчення організації бухгалтерського обліку та обліку й аудиту дебіторської заборгованості ТОВ Дружба СВК»; укладання робочих документів аудитора щодо дебіторської заборгованості та аудиторського висновку про фінансову звітність ТОВ Дружба СВК»; формулювання рекомендацій щодо покращення організації обліку на даному підприємстві.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження роботи є дебіторська заборгованість підприємства, а предметом дослідження – облік та аудит дебіторської заборгованості підприємства.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використовувалися такі методи дослідження: методи наукової абстракції, індукції та дедукції, групування, порівняння, абсолютних та відносних величин, аналізу і синтезу (при оцінці стану та динаміки дебіторської заборгованості), методи конкретизації, моделювання, аналогії, спостереження, балансовий метод.

Наукова новизна одержаних результатів в даній кваліфікаційній роботі полягає в розробці напрямів вдосконалення обліку та аудиту дебіторської заборгованості підприємства.

Апробація результатів роботи. Основні теоретичні та практичні результати дослідження доповідалися та були апробовані на науковому колоквиумі «Сучасні аспекти проведення аналізу функціонування національної економіки та діяль-

ності її суб'єктів в контексті забезпечення їх конкурентоспроможності та ефективності діяльності» в рамках дослідження наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри обліку та аудиту ОНТУ 28.11.2023 р. (Додаток Б).

Загальна структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст роботи становить 106 стор., містить 42 таблиці на 38 стор., 8 рисунків на 6 стор., 2 додатки, список використаних джерел з 43 найменування на 5 стор.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Нормативно-правова база та завдання бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості

Нормативна інформація щодо дебіторської заборгованості підприємства за напрямками використання має на меті забезпечення таких функцій управління, як аналіз, контрольні прогнозування обсягу дебіторської заборгованості. Правова, нормативна та довідкова інформація використовується для оцінки, контролю і прогнозування відповідності дебіторської заборгованості підприємства чинному законодавству, директивним документам, стандартам бухгалтерського обліку (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Нормативні документи з питань обліку дебіторської заборгованості підприємства*

Нормативний документ	Призначення
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зі змінами та доповненнями	Наведені основні вимоги до бухгалтерського обліку, його роль і значення як інформаційної бази.
Податковий кодекс України від 2.12.10р. № 2755-УІ зі змінами та доповненнями	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Визначаються мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів.
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість
План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291	Визначає перелік рахунків та субрахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб
Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (крім банків, бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності)
Інструкція про, що затверджена наказом Міністерства фінансів України від 13.03.99 р. № 59. (зі змінами та доповненнями)	Регулює службові відрядження в межах України та закордон

Нормативний документ	Призначення
Методичні рекомендації про застосування регістрів бухгалтерського обліку №356 (зі змінами та доповненнями).	Спрямовані на узагальнення в регістрах бухгалтерського обліку (крім регістра позабалансового обліку) методом подвійного запису інформації про наявність та рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств і організацій та інших юридичних осіб
Постанова КМУ «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів» від 02.02.2011 № 98 (зі змінами та доповненнями)	Визначає суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів

*складено з використанням джерел [2-5,7-12]

Цей перелік можна доповнювати і іншими нормативними документами, які прямо або опосередковано регламентують облік дебіторської заборгованості в Україні.

Під час огляду нормативної бази велика увага приділяється законодавчим актам, що регулюють бухгалтерський облік на підприємстві, так як вони є першочерговою інформаційною базою для всіх підсистем управління (аналізу, аудиту, планування тощо).

Основним нормативним документом, що визначає методологічні принципи формування інформації про дебіторську заборгованість і її розкриття у фінансовій звітності є П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [5].

Основними завданнями обліку дебіторської заборгованості є:

- визначення обсягу інвестицій у дебіторську заборгованість за комерційним і споживчим кредитом;
- формування принципів та умов кредитної політики щодо покупців продукції;
- визначення кола потенційних дебіторів;
- забезпечення інкасації дебіторської заборгованості;

- прискорення платежів за допомогою сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості
- чітке документування розрахунків,
- своєчасна та повна реєстрація даних первинного обліку в регістрах,
- правильність використання регістрів бухгалтерського обліку та повноти відображення в них розрахунків з покупцями та замовниками;
- дотримання правильності строків позикової давності розрахунків з покупцями та замовниками.
- правдиве відображення інформації щодо дебіторської заборгованості в формах фінансової звітності та примітках до неї.

Основним документом, що регламентує розкриття інформації про дебіторську заборгованість щодо її обліку та розкриття у фінансовій звітності підприємств України є П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [5].

1.2. Економічна сутність дебіторської заборгованості, її класифікація

Нестабільність економічної ситуації в Україні призводить до погіршення стану розрахунків між підприємствами, істотного збільшення ризиків реалізації на умовах відстрочки оплати. Низька платоспроможність підприємств викликає зростання обсягів дебіторської заборгованості та зменшення кредиторської, що призводить до порушення платіжного балансу. Сьогодні в період глобальних змін в різних сферах діяльності суспільства питання обліку дебіторської заборгованості є досить актуальним, адже фінансовий стан підприємства значною мірою залежить саме від наявності та ефективного управління цим видом заборгованості.

Вивчення наукових праць та практика господарської діяльності, а також аналіз вітчизняної літератури свідчать про наявність великої кількості поглядів науковців відносно визначення поняття та класифікації дебіторської заборгованості.

Питаннями дослідження поняття та класифікації дебіторської заборгованості займалися такі науковці, як: Л.Е. Алексеєва, О.М. Бандурка, І.О. Бланк, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Л.О. Лігоненко, О.Г. Лищенко, Н.М. Новікова, Г.Г. Кирейцев,

Е.П. Козлова, М.Я. Коробов, Н.М.Малюга, Т. Момот, Л.Городянська, Т.В.Гладких, Матицина Н., Н.М.Лисенко, А.М.Черній та інші.

Підходи до визначення поняття дебіторської заборгованості наведені в табл.1.2.

Таблиця 1.2 – Підходи до визначення поняття дебіторської заборгованості в економічній літературі*

Автор (група авторів)	Визначення
П (С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»	Дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату
Л.Е. Алексеева, О.М.Бандурка, І.О.Бланк, Е.П.Козлова, М.Я.Коробов, А.М.Черній	Визначають дебіторську заборгованість як борги
С.Ф.Голов	Дебіторська заборгованість – фінансовий актив, що є контрактним правом однієї сторони отримати гроші й узгоджується з відповідним зобов'язанням сплати іншої сторони.
М.В.Кружельний, В.Г.Лінник	Під дебіторською заборгованістю розуміють права на повернення боргу
Г.Г.Кирейцев, І.Бернар	Розуміють дебіторську заборгованість як вимоги щодо оплати, тобто боргові вимоги є еквівалентом боргу тієї особи, на яку покладається виконання обов'язку. Як і борги боргові вимоги розглядаються з точки зору терміну їхнього виконання
Н.В.Дембінський, І.А.Єфремов, Ю.С.Ігумнов	Визначають дебіторську заборгованість як кошти у розрахунках
О.Г. Лищенко	Дебіторська заборгованість – це фінансовий актив, який є контрактним правом отримувати грошові кошти або цінні папери від іншого підприємства.
Т.Момот	Дебіторська заборгованість – безвідсоткова позика контрагентам.
О.П.Крайник, З.В. Клепикова	Дебіторська заборгованість – форма відстрочки платежу – відкритий кредит (неформальна або формальна угода, яка передбачає виконання послуг замовником або реалізації продукції покупцю з відстрочкою оплати за них. Такий кредит вважається безкоштовним та без чіткого визначення строку.
В.Ф.Палій, В.В.Палій	Визначають дебіторську заборгованість як вкладення в обігові кошти
Ф.Ф.Бутинець, С.Л.Береза, О.М.Петрук, С.М.Гольцова	Під дебіторською заборгованістю розуміють суму заборгованості дебіторів на певну дату

*складено з використанням джерел [17, 23, 26, 35, 36, 38,40]

Класифікація дебіторської заборгованості підприємства є дієвим методом дослідження цього складного економічного та правового явища, що дозволяє з'ясувати причини виникнення та існування дебіторської заборгованості, її склад та якість із

метою прийняття правильного рішення щодо процедури управління дебіторською заборгованістю.

Головне призначення класифікації дебіторської заборгованості – систематизація інформації щодо стану дебіторської заборгованості та надання допомоги у прийнятті оптимального рішення щодо управління дебіторською заборгованістю.

Дебіторська заборгованість класифікується за певними критеріями:

- 1) строк погашення та зв'язок з нормальним операційним циклом;
- 2) об'єкти щодо яких виникла дебіторська заборгованість;
- 3) своєчасність погашення.

Тобто зміст, місце і роль дебіторської заборгованості розглядають в прикладному аспекті – як складовий елемент активів, що формується в ринковому механізмі на основі договорів поставки або продажу.

Бланк І. О. з огляду на проблеми управління дебіторською заборгованістю, виділяє п'ять груп дебіторської заборгованості [17]:

- дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги, термін оплати яких ще не настав;
- дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги, неоплачені в строк;
- дебіторська заборгованість за векселями отриманими;
- дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом;
- дебіторська заборгованість за розрахунками з персоналом та ін.

Згідно з П(С)БО 10 дебіторська заборгованість поділяється на довгострокову та поточну (рис.1.1).

При цьому враховуються два критерії: строк погашення та зв'язок з нормальним операційним циклом. Операційний цикл – проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отриманням коштів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг.

Довгострокова дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості фізичних та юридичних осіб, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу [5].

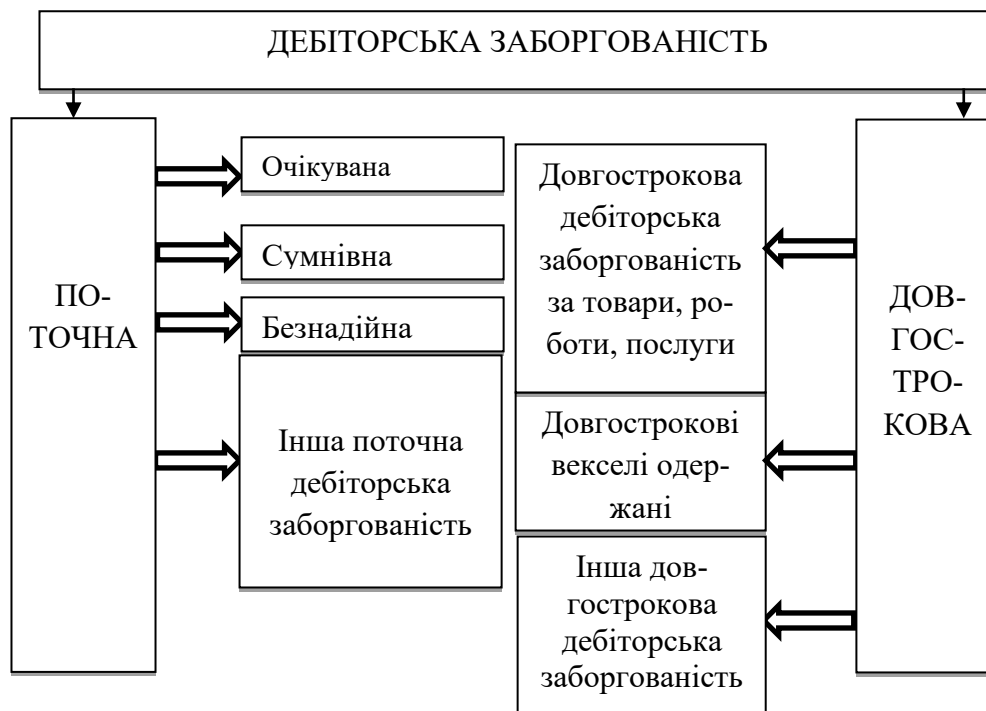

Рис.1.1 – Класифікація дебіторської заборгованості за П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [30]

Для віднесення дебіторської заборгованості до довгострокової необхідно, щоб виконувалися обидва критерії:

- не виникає в ході нормального операційного циклу;
- строк її погашення більше 12 місяців.

У разі, якщо строк погашення дебіторської заборгованості, що не виникає в ході нормального операційного циклу, менше року, вона відноситься до поточної.

Поточна дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу, або буде погашена протягом 12 місяців з дати балансу [5].

Дебіторська заборгованість, яка виникає в ході нормального операційного циклу визнається поточною незалежно від строку погашення. Якщо до поточної дебіторської заборгованості підприємства відноситься дебіторська заборгованість зі строком погашення менше 12 місяців та дебіторська заборгованість зі строком погашення більше 12 місяців з дати балансу, то така інформація повинна бути розкрита у примітках до фінансової звітності.

Для віднесення дебіторської заборгованості до довгострокової або поточної необхідно брати до уваги строк, який залишився до погашення заборгованості від дати балансу.

Дебіторська заборгованість також класифікується за об'єктами щодо яких вона виникла. Згідно з цим виділяють такі види дебіторської заборгованості:

- заборгованість орендаря за фінансовою орендою, яка відображається в балансі орендодавця;
- заборгованість забезпечена векселями;
- надані позики;
- дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги;
- дебіторська заборгованість за розрахунками (з бюджетом, за виданими авансами, з нарахованих доходів, із внутрішніх розрахунків);
- інша дебіторська заборгованість.

Залежно від своєчасності погашення дебіторська заборгованість поділяється на:

- дебіторську заборгованість, строк оплати якої не настав (строкова дебіторська заборгованість);
- дебіторська заборгованість не сплачена в строк (прострочена). В тому числі:
 - сумнівна дебіторська заборгованість;
 - безнадійна дебіторська заборгованість.

Сумнівний борг – поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги щодо якої існує невпевненість її погашення боржником.

Безнадійна дебіторська заборгованість – поточна дебіторська заборгованість щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності.

Класифікація дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги за строками непогашення використовується при обчисленні резерву сумнівних боргів та розкривається у примітках до фінансової звітності.

Можна виділити ще два особливі види дебіторської заборгованості:

– відстрочені податкові активи – сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню у наступних періодах і виникає у випадку, коли обліковий прибуток менший за податковий прибуток. Відстрочені податкові активи відображаються у рядку 060 Балансу у складі довгострокової дебіторської заборгованості. Методологічні засади відображення в обліку відстрочених податкових активів регламентуються ПБО 17 «Податок на прибуток»;

– витрати майбутніх періодів – витрати, здійснені у звітному періоді, але які будуть визнані витратами у Звіті про фінансові результати у майбутніх звітних періодах згідно з принципом відповідності доходів та витрат. Такі витрати тимчасово відображаються в окремому розділі Балансу. До витрат майбутніх періодів відносяться витрати, пов'язані з підготовчими до виробництва роботами в сезонних галузях промисловості; з освоєнням нових виробництв та агрегатів; сплачені авансом орендні платежі; оплата страхового поліса; передплата на газети, журнали, періодичні та довідкові видання тощо.

Дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги може також бути забезпечена вексями.

Векселі отримані – це заборгованість за розрахунками з покупцями, замовниками та іншими дебіторами з відвантаженої продукції (товарів), виконаних робіт і наданих послуг, які забезпечені одержаними вексями.

Вексель – це цінний папір, який засвідчує безумовне грошове зобов'язання особи, що його видала (векселедавця), сплатити певну суму по настанні встановленого терміну на користь власника векся (векселеутримувача).

Застосовуються два види векселів: прості та переказні.

Простий вексель виписується позичальником (векселедавцем) і містить нічим не обумовлене зобов'язання сплатити певну суму грошей кредиторі (векселеутримувачу).

Переказний вексель (тратта) виписується кредитором (векселедавцем) і містить нічим не обумовлену пропозицію позичальникові сплатити певну суму грошей третій особі.

Розрізняють векселі відсоткові та безвідсоткові.

Відсотковий вексель – це вексель, на якому зазначена сума погашення та відсоток, який буде сплачено векселедержувачу за відстрочення платежу. Нарахування доходів за відсотковим векселем здійснюється в момент погашення останнього.

Важливим питанням обліку поточної дебіторської заборгованості є її оцінка. Методи оцінки дебіторської заборгованості повинні забезпечити дотримання викладеного у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» одного з основних принципів підготовки фінансової звітності – обачності, згідно якого сума оцінки активів і доходів підприємства не повинна бути завищена. Особливості оцінки дебіторської заборгованості за її видами наведені в табл. 1.3.

Таблиця 1.3 – Особливості оцінки дебіторської заборгованості за її видами [39]

Види вартості	Особливості оцінки
на основі історичної собівартості	первісне (історичне) оцінювання, яке визначають за номінальним і спонтанним методами оцінювання;
на основі вартості реалізації (погашення)	факторингове, форфейтингове оцінювання, оцінювання під час дисконту векселя, для яких характерні видаткова оцінка, чисте реалізаційне оцінювання, що визначають за розміром сумнівних боргів, експертне оцінювання, у ході якого використовують оцінювання продажу;
на основі поточної вартості	оцінювання з урахуванням валютного курсу; оцінювання з урахуванням індексу цін; оцінювання з урахуванням поточної процентної ставки, яке базується на методі потоку, що дисконтувався, і для розрахунку якого запропонований порядок визначення загальної реалізаційної вартості заборгованості;
на базі теперішньої вартості	теперішня оцінка на основі первісної вартості (метод оцінювання – первісний), теперішня оцінка на основі поточної вартості (метод оцінювання – поточний).

Сума, за якою має визнаватися і відображатися дебіторська заборгованість, визначається з урахуванням таких чинників: оцінки дебіторської заборгованості у поточному обліку (на етапі зарахування її на баланс підприємства); оцінки дебіторської заборгованості у фінансових звітах (на дату балансу).

Оцінка дебіторської заборгованості у поточному обліку ґрунтується на первісній вартості. Початково дебіторська заборгованість приймається на баланс за історичною (фактичною) собівартістю, яка являє собою вартість переданих дебітору активів – товарів, нематеріальних активів, виконаних робіт, послуг, суму переданих грошових коштів, нарахованих до одержання відсотків та ін.

Виходячи з норм П(С)БО 10 поточна дебіторська заборгованість пов'язана з реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг. Отже, завищення оцінки супроводжується завищенням доходів, які відображаються у звітності, що може вплинути на достовірність фінансової звітності оцінюється така заборгованість за первинною вартістю реалізованої продукції, товарів, робіт, послуг [5].

Сума доходів від реалізації товарів, яка виникає в результаті операції, визнається угодою між підприємством і покупцем. Ця сума вимірюється за справедливою вартістю компенсації, яку було отримано або яка підлягає отриманню.

Слід зазначити, що відповідно до П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» справедлива вартість визначається як сума, за якою можна обміняти актив або погасити заборгованість в операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами [6].

У більшості випадків дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг обчислюється за номінальною сумою отриманої компенсації (сумою грошових коштів або їх еквівалентів, що була витрачена в момент придбання), яка отримана або підлягає отриманню і суттєво не відрізняється від її справедливої вартості.

Отже первісна вартість дебіторської заборгованості за реалізовану продукцію (товари) наближена до її справедливої вартості, а різниця, яка виникає між ними, є не значною.

Разом з тим, в окремих випадках сума доходу може не збігатися із справедливою вартістю реалізованої продукції, товарів, робіт, послуг. Так, якщо продукція (товари) реалізовані з торговельною знижкою або зі знижкою з обсягу, дохід визначається за меншою сумою, ніж справедлива вартість.

Виходячи з цього, первісна вартість дебіторської заборгованості за реалізовану продукцію (товари) буде залежати від:

- надання покупцю торговельної знижки або знижок з обсягу до дати реалізації;
- надання покупцю знижок після реалізації;
- повернення товарів від покупців.

Торгові знижки та знижки з обсягу до дати реалізації можуть використовуватися підприємствами, що здійснюють реалізацію за каталогами або мають прайслисти про загальні ціни на свою продукцію. Такі знижки використовуються з метою запобігання зміни цін у каталогах під час сезонного продажу, при продажу товарів постійному клієнту, призначення різних цін за різну кількість реалізованої продукції (товару) або приховування дійсної ціни від конкурентів.

Торгові знижки та знижки з обсягу визначають у відсотках до базової (основної) ціни. Супровідні їй платіжні документи виписуються за чистою вартістю продажу, тобто за вирахуванням торгової знижки та знижки з обсягу. На рахунках бухгалтерського обліку ці знижки не відображаються.

Важливим питанням з обліку поточної дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями і замовниками є її оцінка на дату балансу. Відповідно до принципу обачності, в момент визначення доходу від реалізації підприємство повинно визнати можливі втрати від неповернення частини боргів покупцем.

Оцінка товарної дебіторської заборгованості на дату балансу значною мірою залежить від ступеня визначеності її погашення. Тому залежно від платоспроможності дебіторів можуть мати місце сумнівні та безнадійні борги.

Відповідно до П(С)БО 10 сумнівний борг – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником [5].

Наявність безнадійного боргу обумовлює втрату доходу і зменшення прибутку. Для достовірної оцінки поточної дебіторської заборгованості, що пов'язана з реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг на дату балансу слід виключати безнадійну дебіторську заборгованість із складу поточної товарної заборгованості.

Підприємство повинно постійно контролювати дебіторську заборгованість, що дасть змогу порівняти фактичне надходження платежів з умовами надання кредиту. Зростання терміну заборгованості з продаж і збільшення питомої ваги простроченої дебіторської заборгованості свідчить про неефективність кредитної політики підприємства та необхідність її перегляду.

1.3. Методологія бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості за національними стандартами

Питання обліку дебіторської заборгованості регулює П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Для узагальнення інформації про поточну та довгострокову дебіторську заборгованість підприємства в національній практиці в обліку використовуються рахунки 1 класу «Необоротні активи» та 3 класу «Кошти розрахунки та інші активи».

Облік дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги виникає, коли підприємство реалізує їх у кредит, тобто з відстрочкою платежу.

Основним правовим документом для здійснення реалізації продукції (товарів) є договір купівлі-продажу, в якому містяться дані про терміни й умови постачання, вимоги до якості товару, умови розрахунків, відповідальність сторін за невиконання умов договору тощо. При разових постачаннях або відпустці товарів в незначній кількості реалізація товарів може здійснюватися без укладення письмового договору, а на підставі виписаних рахунків-фактур.

При реалізації продукції (товарів), робіт, послуг виписується відповідний первинний документ. До первинних документів, що засвідчують виникнення дебіторської заборгованості покупців та замовників, належать накладні, видаткові накладні, рахунки-фактури, рахунки, акти прийому виконаних робіт (послуг), податкові накладні, товарно-транспортні накладні, товарні накладні, декларації митної вартості тощо.

Основним первинним документом, що використовується для обліку дебіторської заборгованості - є накладна, реквізитами якої є: одиниця виміру, найменування продукції, ціна, кількість та сума. На даному документі повинно бути чотири підписи: керівник, головний бухгалтер, хто відпустив і хто прийняв. Підприємство заповнює накладні згідно вимог чинного законодавства.

До первинних документів, що засвідчують погашення заборгованості, належать виписки банку, платіжні доручення, прибуткові касові ордери, акти виконаних робіт, послуг тощо (табл. 1.4).

Таблиця 1.4 – Первинні документи з обліку розрахунків з покупцями [32]

Розрахунки з вітчизняними покупцями	Розрахунки з іноземними покупцями
Виникнення заборгованості	
– накладні;	– комерційні документи (рахунки-фактури);
– рахунки-фактури;	– транспортні накладні (CMR - залізнична транспортна накладна, авіа накладна, коносамент, товарно-транспортна накладна, пакувальні листи);
– рахунки;	– платіжні документа на перерахування сум митних платежів та інших податків на рахунки митних установ;
– акт прийнятих робіт, послуг;	– розрахунки бухгалтерів про наявність курсових різниць
– податкові накладні;	
– товарно-транспортні накладні	
Погашення заборгованості	
Виписки банку, прибутковий касовий ордер, векселі	Виписки банку, векселі

Для бухгалтерського обліку такої дебіторської заборгованості використовується активний рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». За дебетом рахунка 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» відображається вартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг, яка включає податок на додану вартість, акцизи та інші податки, збори (обов'язкові платежі), що підлягають перерахуванню до бюджетів та позабюджетних фондів і включені у вартість реалізації. Зазвичай рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» використовується для обліку поточної дебіторської заборгованості за розрахункам за продукцію, товари, роботи, послуги, не забезпечену векселями та виникаючу у ході основної діяльності підприємства. Планом рахунків не рекомендовано відображати на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» аванси та передоплати, заборгованість по іншій операційній, фінансовій, інвестиційній діяльності. Для цих цілей передбачені відповідні рахунки – 681 «Аванси отримані» та 371 «Аванси видані».

Аналітичний облік розрахунків з покупцями та замовниками ведеться за кожним покупцем чи замовником, за кожним пред'явленим до сплати документом, а також за строками погашення заборгованості. На субрахунок 362 «Розрахунки з іноземними покупцями», крім того, аналітичний облік ведеться в гривнях та валюті, обумовленій договором.

Структура рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» наведена на рис. 1.2.

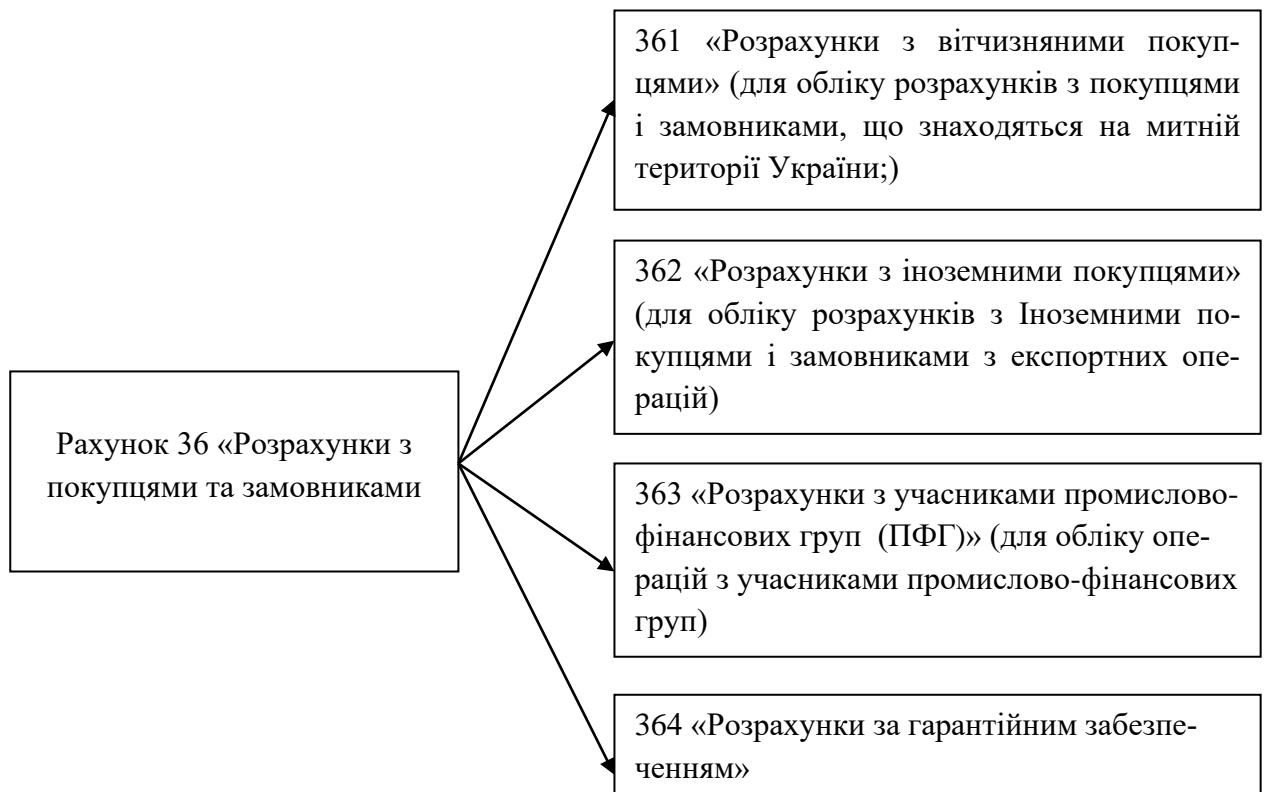

Рис. 1.2 - Структура рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»*
* складено на підставі [7,8]

Типова кореспонденція рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» наведена у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Типова кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з покупцями та замовниками [32,33]

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерська проводка	
		Дебет	Кредит
1.	Реалізована готова продукція (товари, роботи, послуги) покупцям за договірними цінами	36	701 (702, 703)
2.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	701(702, 703)	641
3.	Надійшла оплата від покупців та замовників на поточний рахунок чи в касу	311 (301)	36
4.	Визнання різниці між справедливою вартістю заборгованості і номінальною сумою грошових коштів та/або їх еквівалентів, які підлягають отриманню за продукцію (роботи, послуги)	373	701 (702,703)
5.	Проведено взаємозалік заборгованості за отриманим раніше авансом	681	36
6.	Проведено взаємозалік заборгованості при бартері	63 (685)	36

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерська проводка	
		Дебет	Кредит
7.	Списана безнадійна дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги за рахунок резерву сумнівних боргів	38	36
8.	Списана безнадійна дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, по якій не створювався резерв сумнівних боргів	944	36
9.	Списана сума безнадійної дебіторської заборгованості, яка перевищує розмір створеного резерву сумнівних боргів	944	36
10.	Відображено відновлення в обліку дебіторської заборгованості, раніше списаної за рахунок резерву сумнівних боргів, у випадку поновлення платоспроможності дебіторів	36	716
11.	Відображена операційна курсова різниця при перерахунку товарної дебіторської заборгованості: -при зростанні валютного курсу -при падінні валютного курсу	362 945	714 362
12.	Отриманий вексель у рахунок погашення заборгованості покупців за товари, роботи, послуги	34, 182	36

Регістром аналітичного обліку розрахунків з покупцями та замовниками при журнально-ордерній формі обліку є відомість 3.1, а синтетичного обліку – журнал 3, а при автоматизованій формі обліку – відповідні машинограми.

Для нарахування резерву сумнівних боргів використовується рахунок 38 «Резерв сумнівних боргів». Резерв сумнівних боргів коригує рахунок дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги до його чистої реалізаційної вартості і дозволяє підприємству показати, що відповідна сума не може бути стягнута з дебіторів. За кредитом рахунка 38 відображається створення резерву, а за дебетом – списання сумнівної заборгованості та безнадійних боргів. Аналітичний облік на рахунку 38 ведеться в розрізі боржників чи за строками непогашення заборгованості.

Для того, щоб списати безнадійну заборгованість, необхідно правильно документально оформити дану операцію. Дебіторська заборгованість, по якій закінчився строк позовної давності, списується за рішенням керівника підприємства. Сьогодні законодавством не передбачена конкретна форма такого рішення. При використанні довільної форми, пропонуємо наступні обов'язкові реквізити:

- повна назва підприємства-дебітора із зазначенням його ідентифікаційного та індивідуального податкового коду, дати і причини виникнення заборгованості;
- повний перелік первинних документів, що підтверджують даний факт;

- дата прийняття рішення з обов'язковим зазначенням того, що ця заборгованість повинна обліковуватись не менше трьох років поза балансом (а можна і більше) з часу такого списання для нагляду за можливістю її справляння у випадку зміни майнового стану дебітора;

- підпис керівника і головного бухгалтера;

- печатка підприємства, установи.

Типова кореспонденція рахунків з обліку безнадійної заборгованості та резерву сумнівних боргів наведена у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6 – Типова кореспонденція рахунків з обліку безнадійної заборгованості та резерву сумнівних боргів [32, 33]

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерська проводка	
		Дебет	Кредит
1.	Нарахований резерв сумнівних боргів	944	38
2.	Списана безнадійна дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги за рахунок резерву сумнівних боргів	38	36
3.	У разі недостатності суми нарахованого резерву сумнівних боргів безнадійна сума заборгованості списана з активів на інші операційні витрати	944	36
4.	Відображення дебіторської заборгованості за балансом	071	
5.	Сума відшкодування раніше списаної дебіторської заборгованості включена до складу інших операційних доходів (при відновленні платоспроможності боржника)	36	716
6.	Сума дебіторської заборгованості списується з забалансового обліку	-	071
7.	Погашення заборгованості боржником	301, 311	36
8.	У випадку, коли резерв створюється під борг конкретного дебітора з урахуванням його платоспроможності, і потім заборгованість фактично погашається, списується сума створеного резерву	38	719
9.	Списання поточної дебіторської заборгованості, не пов'язаної з реалізацією товарів, робіт, послуг, і визнаної безнадійною	944	37

Операції з нарахування і використання резерву сумнівних боргів узагальнюються у журналі № 3 – при журнально-ордерній формі обліку, а при автоматизованій формі обліку – у відповідних машинограмах.

Облік дебіторської заборгованості за розрахунками. У процесі діяльності підприємства виникає поточна дебіторська заборгованість, не пов'язана з реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг. Для обліку такої заборгованості передбачений рахунок 37 «Розрахунки з різними дебіторами», який має 7 субрахунків, характеристика яких наведена в табл. 1.7. За дебетом рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіто-

рами» відображається виникнення дебіторської заборгованості, за кредитом – її погашення чи списання, сальдо означає наявність заборгованості дебіторів на початок чи кінець місяця.

Таблиця 1.7 – Перелік та характеристика рахунків з обліку іншої поточної дебіторської заборгованості [7,8]

Код рахунку	Назва рахунку	Призначення рахунку	Первинний документ
371	Розрахунки за виданими авансами	Облік авансів, наданих іншим підприємствам	Платіжне доручення, виписка банку
372	Розрахунки з підзвітними особами	Облік розрахунків з підзвітними особами. Сальдо субрахунку може бути як дебетовим, так і кредитовим	Авансовий звіт з доданими виправдовуючими документами, довідки бухгалтерії, прибуткові та видаткові касові ордери, виписки банку тощо
373	Розрахунки за нарахованими доходами	Облік нарахованих дивідендів, відсотків, роялті тощо, які підлягають отриманню	Довідка та розрахунок бухгалтерії, прибуткові касові ордери, виписки банку
374	Розрахунки за претензіями	Облік розрахунків за претензіями, які пред'явлені контрагентам, а також за пред'явленими визнаними штрафами, пенею, неустойками	Претензія, комерційні акти, акт приймання вантажу, рішення судових органів, письмова згода постачальника на претензію, виписка банку
375	Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків	Облік розрахунків за відшкодуванням підприємству завданих збитків у результаті нестачі і втрат від псування цінностей, нестачі та розкрадання грошових коштів, якщо винуватця виявлено	Протокол інвентаризаційної комісії, наказ керівника, документи, що підтверджують виникнення та погашення матеріальної шкоди, інвентаризаційні описи та звіряльні відомості, акти про брак, відомості на утримання збитків з винуватців із зарплати, дозволи керівництва про списання заборгованості тощо
376	Розрахунки за позиками членам кредитних спілок	Облік розрахунків за позиками членам кредитних спілок у кредитних спілках	Договір між членами кредитних спілок, викатково-вий касовий ордер, платіжні доручення, накладна
377	Розрахунки з іншими дебіторами	Облік розрахунків за іншими операціями, зокрема розрахунки за операціями, пов'язаними із здійсненням спільної діяльності (без створення юридичної особи), усі види розрахунків з працівниками (крім розрахунків з оплати праці та з підзвітними особами), інші розрахунки	Прибутковий та видатковий касові ордери, акти виконаних робіт (послуг), прибуткові ордери, рахунок, накладна, виписка банку, розрахунково-платіжні відомості

Аналітичний облік розрахунків з різними дебіторами ведеться за кожним дебітором, за видами заборгованості, термінами її виникнення та погашення, запозиками членам кредитних спілок – у розрізі членів спілки. Регістром аналітичного обліку розрахунків з іншими дебіторами є відомість 3.2, а синтетичного обліку – журнал 3 – при журнально-ордерній формі обліку а при автоматизованій формі обліку – відповідні машинограми.

Облік дебіторської заборгованості за виданими авансами ведуть на балансовому рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами» субрахунку 371 «Розрахунки за виданими авансами». Виникає у ряді випадків підприємства під поставку матеріальних цінностей або під виконання робіт (послуг), а також при оплаті продукції і робіт, прийнятих від замовників за частковою готовністю, можуть видавати аванси. Аванс є грошовою сумою або іншою майновою цінністю, яка передається в рахунок виконання договірною зобов'язання (наприклад, у рахунок наступних поставок). Це повний або частковий платіж. Здійснюючи авансовий платіж, покупець фінансує продаж за деякий час до надходження товару.

Авансові платежі постачальникам та іншим підприємствам оформлюють платіжними дорученнями, в яких міститься посилання на укладений договір. Підтвердженням проведених платежів є виписка банку. Зарахування оформлюється розрахунком (довідкою) бухгалтерії. Аналітичний облік за рахунком 371 «Розрахунки за виданими авансами» ведеться в розрізі окремих одержувачів грошових коштів у вигляді авансових платежів (за кожним дебітором). Загальний порядок обліку розрахунків за авансами виданими наведено у таблиці 1.8.

Облік розрахунків з підзвітними особами, синтетичний облік ведеться на субрахунку 372 «Розрахунки з підзвітними особами», який є активно-пасивним. За дебетом відображають отримання коштів під звіт, оплату перевитрат, за кредитом — списання витрачених коштів на відповідні рахунки витрат або матеріальних цінностей, повернення невитрачених залишків.

Підзвітні особи — це працівники, які одержали грошовий аванс для оплати витрат, доручених підприємством.

Розрахунки з підзвітними особами виникають в основному при оплаті дрібних господарських витрат і витрат у відрядженнях. Перелік осіб, яким видається аванс

під звіт, встановлюється наказом керівника, що служить документом на видачу авансу на господарські потреби, а в разі видачі авансу на відрядження оформлюється, крім того, і посвідчення про відрядження.

Господарські потреби – закупівля матеріалів, канцтоварів, напівфабрикатів, запчастин тощо.

Службове відрядження – поїздка на визначений строк в іншу місцевість для виконання службових обов'язків.

Термін відрядження не може перевищувати 30 календарних днів у межах України і 60 днів при відрядженні за кордон.

Термін відрядження визначається за відмітками в посвідченні про відрядження, день від'їзду і день приїзду враховуються як два дні; при відрядженні за кордон термін визначається за відмітками в паспорті при перетині кордону або в посвідченні про відрядження для тих країн, з якими встановлено послаблений митний контроль.

Оплата відрядження. Без підтверджуючих документів працівнику виплачуються добові за весь термін перебування у відрядженні. Сума добових для відряджень по Україні становить 0,1 розміру мінімальної зарплати (670 грн. у 2023р.), для відрядження за кордон – не вище 80 євро за добу такого відрядження за офіційним обмінним курсом гривні до євро, установленим НБУ, в розрахунку за кожен такий день [3].

За наявності виправдовуючих документів оплачується:

1. Проживання з урахуванням побутових послуг (прання, чистка, ремонт, прасування одягу, користування телевізором, холодильником).

2. Проїзд до місця відрядження і назад будь-яким видом транспорту крім таксі, та за місцем відрядження (міським транспортом загального користування, крім таксі). Керівництвом підприємства можуть встановлюватись обмеження щодо виду транспорту та категорії вагона, каюти тощо.

3. Інші витрати. При відрядженні по Україні відшкодовується плата за надання готельних послуг відповідно до єдиної розрахункової години - 12-ї години поточної доби за місцевим часом. При проживанні в готелі менше однієї доби та у разі ран-

нього заїзду (до розрахункової години) чи пізнього виїзду (після розрахункової години) готель самостійно визначає розмір плати за надання готельних послуг.

Враховуючи зазначене, державним службовцям, а також іншим особам, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів, відшкодування витрат на проживання у готелі має здійснюватись у розмірі, вказаному в підтверджуючих документах, що засвідчують вартість послуг з проживання. При цьому ці витрати не повинні перевищувати граничних сум витрат на найм житлового приміщення, встановлених постановою КМУ від 02.02.2011 р. №98.

Аванс на відрядження видається обов'язково. Якщо працівнику оплачуються витрати на відрядження в розмірі більше встановлених норм за розпорядженням керівника – ці виплати здійснюються за рахунок прибутку в податковому обліку, в бухгалтерському обліку ці виплати включають в інші операційні витрати (субрахунок 949). Для працівника суми перевищення включаються до його сукупного оподаткованого доходу поточного місяця.

Підзвітна особа повинна подати звіт згідно п.п. 170.9.2 п. 170.9 ст. 170 ПКУ до закінчення місяця, наступного за тим, у якому платник податку [3]:

- завершує відрядження;
- завершує виконання окремої цивільно-правової дії за дорученням та за рахунок особи, яка видала кошти/електронні гроші під звіт.

Якщо під час відрядження чи виконання окремих цивільно-правових дій платник податку застосував для розрахунків платіжний інструмент, включаючи корпоративний (бізнесовий) платіжний інструмент або особистий платіжний інструмент, чи його реквізити та списує кошти/електронні гроші за понесеними витратами надавач платіжних послуг пізніше від дати, коли платник податку завершує таке відрядження або завершує виконання окремої цивільно-правової дії, то строки, встановлені цим підпунктом, подовжуються ще на один календарний місяць.

На підприємстві повинна бути призначена наказом особа, відповідальна за реєстрацію осіб, які прибули (вибули) з (у) відрядження. Для цього на підприємстві ведеться журнал реєстрації посвідчень про відрядження.

Первинні документи:

- 1) касові ордери (форми № КО-1 та КО-2);
- 2) звіт про використання коштів, наданих на відрядження або під звіт з доданими виправдувальними документами (квитки, рахунки, чеки, квитанції);
- 3) посвідчення про відрядження з відмітками про вибуття (прибуття), наказ про відрядження.

Бухгалтерські проведення з обліку розрахунків з підзвітними особами подано у таблиці 1.8.

Облік розрахунків з нарахованих доходів здійснюється на субрахунку 373 «Розрахунки за нарахованими доходами». На цьому субрахунку відображається облік нарахованих дивідендів, відсотків, роялті тощо, які підлягають отриманню. За дебетом субрахунку 373 відображають нарахування доходів. За кредитом – погашення заборгованості шляхом сплати заборгованості на поточний рахунок або в касу.

Дивіденди - це частина чистого прибутку, розподіленого між учасниками (власниками) відповідно до частки їхньої участі у власному капіталі підприємства. Іншими словами, на субрахунку 373 відображається дебіторська заборгованість у вигляді дивідендів як результат придбання підприємством акцій або боргових зобов'язань інших підприємств, а також часток участі у спільних підприємствах.

Проценти (відсотки) - це плата за використання грошових коштів, їх еквівалентів або сум, що заборговані підприємству. Тобто на субрахунку 373 буде відображатися дебіторська заборгованість у вигляді відсотків за авансами грошових коштів та позик, наданих іншим сторонам (інші, ніж аванси і позики, здійснені фінансовою установою).

Роялті-платежі за використання нематеріальних активів підприємства (патентів, торговельних марок, авторського права, програмних продуктів тощо).

Дивіденди виплачуються один раз на рік за результатами року. У разі прийняття рішення щодо виплати дивідендів емітента корпоративних прав, на які нараховуються дивіденди, проводить зазначені виплати інвестору пропорційно частці його в статутному капіталі підприємства-емітента корпоративних прав незалежно від того, чи була діяльність такого підприємства-емітента прибутковою протягом звітного періоду за наявності інших власних джерел для виплати дивідендів.

Документами, якими оформлюються операції з розрахунків за нарахованими доходами, є довідки та розрахунки бухгалтерії, договори тощо.

Кореспонденцію рахунків з обліку розрахунків з нарахованих доходів наведено у таблиці 1.8.

Облік розрахунків за претензіями обліковуються на субрахунку 374 «Розрахунки за претензіями». На цьому рахунку збирається інформація про претензії, які висувають постачальникам, підрядчикам, транспортним й іншим організаціям, а також про пред'явлені й визнані (судовим порядком) штрафи, пені, неустойки.

На дебеті субрахунку 374 «Розрахунки за претензіями» відображаються такі суми претензій:

- за виявлену при перевірці розрахунків постачальників і підрядчиків, транспортних організацій невідповідність цін і тарифів, передбачених договорами, арифметичні помилки;

- за виявлену невідповідність якості матеріалів, товарів постачальників технічним умовам, що зумовлені договором;

- за нестачу вантажів постачальників, транспортних та інших організацій;

- за брак і простій, що виникли з вини постачальників;

- за суми, помилково списані установами банків з поточного рахунка підприємства;

- за штрафи, пені і неустойки, що утримуються з постачальників, підрядчиків, покупців, замовників за невиконання договірних зобов'язань, у розмірах, визнаних платником або присуджених арбітражем.

У разі, якщо висунені претензії судовими органами відхиляються й суми утриманню не підлягають, то їх відносять на ті рахунки обліку, з яких вони були списані.

Підставою для записів операцій на субрахунку 374 «Розрахунки за претензіями» є: акти прийомки вантажів, рішення арбітражних органів, письмові погодження постачальників на задоволення претензій, а також виписки банку на суми, що надійшли в порядку задоволення претензій.

Синтетичний і аналітичний облік руху коштів на субрахунку 374 «Розрахунки за претензіями» ведуть за кредитом та дебетом у Журналі - ордері 3 у Відомості 3.2

за кожним дебітором, а при спрощеній формі обліку – у Журналі - ордері 03 і Відомості 02.

Кореспонденцію рахунків з обліку розрахунків за претензіями наведено у таблиці 1.8.

Облік розрахунків за відшкодуванням завданих збитків використовують субрахунок 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків».

На субрахунку 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків» обліковуються розрахунки з винними особами з відшкодування заподіяного збитку підприємству у випадках і розмірах, передбачених чинним законодавством України про матеріальну відповідальність. На цьому субрахунку обліковують віднесені у встановленому порядку втрати і збитки за брак, бій, лом, псування товарів, продуктів, матеріалів та інших цінностей, а також втрати через необґрунтовані витрати грошових сум, виданих під звіт.

Покриття працівниками шкоди в розмірі, що не перевищує середнього місячного заробітку, відбувається за розпорядженням власника як уповноваженої ним особи, а в інших випадках - шляхом подання власником лозову до районного (міського) суду. Тому підставою запису сум за дебетом рахунку буде наказ керівника або відповідне рішення суду, а їх списання з кредиту - документи, що підтверджують погашення заборгованості (ПКО, виписка банку, накладна тощо) або утримання сум із заробітної плати (розрахунково-платіжна відомість, платіжна відомість тощо).

Аналітичний облік розрахунків за відшкодуванням завданих збитків ведуть окремо за кожною винною особою.

Облік розрахункових операцій за відшкодуванням завданих збитків наведено у таблиці 1.8.

Облік розрахунків з іншими дебіторами ведеться на субрахунку 377 «Розрахунки з іншими дебіторами». За дебетом даного рахунку облічується сума дебіторської заборгованості, що виникла за різними операціями, за кредитом погашення (списання) даної заборгованості.

Рахунок 377 «Розрахунки з іншими дебіторами» призначений для ведення бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості за такими видами розрахунків:

- з організаціями і особами за виконавчими документами, обліковуються розрахунки по сумах, утриманих із заробітної плати працівників підприємства на користь фізичних осіб і підприємств відповідно до виконавчих документів або рішення судових органів;

- з підприємствами, кооперативами і громадськими організаціями за придбані основні засоби;

- з орендарями нежилых приміщень, з наймачами квартир і мешканцями гуртожитків з квартирної плати та інших комунально-побутових послуг;

- з працівниками за отримані від них продукцію та тварин для реалізації;

- розрахунки з різними іноземними (нерезидентами) дебіторами;

- розрахунки з операцій, що пов'язані зі здійсненням спільної діяльності підприємств.

- з працівниками підприємства за наданими їм позиками.

Аналітичний облік ведеться за кожним дебітором, за видами заборгованості, термінами її відшкодування і погашення у Відомості 3.2. Синтетичний облік за рахунком 377 ведеться у Журналі-ордері 3, підсумки з якого переносяться до Головної книги.

Основна кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з іншими дебіторами наведена у 1.8.

Таблиця 1.8 – Відображення операцій з обліку іншої поточної дебіторської заборгованості

№ п/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерська проводка	
		Дебет	Кредит
Облік розрахунків з авансів виданих			
1.	Перерахований постачальникам та підрядникам аванс за виробничі запаси, товари, роботи, послуги з каси (поточного рахунку). Відображений податковий кредит з ПДВ	371 641	311 (301) 644
2.	Проведений взаємозалік заборгованості з виданого раніше Авансу	63 (685)	371
3.	Повернутий виданий раніше аванс	311 (301)	371
Облік розрахунків з підзвітними особами			
4.	Відображено видачу авансу, виданого працівнику на відрядження або на господарські потреби	372	301 (311)
5.	Видані під звіт грошові документи	372	30
6.	Придбано підзвітною особою виробничі запаси, МШП, Товари	20, 22, 28	372

№ п/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерська проводка	
		Дебет	Кредит
7.	Відображений податковий кредит з ПДВ	91, 92, 93	372
8.	Наданий авансовий звіт підзвітної особи про фактично проведених відрядженнях, господарських витратах тощо	94	372
9.	Наданий авансовий звіт підзвітної особи про сплату періодичних видань на майбутній період	39	372
10.	Повернутий залишок невикористаної підзвітною особою суми в касу чи на поточний рахунок	301 (311)	372
11.	Відображено перевитрачання підзвітною особою сум понад встановленої норми	949	372
Облік розрахунків з нарахованих доходів			
12.	Нараховані доходи у вигляді дивідендів по акціям, що належать підприємству	373	731
13.	Нараховані доходи у вигляді процентів на залишки грошових коштів у банку	373	719
14.	Нараховані доходи у вигляді процентів по облігаціям, депозитам; позикам, наданим іншим підприємствам; переданим у фінансову оренду необоротним активам тощо	373	732
15.	Нараховані інші фінансові доходи (наприклад, роялті)	373	733
16.	Отримані фінансові доходи на поточний рахунок чи в касу	311(301)	373
17.	Виплачені дивіденди акціями	373	14
Облік розрахунків за претензіями			
18.	Пред'явлена претензія постачальникам, транспортним організаціям за порушення умов договорів тощо	374	63 (685)
19.	Пред'явлена претензія постачальникам із-за браку	374	24
20.	Пред'явлена претензія банку по помилково списаним грошовим коштам з поточного рахунку	311	374
21.	Отримано грошові кошти в рахунок погашення заборгованості за претензію	301 (311)	374
22.	Задоволена претензія шляхом додаткового постачання ТМЦ, що не надійшли раніше	20, 22, 28	374
23.	Відображена сума претензій для погашення довгострокової дебіторської заборгованості при зверненні до суду	374	18
Облік розрахунків за відшкодуванням завданих збитків			
24.	Віднесено на винну особу фактичну недостачу, що підлягає відшкодуванню	375	716
25.	Списана нестача грошей у касі у нарахування винуватцю	375	301
26.	Віднесена сума втрат по браку на винуватця	375	24
27.	Проведені утримання із зарплати по заповіданим збиткам	661	375
28.	Внесена готівка в касу чи на поточний рахунок в погашення заборгованості винуватця	301 (311)	375
29.	Списана на витрати безнадійна дебіторська заборгованість винуватця при закінченні строку позовної давнини	944	375
Облік розрахунків з іншими дебіторами			
30.	Нараховані доходи від передачі активів в операційну оренду	377	713
31.	- Видана позика працівникам підприємства - Надана тимчасова фінансова допомога іншим організаціям	377	301 (311)

№ п/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерська проводка	
		Дебет	Кредит
32.	Переведена у склад поточної довгострокова дебіторська заборгованість, коли до строку її погашення залишилося менше 12 місяців	377	18
33.	Відображений дохід від реалізації оборотних активів (виробничих запасів, МШП тощо)	377	712
34.	Передані ТМЦ чи грошові кошти у спільну діяльність	377	20, 22, 26, 28, 301, 311
35.	Відображено зарахування заборгованостей: - при бартері - раніше отриманого авансу	631 681	377 377
36.	Проведені утримання з зарплати працівників у погашення заборгованості з позики, за товари в кредит, за виконавчими листами	661	377
37.	Внесено гроші в касу (поточний рахунок) працівниками в погашення заборгованості з позики, за товари в кредит	301 (311)	377
38.	Отримані грошові кошти від продажу оборотних активів	311 (301)	377

*складено з використанням джерел [28, 32, 33]

Дебіторська заборгованість має визнаватися і відображатися у формі №1 «Баланс», у формі №2 «Звіт про фінансові результати», у формі №5 «Примітки до річної фінансової звітності» (табл.1.9).

Основні види дебіторської заборгованості та їх відображення у формах фінансової звітності наведені в таблиці 1.9.

Таблиця 1.9. – Основні види дебіторської заборгованості та їх відображення у формах фінансової звітності*

Форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	Відображають заборгованість фізичних і юридичних осіб, яка не виникає під час нормального операційного циклу та буде погашена після 12 місяців із дати балансу
Векселі одержані	1120	Відображають заборгованість покупців, замовників та інших дебіторів за відвантажену продукцію (товари), інші активи, виконані роботи та надані послуги, яка забезпечена векселями.
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	Відображається заборгованість покупців або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи чи послуги (крім заборгованості, яка забезпечена векселем, якщо така інформація наводиться в окремій статті)
Дебіторська заборгованість за розрахунками: – за виданими авансами	1130	Показують суму авансів, наданих іншим підприємствам у рахунок наступних платежів, а також сплачений авансовий внесок із податку на прибуток згідно з податковим законодавством (саме в рядку 1130)

– з бюджетом	1135	Наводять дебіторську заборгованість фінансових і податкових органів, а також переплату за податками, зборами та іншими платежами до бюджету.
– у тому числі з податку на прибуток	1136	Окремий рядок відведено для відображення дебіторської заборгованості з податку на прибуток.
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	Відображають нараховані дивіденди, проценти, роялті тощо
Дебіторська заборгованість за розрахунками з внутрішніх розрахунків	1145	Відображають заборгованість пов'язаних сторін і дебіторську заборгованість із внутрішніх розрахунків, зокрема між учасниками групи тощо
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	Відображають заборгованість дебіторів, яка не відображена в окремих статтях
Форма №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»		
Інший сукупний дохід	2445	Наводиться сума іншого сукупного доходу, для відображення якого за ознаками суттєвості не можна було виділити окрему статтю або який не може бути включений в інші статті
Форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності»		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	940	Відображається заборгованість покупців або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи чи послуги
Інша поточна дебіторська заборгованість	950	Відображають заборгованість дебіторів, яка не відображена в окремих статтях

*складено з використанням джерел [4,5,13]

1.4. Податковий облік дебіторської заборгованості

В податковому обліку відображення дебіторської заборгованості здійснюється з нарахуванням податку на додану вартість.

Податок на додану вартість є непрямим податком, виконує фіскальну функцію та справляє значний вплив на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання та на їхній фінансовий стан.

Податкове зобов'язання – це загальна сума податку, одержана (нарахована) платником у звітному періоді.

Податковий кредит – це сума, на яку платник податку має право зменшити податкове зобов'язання звітного періоду. Він складається із сум податків, сплачених (нарахованих) платником податку у звітному періоді у зв'язку з придбанням товарів,

робіт, послуг, вартість яких відноситься до складу витрат виробництва та основних фондів чи нематеріальних активів, що підлягають амортизації.

Об'єктом оподаткування є операції, пов'язані з продажем товарів (робіт, послуг) усередині держави, їхнім імпортом чи експортом, а саме:

- продаж товарів (робіт, послуг) на митній території України, у тому числі операції з оплати вартості послуг за договорами оперативної оренди (лізингу);

- завезення (пересилання) товарів на митну територію України, виконання робіт (послуг), що здійснюються нерезидентами для використання або споживання на митній території України; завезення (пересилання) майна згідно з договорами оренди (лізингу), застави, іпотеки;

- вивезення (пересилання) товарів за межі митної території України і виконання робіт, надання послуг для споживання за межами митної території України.

Не вважаються об'єктами оподаткування такі операції, які здійснюються суб'єктами господарювання. До них належать:

- випуск, розміщення і продаж цінних паперів, емітованих суб'єктами підприємницької діяльності;

- обмін цінних паперів на інші цінні папери;

- передача майна в оренду і його повернення після закінчення строку договору оренди;

- надання послуг зі страхування і перестрахування, із соціального і пенсійного страхування;

- обіг валютних цінностей;

- надання послуг з інкасації, розрахунково-касового обслуговування, за кредитними і депозитними договорами;

- виплата заробітної плати, дивідендів;

- надання брокерських, дилерських послуг;

- передача основних фондів у формі внесків у статутні фонди юридичних осіб в обмін на їхні корпоративні права;

- оплата вартості фундаментальних досліджень, науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, що здійснюються за рахунок державного бюджету [22].

База оподаткування залежить від сфери та виду діяльності суб'єкта господарювання. Так, база оподаткування з продажу товарів (робіт, послуг) визначається, виходячи з договірної вартості цих товарів, розрахованої за вільними або регульованими цінами. У базу для розрахунку ПДВ включається акцизний збір.

Застосовуються ставки оподаткування: 20 % і 0 %.

Нульова ставка оподаткування ПДВ застосовується до таких операцій:

- продаж товарів, що були вивезені за межі митної території України;
- продаж робіт (послуг), призначених для використання і споживання за межами митної території України;
- продаж товарів підприємствами роздрібною торгівлі, що розміщені на території України в зонах митного контролю;
- надання транспортних послуг з перевезення пасажирів і вантажів за межами митного кордону України;
- продаж вугілля та продуктів його збагачення, електроенергії, імпортованого газу.

Згідно з п. 185.1 ст. 185 Податкового кодексу об'єктом оподаткування ПДВ є операції платників податку з постачання товарів/послуг, місце постачання яких розташовано на митній території України, відповідно до ст. 186 Кодексу [3].

При формуванні податкових зобов'язань з ПДВ, у випадку, коли дебіторська заборгованість виникає за відвантажені товари (роботи, послуги), то згідно з пп. «а» п. 187.1 ст. 187 Податкового кодексу дата такого відвантаження є датою виникнення податкових зобов'язань. Зарахування коштів від покупця (замовника) на банківський рахунок або у касу підприємства за відвантажені товари (роботи, послуги) є вже другою подією, тому податкові зобов'язання при отриманні таких коштів не виникають.

Для операцій із вивезення за межі митної території України товарів (експорту товарів) датою виникнення податкових зобов'язань є дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства, а для операцій з постачання послуг — дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку (п. 187.1 ст. 187 Податкового кодексу).

Щодо податкового кредиту, то згідно з п. 198.2 ст. 198 цього Кодексу датою віднесення сум податку до податкового кредиту вважається дата тієї події, що відбулася раніше [3]:

- дата списання коштів з банківського рахунку платника податку на оплату товарів/послуг;
- дата отримання платником податку товарів/послуг.

Для операцій із ввезення на митну територію України товарів датою віднесення сум податку до податкового кредиту є дата сплати податку за податковими зобов'язаннями згідно з п. 187.8 ст. 187 Податкового кодексу, а для операцій з постачання послуг нерезидентом на митній території України — дата складення платником податкової накладної за такими операціями, за умови реєстрації такої податкової накладної в ЄРПН.

Щодо необхідності коригувань сум ПДВ, то у п. 192.1 ст. 192 Податкового кодексу зазначено, що суми податкових зобов'язань та податкового кредиту підлягають коригуванню у разі:

- здійснення після постачання товарів/послуг зміни компенсації суми їх вартості, включаючи наступний перегляд цін;
- перерахунку у разі повернення товарів/послуг;
- повернення постачальником суми попередньої оплати.

Статтями 620 та 665 Цивільного кодексу встановлено, що у разі якщо умови договору купівлі-продажу не виконано та фактичної поставки товару не здійснено, покупець має право вимагати передачі проданої речі або відмовитися від виконання договору і вимагати відшкодування збитків.

У разі невиконання умов договору постачання товарів фактичної поставки товарів не відбувається.

Тобто у разі якщо при списанні дебіторської заборгованості покупцем за перерахованою попередньою оплатою за товари/послуги було зменшено податковий кредит, то при поверненні постачальником такої оплати в податковому обліку з ПДВ зазначена операція не відображається.

У разі списання дебіторської заборгованості за товари/послуги поставлені, але не оплачені покупцем, слід мати на увазі таке.

Правові наслідки припинення зобов'язання регламентовано главою 50 Цивільного кодексу, зокрема, відповідно до ст. 605 цього Кодексу зобов'язання припиняється внаслідок звільнення (прощення боргу) кредитором боржника від його обов'язків, якщо це не порушує прав третіх осіб щодо майна кредитора.

Підпунктом 14.1.13 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу передбачено, зокрема, що безоплатно наданими товарами, роботами, послугами є [3]:

- товари, що надаються згідно з договорами дарування, іншими договорами, за якими не передбачається грошова або інша компенсація вартості таких товарів чи їх повернення, або без укладення таких договорів;

- роботи (послуги), що виконуються (надаються) без висування вимоги щодо компенсації їх вартості.

Таким чином, товари/послуги на дату списання боргу набувають статусу безоплатно наданих. При цьому зменшення податкових зобов'язань продавця не відбувається, оскільки операції з безоплатного постачання товарів/послуг згідно з підпунктами 14.1.185 та 14.1.191 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу належать до операцій з постачання товарів/послуг та є об'єктом оподаткування.

При цьому платник податку — покупець повинен зменшити податковий кредит на дату списання боргу, оскільки оплата за поставлені товари/послуги так і не відбувається.

Нарахування податкового кредиту здійснюється незалежно від того, чи такі товари/послуги та основні фонди почали використовуватися в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності платника податку протягом звітного податкового періоду, а також від того, чи здійснював платник податку оподатковувані операції протягом такого звітного податкового періоду.

Згідно з пп. 139.2.1 п. 139.2 ст. 139 Податкового Кодексу фінансовий результат до оподаткування, щодо операцій з дебіторською заборгованістю, збільшується:

- на суму витрат на формування резерву сумнівних боргів відповідно до ПБО або МСФЗ;

- на суму витрат від списання дебіторської заборгованості, яка не відповідає ознакам, визначеним пп. 14.1.11 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу, понад суму резерву сумнівних боргів.

Фінансовий результат до оподаткування зменшується на суму коригування (зменшення) резерву сумнівних боргів, на яку збільшився цей результат згідно з ПБО або МСФЗ (пп. 139.2.1 п. 139.2 ст. 139 Податкового кодексу).

Визначення безнадійної заборгованості наведено в пп. 14.1.11 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу.

Поточні зобов'язання по податках і платежах відображаються на рахунку № 64 «Розрахунки за податками й платежами», за кредитом рахунку № 64 «Розрахунки за податками й платежами» відображаються нараховані платежі до бюджету, за дебетом – належні до відшкодування з бюджету податки, їх сплата, списання тощо [7,8].

Згідно з Податковим кодексом України підприємства (платники податку) зобов'язані подавати податковому органу за місцем свого знаходження податкову декларацію.

Податкова декларація — це документ, що подається платником ПДВ контролюючому органу протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця. Додатки до податкової декларації є її невід'ємною частиною.

Декларацію з податку на додану вартість подають за двома формами: повною і скороченою.

Декларацію за повною формою подає підприємство до податкового органу за місцем його реєстрації. Подання ксерокопії не дозволяється.

Декларацію подають незалежно від того, було у звітному періоді в підприємства податкове зобов'язання, чи ні, тобто незалежно від стану його фінансово-господарської діяльності.

Декларація з ПДВ заповнюється на основі Реєстру виданих та отриманих податкових накладних, в які заносяться дані з усіх податкових накладних.

Підприємство самостійно обчислює суму податкового зобов'язання, зазначеного в Декларації. Дані, наведені в декларації, мають відповідати даним фінансового обліку та даним Реєстру виданих та отриманих податкових накладних, достовірність даних підтверджують: підписом платника, якщо платник — фізична особа, в інших випадках (особа, визначена як платник податку на додану вартість, крім фізичних осіб) — підписами відповідальних посадових осіб (директора, головного бухгалтера

ра) та печаткою, а у разі подання декларації в електронній формі — електронним підписом підзвітних осіб, зареєстрованих у порядку, визначеному законодавством. До декларації вносяться дані податкового обліку платника окремо за кожний звітний період без зростаючого підсумку.

1.5. Організація і методика аудиту дебіторської заборгованості підприємства

Аудиторська перевірка передбачає вивчення достовірності вихідної інформації про фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання та формування на їх основі висновків про їх реальний фінансовий стан. При цьому аудитор самостійно визначає форми і методи перевірки на підставі чинного законодавства, існуючих норм і стандартів, умов договору із замовником, професійних знань та досвіду.

Проведення аудиту - це певна послідовність здійснення аудиторських процедур, що реалізуються через упорядковану системи способів та прийомів дослідження фактів господарського життя, в залежності від мети та завдань аудиту. Тому процес аудиторської перевірки умовно поділяють на окремі етапи залежно від терміну, змісту і призначення виконуваних аудитором процедур.

Мета аудиту дебіторської заборгованості відповідно до МСА 200 «Мета і основні принципи аудиту фінансової звітності» полягає у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації про дебіторську заборгованість [14].

Основні завдання аудиту дебіторської заборгованості [16]:

- встановити дотримання вимог діючого законодавства щодо розрахунків з дебіторами;
- встановити законність виникнення дебіторської заборгованості підприємства;
- перевірити своєчасність погашення заборгованості;
- оцінити правильність синтетичного і аналітичного обліку розрахунків з дебіторами;
- перевірити наявність і правильність оформлення первинних документів що підтверджують факт виникнення чи погашення дебіторської заборгованості;

- перевірити правильність оцінки дебіторської заборгованості та розрахунку величини резерву сумнівних боргів;
- встановити правильність класифікації дебіторської заборгованості та дотримання в обліку інших вимог П(С)БО № 10 «Дебіторська заборгованість»;
- перевірити правильність списання заборгованості, строк позовної давності по якій минув;
- встановити доцільність заходів, ужитих підприємством щодо ліквідації причин, які спричинили прострочену заборгованість;
- перевірити дотримання законодавства за розрахунками з підзвітними особами та правильність відображення їх в обліку;
- визначити достовірність показників фінансової звітності відносно дебіторської заборгованості і розкриття необхідної інформації у Примітках до річної фінансової звітності.

Об'єктами аудиту є операції за розрахунками з покупцями і замовниками; авансами, що надійшли на підприємство; претензіями і відшкодуваннями матеріального збитку; розрахунками з підзвітними особами підприємства тощо.

Джерелами інформації аудиту дебіторської заборгованості є [16,18]:

- вимоги нормативних документів щодо обліку дебіторської заборгованості;
- Наказ про облікову політику підприємства;
- первинні документи (рахунки-фактури, накладні, касові документи, виписки банку тощо);
- договори на поставку продукції, надання послуг тощо;
- реєстри синтетичного і аналітичного обліку розрахунків з дебіторами;
- фінансова звітність і примітки до неї;
- відповіді на запити аудитора;
- інформація одержана в ході аудиторської перевірки;
- аудиторські висновки, акти ревізій та інші документи, що узагальнюють результати контролю;
- документи претензійно-позовних справ.

Підставою для надання аудиторських послуг є договір, який укладається між аудитором (аудиторською фірмою) та замовником. Договір на проведення аудиту є

основним документом, що засвідчує факт досягнення домовленостей між замовником і виконавцем про проведення аудиторської перевірки.

Перед початком проведення перевірки аудитор проводить оцінку системи внутрішнього контролю підприємства.

З метою встановлення якості стану внутрішнього контролю та обліку дебіторської заборгованості, як правило, вдаються до опитування, що дозволяє у досить короткий термін скласти перше враження та оцінити загальний стан обліку операцій, найбільш вразливі місця в системі обліку розрахунків і визначити подальший напрямок перевірки.

Одержавши в процесі попереднього планування дані про підприємство, аудитор приступає до розробки загального плану аудиту. План аудиту є документом організаційно-методологічного характеру та складається з переліку робіт на основних етапах аудиту і строків їх виконання із зазначенням джерел інформації.

Після складання плану аудиторської перевірки складається програма аудиту дебіторської заборгованості. Аудиторська програма розробляється з моменту конкретизації загального плану аудиту відповідно до національного нормативу аудиту «Договір на проведення аудиту». Програма аудиту містить перелік питань за окремими темами, видами і напрямками очікуваних робіт, що підлягають перевірці, час проведення, види аудиторських процедур (за який період часу слід перевіряти, спосіб контролю). В аудиторську програму також вносять перелік об'єктів аудиту за його напрямками, терміни проведення. Наявність програми, крім того, забезпечує контроль за своєчасним і якісним використанням аудиторських процедур.

Приступаючи до аудиту, необхідно визначити правильність відображення по статтях балансу відповідних залишків заборгованості. Для цього слід порівняти залишки по кожному виду розрахунків на початок періоду, який перевіряється, що відображені в регістрах аналітичного обліку і призначені для обліку таких розрахунків із залишками відповідних статей балансу, перевіряючи при цьому кожний вид розрахунків.

Для перевірки дебіторської заборгованості аудитор використовує бухгалтерський баланс, регістри бухгалтерського обліку по рахунках 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» та 37 «Розрахунки з різними дебіторами», субрахунки 371 «Ро-

зрахунки за виданими авансами», 372 «Розрахунки з підзвітними особами», первинні документи по розрахунках з дебіторами, акти звірок.

Аудитор зобов'язаний з'ясувати:

- Причини утворення такої заборгованості і з чиєї вини вона утворена;
- Реальність її одержання (наявність листів, актів звірки, розрахунків, де дебітори визнають свою заборгованість);
- Дотримання строків позовної давності;
- Заходи, що вживалися до її погашення;
- Дотримання вимог проведення інвентаризації розрахунків з дебіторами.

Однією із причин порушення розрахункової дисципліни, виникнення незаконної і нереальної заборгованості, а також несвоєчасного погашення сум заборгованості є запущеність бухгалтерського обліку по розрахункових операціях. Для цього необхідно перевірити своєчасність та правильність відображення операцій по розрахунках з дебіторами та наявності на інших синтетичних рахунках.

При перевірці авансових звітів необхідно звернути увагу на дотримання правил видання авансів; своєчасність здавання авансових звітів; правильність використання підзвітних сум і оформлення документів, доданих до авансових звітів, а також своєчасність повернення невитрачених сум.

У своїй повсякденній роботі підприємства повинні детально проводити аудит виконання договірних зобов'язань і у випадках порушення умов договору вживати необхідні заходи щодо дотримання передбачених в ньому санкцій. Перевіряючи своєчасність пред'явлення претензій, потрібно знати, що строк позовної давності визначається з дня виникнення права на такий позов, тобто з дня, коли підприємство дізналось про порушення свого права згідно з умовами договору. Як правило, претензії виникають через втрату або недостачу вантажу в дорозі, порушення строків доставки вантажу тощо.

Основою претензій є накладні, де вказується дата прийому вантажу до відправлення. Використовуючи дані рахунку 374 «Розрахунки за претензіями», аналітичного обліку матеріалів та обліку недостач і втрат ТМЦ, аудитор з'ясовує обґрунтованість претензій, та заходи, які вживались щодо відшкодування підприємству втрат, наявність відмови по виставлених претензіях, законність списання претензій-

них сум на витрати виробництва, або на фінансові результати, якщо таке списання було в даному періоді. Детальній перевірці підлягають операції по рахунку 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків». При цьому аудитор вивчає, як дотримувались терміни та порядок розгляду випадків нестачі, втрат, розтрат та вжиті заходи по них.

Далі аудитор перевіряє правильність оформлення матеріалів по претензіях, нестачі, розкрадання, псування та вивчає наявність випадків повернення арбітражем, слідчими та іншими органами, матеріали по недостачах та крадіжках через неякісне їх оформлення і ті заходи, які застосовувались до винуватців.

Аудитор зобов'язаний визначити причини недостач, крадіжок, розтрат. До них належать: умови збереження матеріальних цінностей, порушення правил прийому та видачі матеріальних цінностей, відсутність аудиту за їх збереженням, відсутність точної аудиторсько-вимірювальної апаратури та інше. Одночасно необхідно вивчити, чи не зверталась матеріально відповідальна особа до адміністрації з питаннями щодо прийняття відповідних заходів із забезпечення нормальних умов збереження, прийому та видачі матеріальних цінностей, та ті заходи, які вжила адміністрація за вимогою матеріально відповідальних осіб. Практика аудиторської роботи показує, що присуджені борги списують на збитки. Виявивши такі факти, аудитор перевіряє обґрунтованість такого списання. Списання присуджених боргів на збитки можливе тільки при наявності ухвали суду про неможливість такого утримання. Такі борги обліковуються на позабалансовому рахунку 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей».

Робочі документи при аудиті дебіторської заборгованості аудитор складає у вільній формі. До таких документів можуть належати:

- звірка залишків дебіторської заборгованості;
- перелік великих дебіторів;
- звірка залишку заборгованості за даними головної книги з залишками в облікових регістрах;
- результати проведення інвентаризації дебіторської заборгованості;
- розрахунок коефіцієнта сумнівності;
- нарахування резерву сумнівних боргів;

- звірка списання безнадійної заборгованості з обліком на за балансовому рахунку;
- виявлення порушень термінів розрахунків за експортними операціями та інші документами.

На рис. 1.3 наведена послідовність проведення аудиту дебіторської заборгованості.

Важливим етапом при аудиті дебіторської заборгованості є здійснення конкретних аудиторських процедур, до яких можна віднести [22]:

1. Одержання переліку дебіторів і сум дебіторської заборгованості, перевірка первинних документів.
2. Дослідження методу визначення величини дебіторської заборгованості та розрахунку резерву сумнівних боргів.
3. Перевірка документів з інвентаризації дебіторської заборгованості.
4. Дослідження класифікації дебіторської заборгованості по строкам і непогашення.
5. Перевірка фактів списання дебіторської заборгованості (за рішенням суду, по якій закінчився термін позовної давності).
6. Перевірка правильності відображення дебіторської заборгованості в аналітичному і синтетичному обліку, в т. ч. по розрахунках з підзвітними особами та персоналом.
7. Перевірка правильності відображення дебіторської заборгованості в балансі.

На основі практичного досвіду аудиту дебіторської заборгованості, виявлення проблем, спричинених застосуванням положень (стандартів) бухгалтерського обліку, можна назвати найтипівіші помилки бухгалтерів або факти (види) зловживань, шахрайства, обману, викривлення інформації щодо дебіторської заборгованості з корисливою метою, які виявляються аудитором під час перевірки звітності підприємств - клієнтів. Наведені нижче основні види порушень повинні братися до уваги як бухгалтерами-практиками для їх уникнення, так і аудитором для виявлення у процесі аудиту:

- заміни виписок банку іншими або виправлення відповідних сум, що свідчать про погашення дебіторської заборгованості;

Рис. 1.3 – Послідовність проведення аудиту дебіторської заборгованості [27]

- зарахування отриманих сум дебіторської заборгованості на погашення заборгованості невідповідних дебіторів-платників;

- неправомірне здійснення бартерних операцій для погашення дебіторської заборгованості;
- списання недостач та крадіжок за рахунок збільшення дебіторської заборгованості;
- невідповідність даних синтетичного й аналітичного обліку дебіторської заборгованості та зобов'язань;
- приховування дебіторської заборгованості та зобов'язань шляхом відображення у Балансі згорнутого залишку замість розгорнутого;
- неправильне визначення (оцінка) сум дебіторської заборгованості та зобов'язань у зв'язку з коливанням курсу валют на дату складання Балансу при розрахунках в іноземній валюті;
- неправильний розрахунок суми резерву безнадійної дебіторської заборгованості, що може бути спричинено:
 - відсутністю зіставної інформації за попередні звітні періоди;
 - арифметичними неточностями;
 - неправильним групуванням дебітором за періодами простроченості погашення заборгованості;
 - невзяттям до уваги вхідного сальдо по рахунку «Резерв сумнівних боргів»;
 - навмисним завищенням суми резерву сумнівних боргів або сум прямого списання дебіторської заборгованості з метою завищення розміру загальних витрат звітного періоду і, як наслідок, зменшення суми оподаткованого прибутку;
 - невідповідністю сум, зазначених у первинних документах, що є підставою для виникнення дебіторської заборгованості;
 - шахрайством із сумами дебіторської заборгованості підзвітних осіб (списання її без підстав і документального підтвердження на загальногосподарські витрати, прострочених сум депонованої заробітної плати та ін.);
 - неправильним оформленням або відсутністю договорів, що стали підставою для відвантаження товару і виникнення дебіторської заборгованості;

- неправильною кореспонденцією рахунків при відображенні в обліку дебіторської заборгованості;
- відображена дебіторська заборгованість не належить підприємству;
- зарахування дебіторської заборгованості у валюту Балансу не за чистою реалізаційною вартістю, а за початковою вартістю виникнення (наслідком є завищення активів):
 - неправильною класифікацією дебіторської заборгованості на довгострокову та короткострокову, внаслідок чого викривляється фінансовий стан підприємства при аналізі показників, що його характеризують;
 - записом дебіторської заборгованості за фіктивними рахунками неіснуючих клієнтів або за фіктивними, нетоварними операціями.

Таким чином, аудит повинен бути організований так, щоб адекватно відображати всі аспекти діяльності суб'єкта, що перевіряється, настільки наскільки вони відповідають перевірній фінансовій інформації. Для того щоб аудитор висловив незалежну думку, він повинен одержати гарантію того, що інформація у бухгалтерській документації та інших джерелах інформації достовірна і законна.

За результатами перевірки складається аудиторський висновок.

Висновки до першого розділу

В першому розділі роботи розглянуті питання організації і методики обліку і аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві: визначено економічну сутність та класифікацію дебіторської заборгованості, наведено нормативно-правову, задачі обліку та документальне оформлення дебіторської заборгованості; розглянуто перелік рахунків та субрахунків, їх характеристика та типова кореспонденція рахунків з обліку дебіторської заборгованості за її видами; наведено відображення інформації про дебіторську заборгованість в формах фінансової звітності. Проведений аналіз підходів щодо визначення поняття «дебіторська заборгованість» в економічній літературі. У розділі розглянуто порядок проведення аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві: наведена мета, завдання та джерела інформації аудиту дебіторської заборгованості, розглянутий порядок проведення аудиту.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ДРУЖБА СВК»

2.1. Техніко-економічна характеристика ТОВ «Дружба СВК»

У 1947 році на території села Зоря, розташованого у Саратському районі Одеської області, було створено три колективних господарства: колгосп ім. Ф. Енгельса, колгосп ім. К. Маркса, колгосп «Іскра».

Основними видами діяльності колгоспів були рослинництво та тваринництво. Розводили, головним чином, велику рогату худобу, вівці, свиней та птицю. Ведуче місце у рослинництві займало вирощування зернових культур.

У 1956 році відбулося об'єднання трьох колгоспів в один – колгосп «Зорі». Через три роки, у 1959 році, вищестоящим керівництвом було прийняв) рішення про об'єднання колгоспу «Зоря» з господарством сусіднього села Михайлівка колгосп «Дружба». Але цей союз, проіснувавши приблизно рік, розпався.

Таким чином на території села Зоря було сформовано колективне господарство «Дружба». У розпорядженні господарства були обширі та просторі земельні угіддя. В той час у господарстві склався зерно-тваринницький напрямок діяльності. Рослинництво приносило врожай зернових культур, кормів, а також овочів. Ще поширились садівництво та виноградарство. Основною метою тваринництва було виробництво молока та м'яса.

У 1991 році, після проголошення незалежності України, колгосп був реорганізований. Майно господарства та земельні угіддя були розділені на частки – паї між членами колективу колгоспу. Таким чином було створено колективне сільсько-господарське підприємство «Дружба» (скорочено КСП «Дружба»).

Починаючи з цього часу підприємство стало бурно розвиватися. У продовж дев'яти років, з 1991 по 2000 роки, було розроблено та впроваджено у життя ряд заходів з будівництва власного переробного комплексу, у який увійшли: млин, крупо-рушка, маслоробка, пекарня, макаронний цех, молочний цех, ковбасний цех, соко-консервний цех.

Усі ці переробні цехи були побудовані з метою переробки власної сільсько-господарської продукції, і всі вони працюють по сьогоднішній день.

У 2000 році підприємство було знов реорганізовано у сільськогосподарський виробничий кооператив – СВК «Дружба». Всі члени Кооперативу отримали у власність земельні ділянки у розмірі своїх паїв, які вони надали у користування Кооперативу на основі договору оренди. Кооператив є колективним підприємством – тому йому притаманні деякі особливості управління. Вищим органом управління СВК «Дружба» є Загальні збори членів Кооперативу. Виконавчий орган – Правління Кооперативу на чолі з Головою Кооперативу. Контролюючий орган – Ревізійна комісія. Правління Кооперативу створюється для керівництва поточною господарською діяльністю, а також для виконання рішень Загальним зборів членів Кооперативу.

Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «Дружба СВК» за 2020-2021 рр. наведені в табл. 2.1

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «Дружба СВК» за 2020-2021 рр.

Показники	2020 рік	2021 рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Обсяг продукції в натуральному виразі, т	1716	1191	-525	-30,6
2. Обсяг продукції в оптових цінах без ПДВ та акцизного збору, тис. грн.				
- у діючих оптових цінах	33299,8	32060,2	-1239,6	-3,7
- у порівнянних оптових цінах	44041,1	32060,2	-11980,9	-27,2
3. Середня оптова ціна за 1 тону продукції, грн.	19405,48	26918,72	7513,25	38,7
4. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	93190	143652	50462	54,2
5. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	105161	85984	-19177	-18,2
6. Адміністративні витрати, тис. грн.	4152	4675	523	12,6
7. Витрати на збут, тис. грн.	859	3824	2965	в 3,4 р.
8. Валовий прибуток, тис. грн.	-11971	57668	69639	в -5,8 р.
9. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	110172	94483	-15689	-14,2
10. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	118,2	65,8	-52,4	-44,4
11. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн. в т.ч.:	-17103	47158	64261	в -3,8 р.
- від основної операційної діяльності	-16982	49169	66151	в 3,9 р.
- від іншої операційної діяльності	-587	-1938	-1351	в 2,3 р.
- від фінансової діяльності	485	3	-482	-99,4
- від іншої діяльності	-19	-76	-57	в 3 р.
12. Податок на прибуток, тис. грн.	-	-	-	-
13. Чистий прибуток, тис. грн.	-17103	47158	64261	в -3,8 р.

Показники	2020 рік	2021 рік	Відхилення	
			абс.	%
14. Матеріальні витрати, тис. грн.	91092	110137	19045	20,9
15. Матеріаловіддача, грн.	0,37	0,29	-0,08	х
16. Матеріаломісткість продукції, грн.	2,74	3,44	0,7	х
17. Середня облікова кількість штатних працівників облікового складу, осіб.	122	126	4	3,3
18. Продуктивність праці одного штатного працівника облікового складу, грн.	360992,62	254446,03	-106546,59	-29,5
19. Фонд оплати праці штатних працівників облікового складу, тис. грн.	11403	15009	3606	31,6
20. Середня річна заробітна плата одного штатного працівника облікового складу, грн.	93467,21	119119,05	25651,83	27,4
21. Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис. грн.	119714	124240	4526	3,8
22. Фондовіддача, грн.				
- по продукції	0,37	0,26	-0,11	х
- по прибутку	-14,19	39,58	53,76	х
23. Фондорентабельність, %	-14,29	37,96	52,24	х
24. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	127780,5	133699,5	5919	4,6
25. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	0,73	1,07	0,35	х
26. Рентабельність продукції, %	-11,38	67,07	78,45	в -6,9 раз
27. Рентабельність виробництва, %	-6,91	18,28	25,19	х
28. Середня річна сума дебіторської заборгованості	3533,5	5337	1803,5	51,0
29. Середня річна сума кредиторської заборгованості	2833	2715	-118	-4,17
30. Коефіцієнти ліквідності балансу				
- коефіцієнт поточної ліквідності	49,81	23,25	-26,56	х
- коефіцієнт швидкої ліквідності	18,33	6,04	-12,30	х
- коефіцієнт абсолютної ліквідності	17,08	4,80	-12,27	х

З табл. 2.1 видно, що діяльність ТОВ «Дружба СВК» має тенденцію до покращення впродовж досліджуваного періоду. Так, в звітному році обсяг виробництва продукції у порівнянні з попереднім зменшився: у натуральному виразі – на 525 т. або на 30,6%, в діючих цінах – на 1239,6 тис. грн. або на 3,7%, в порівнянних цінах – на 11980,9 тис.грн. або на 27,2%.

Чистий дохід збільшився на 50462 тис. грн. або 54,2%, повна собівартість реалізованої продукції зменшилась на 15689 тис. грн. або 14,2 % (за рахунок зменшення собівартості реалізованої продукції на 19177 тис.грн або 18,24%, та збільшення адміністративних витрат – на 523 тис. грн. або 12,60%, витрат на збут – на

2965 тис.грн або в 3,4 рази). Ці зміни викликали зменшення витрат на 1 гривню реалізованої продукції на 52,4 коп.

Фінансовий результат до оподаткування був збитком, який зменшився в звітному році порівняно з попереднім на 64261 тис. грн., або в 3,8 раз. Це відбулось за рахунок зменшення збитку від основної операційної діяльності на 66151 тис.грн., або в 3,9 раз; негативний вплив здійснило збільшення збитку від іншої операційної діяльності та іншої діяльності на 1351 тис. грн. або в 2,3 р. та на 57 тис. грн. або в 3 рази, відповідно, а також зменшення прибутку від фінансової діяльності на 482 тис. грн. або на 99,4%. Це викликало зменшення чистого збитку на 64261 тис. грн., або в 3,8 раз.

Погіршилися показники ефективності використання ресурсів на підприємстві:

- трудових, про що свідчить зменшення продуктивності праці одного штатного працівника облікового складу на 29,5%;
- основних засобів, про що свідчить зменшення фондівіддачі по продукції на 0,11 грн.;
- матеріальних – про що свідчить зменшення матеріалівіддачі на 0,08 грн.

Покращилась ефективність використання оборотних коштів підприємства впродовж досліджуваного періоду, про що свідчить збільшення коефіцієнту оборотності на 0,35 обороти.

Збільшилися показники рентабельності: рентабельність продукції – на 78,45% п., рентабельність виробництва – на 25,19% п.

2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Дружба СВК».

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства здійснюють за допомогою даних форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150	-16982	99,29	49169	104,26	66151	в 4 р.
2. Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	2120-2180	-587	3,43	-1938	-4,11	-1351	в 2 р.
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	2190 (2195)	-17569	х	47231	х	64800	в 4 р.
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	2200+2220-2250-2255	485	-2,84	3	0,01	-482	-99,38
5. Фінансовий результат іншої діяльності	2240-2270	-19	0,11	-76	-0,16	-57	в 3 р.
6. Фінансовий результат до оподаткування	2290 (2295)	-17103	100,0	47158	100,0	64261	в 4 р.

З таблиці 2.2 видно, що фінансовий результат до оподаткування в звітному році порівняно з попереднім був збитком, який зменшився на 64261 тис. грн.. або в 4 рази. Це відбулось за рахунок збільшення прибутку від реалізації продукції на 66151 тис. грн. або в 4 рази. Негативний вплив здійснило збільшення збитку від іншої операційної діяльності на 1351 тис. грн. або в 2 рази, збитку від іншої діяльності на 57 тис. грн. або в 3 рази, та зменшення прибутку від фінансової та інвестиційної діяльності на 482 тис. грн. або на 99,38%.

Фінансовий результат до оподаткування в попередньому році формувався за рахунок збитку від реалізації продукції, від іншої операційної та від іншої діяльності та прибутку від фінансової та інвестиційної діяльності, а в звітному році – за рахунок прибутку від реалізації продукції та від фінансової та інвестиційної діяльності та збитку від іншої операційної та від іншої діяльності.

Аналіз формування та динаміки фінансового результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік, тис. грн.	Звітний рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	93 190	143 652	50462	54,15
2. Собівартість реалізованої продукції	2050	105 161	85 984	-19177	-18,24
3. Адміністративні витрати	2130	4 152	4 675	523	12,60
4. Витрати на збут	2150	859	3 824	2965	в 4 р.
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050-2130-2150	-16 982	49 169	66151	в 4 р.

З таблиці 2.3 видно, що фінансовий результат від основної операційної діяльності в звітному році порівняно з попереднім роком був прибутком, який збільшився на 66151 тис. грн.. або в 4 рази. Це відбулось за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції більшими темпами (54,15%), ніж витрати, що пов'язані з реалізацією продукції (адміністративні витрати збільшились на 12,60%, витрати на збут – в 4 рази, а собівартість реалізованої продукції зменшилась на 18,24%).

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності проводиться даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Операційна оренда активів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Операційна курсова різниця	2233	-	2233	-380,41	-	1320	-1320	68,11	-3553	в -1,6 р.
3. Реалізація інших необоротних активів	684	170	514	-87,56	158	-	158	-8,15	-356	-69,26
4. Штрафи, пені, неустойки	52	-	52	-8,86	-	-	-	-	-52	-100

Продовження табл.2.4

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
5. Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення	-	3307	-3307	563,37	-	1216	-1216	62,75	2091	-63,23
Інші операційні доходи і витрати, в тому числі:	151	230	-79	13,46	516	76	440	-22,70	519	в -7 р.
– відрахування до резерву сумнівних боргів	х	-	-	-	х	-	-	-	-	-
– непродуктивні витрати і втрати	х	-	-	-	х	-	-	-	-	-
Всього фінансовий результат від іншої операційної діяльності	3120	3707	-587	100	674	2612	-1938	100	-1351	в 2 р.

З таблиці 2.4 видно, що фінансовий результат від іншої операційної діяльності в звітному році порівняно з попереднім роком був збитком, який збільшився на 1351 тис.грн., або в 2 рази, що негативно характеризує діяльність підприємства. Це відбулось за рахунок зменшення прибутку від: операційної курсової різниці на 3553 тис. грн., або в 1,6 раз та реалізації інших необоротних активів на 356 тис. грн., або на 69,26%. Позитивний вплив здійснило зменшення витрат на сплату штрафів, пені та неустойок на 52 тис. грн., або на 100%. Та зменшення результату від інших операційних доходів і витрат на 519 тис.грн., або в 7 раз., і зменшення витрат на утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення на 2091 тис.грн., або на 63,23%.

В попередньому році фінансовий результат формувався за рахунок прибутку від операційної курсової різниці, реалізації інших необоротних активів, штрафів, пені, неустойки, та збитку від утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення та інших операційних доходів та витрат. В звітному

році – за рахунок прибутку від реалізації інших необоротних активів та інших доходів та витрат, та збитку від операційної курсової різниці та утримання від об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення.

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від фінансової та іншої діяльності проводиться даними форми №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності». ТОВ «Дружба СВК» не здійснювало інвестиційну діяльність впродовж двох років, тому її аналіз не проводився.

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від фінансової діяльності здійснюється за допомогою таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від фінансової діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Дивіденди	-	х	-	-	-	х	-	-	-	-
2. Проценти	х	-	-	-	х	-	-	-	-	-
3. Фінансова оренда активів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Інші фінансові доходи і витрати	485	-	485	100	221	218	3	100	-482	-99,38
Всього фінансовий результат від фінансової діяльності	485	-	485	100	221	218	3	100	-482	-99,38

З таблиці 2.5 видно, що фінансовий результат від фінансової діяльності був прибутком, який в звітному році порівняно з попереднім зменшився на 482 тис.грн. або на 99,38%, це відбулося за рахунок зменшення інших фінансових доходів.

Як в попередньому так й в звітному році фінансовий результат від фінансової діяльності формувався за рахунок інших фінансових доходів.

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від фінансової діяльності здійснюється за допомогою таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Реалізація фінансових інвестицій	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Реалізація необоротних активів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Реалізація майнових комплексів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Не операційна курсова різниця	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Безоплатно одержані активи	-	х	-	-	-	х	-	-	-	-
6. Списання необоротних активів	х	19	-19	100	х	76	-76	100	-57	в 3 р.
7. Інші доходи і витрати	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Всього фінансовий результат від іншої діяльності	-	19	-19	100	-	76	-76	100	-57	в 3 р.

З табл. 2.6 видно, що фінансовий результат від іншої діяльності був збитком, якій в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 57 тис.грн. або в 3 рази, це відбулося за рахунок збільшення інших витрат. Як в попередньому так й в звітному році фінансовий результат від іншої діяльності формувався за рахунок інших витрат.

Аналіз формування чистого прибутку підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 - Аналіз формування чистого прибутку

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	2290 (2295)	-17 103	47 158	64 261	в -4 р.
2. Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис.грн.	2300	0	0	0	0
3. Чистий прибуток, тис.грн.	2290 (2295) – 2300	-17 103	47 158	64 261	в -4 р.

З таблиці 2.7 видно, що підприємство мало в попередньому році чистий збиток, а в звітному році – чистий прибуток, який склав 47 158 тис.грн , тобто збільшився в 4 рази.

Аналіз рентабельності виробництва здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз рентабельності виробництва

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	форма№2 р.2290 (2295)	-17103	47158	64261
2. Середня річна вартість основних засобів, тис.грн.	форма№1 р.1011*	119714	124240	4526
3. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	форма№1 р.1195*	127780,5	133699,5	5919
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн..	р. 2 + р. 3	247494,5	257939,5	10445
5. Рентабельність виробництва, %	р.1: р.4·100%	-6,91	18,28	25,19

З таблиці 2.8 видно, що в звітному році порівняно з попереднім рентабельність виробництва збільшилась на 25,19 % п. На це вплинули наступні фактори:

– збільшення прибутку до оподаткування на 64261 тис.грн. здійснило позитивний вплив та призвело до збільшення рентабельності виробництва на 25,96% пункти $(47158 / (119714 + 127780,5) - (-6,91) = 19,05 - (-6,91) = 25,96 \text{ \% п.})$

– збільшення середньої річної вартості основних засобів здійснило негативний вплив та призвело до зменшення рентабельності виробництва на 0,34 % пункти $(47158 / (124240 + 124780,5) - 19,05 = 18,71 - 19,05 = -0,34 \text{ \% п.})$

– збільшення середньої річної вартості оборотних коштів здійснило негативний вплив та призвело до зменшення рентабельності виробництва на 0,43 % пункти $(47158 / (124240 + 133699,5) - 18,71 = 18,28 - 18,71 = -0,43 \text{ \% п.})$

Загальний вплив факторів: $25,96 + (-0,34) + (-0,43) = 25,19 \text{ п.}$

2.3. Загальний аналіз фінансового стану ТОВ «Дружба СВК»

Загальний аналіз фінансового стану підприємства здійснюють за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», № 2«Звіт про фінансові ре-

зультати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз динаміки валюти балансу підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз динаміки валюти балансу

Показники	На початок року	На кінець року	% зміни
Валюта балансу, тис.грн.:			
- попереднього року	214 357	192 875	-10,02
- звітнього року	192 875	221 330	14,75

З таблиці 2.9 видно що на кінець попереднього року порівняно з початком валюта балансу зменшилась на 10,02%, що свідчить про скорочення підприємством його діяльності та попередньо характеризується як негативно, а на кінець звітнього року порівняно с початком валюта балансу збільшилась на 14,75%, що свідчить про незначне розширення підприємством його діяльності та попередньо характеризується позитивно, але для більш точного визначення та характеристики змін або динаміки валюти балансу необхідно провести її поглиблений аналіз (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 – Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Коефіцієнт зміни
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	93 190	143 652	1,54
2. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	-17 103	47 158	-2,76
3. Валюта балансу, тис.грн.:			
- на початок року	214 357	192 875	0,90
- на кінець року	192 875	221 330	1,15
4. Середнє річне значення валюти балансу*, тис.грн.	203 616	207 102,5	1,02

З таблиці 2.10 видно, що в звітному році порівняно з попереднім відбулось збільшення середнього річного значення валюти балансу в 1,02 разів, що супроводжувалось збільшенням чистого доходу від реалізації продукції в 1,54 разів та збільшенням фінансового результату до оподаткування в 2,76 разів що свідчить про позитивні зміни в динаміці валюти балансу.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюють за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою аналітичної таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього активів, тис. грн.	1300	192 875	221 330	28 455	14,75
1. Необоротні активи, тис. грн.	1095	73 678	73 128	-550	-0,75
– в % до активів		38,20	33,04	-5,16	x
2. Оборотні активи, тис. грн.	1195	119 197	148 202	29 005	24,33
– в % до активів		61,80	66,96	5,16	x
2.1. Запаси, тис. грн.	1100, 1110	75 322	109 708	34 386	45,65
– в % до активів		39,05	49,57	10,52	x
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн.	1120÷1155	2 809	7 865	5 056	180
– в % до активів		1,46	3,55	2,10	x
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	1160, 1165	40 863	30 629	-10 234	-25
– в % до активів		21, 19	13,84	-7,35	x
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн.	1170, 1190	203	-	-203	-100
– в % до активів		0,11	-	-0,11	x
– у тому числі витрати майбутніх періодів, тис. грн.	1170	203	-	-203	-100
– в % до активів		0,11	-	-0,11	x
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис.грн.	1200	-	-	-	-
– в % до активів		-	-	-	x

З табл. 2.11 видно, що активи підприємства на кінець року порівняно з початком збільшились на 28 455 тис.грн або на 14,75%, це відбулось за рахунок збільшення оборотних активів на 29 005 тис.грн або 24,33%, також відбулось зменшення необоротних активів на 550 тис.грн або на 0,75%. В структурі активів на початок звітного року найбільшу питому вагу займали оборотні активи – 61,80%, питома вага необоротних активів склала 38,20%. На кінець звітного року відбулись наступні зміни в структурі активів підприємства збільшилась питома вага оборотних активів та відповідно зменшилась частка необоротних активів на 5,16 %.

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни оборотних активів
Оборотні активи всього, тис. грн., в тому числі:	1195	119197	148202	100	100	29005	x	24,33	100
– запаси	1100, 1110	75322	109708	63,19	74,03	34386	10,83	45,65	118,55
– дебіторська заборгованість	1120÷ 1155	2809	7865	2,36	5,31	5056	2,95	179,99	17,43
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	1160, 1165	40863	30629	34,28	20,67	-10234	-13,61	-25,04	-35,28
– інші оборотні активи	1170, 1190	203	-	0,17	-	-203	-0,17	-100	-0,70

З таблиці 2.12 видно, що на кінець звітного року порівняно з початком року оборотні активи підприємства збільшились на 29 005 тис.грн або на 24,33% це відбулось за рахунок збільшення запасів на 34 386 тис.грн. або на 45,65%, та дебіторської заборгованості на 5 056 тис.грн. або в 1,8 раз. Також відбулось зменшення грошових коштів та поточних фінансових інвестицій на 10 234 тис.грн. або на 25,04%, та інших оборотних активів на 203 тис.грн. або на 100%. В структурі активів на початок звітного року найбільшу питому вагу займали запаси 63,19%, частка грошових коштів та поточних фінансових інвестицій – 34,28%, дебіторської заборгованості – 2,36%, інших оборотних активів – 0,17%. На кінець звітного року відбулись такі зміни у структурі оборотних активів, збільшення питомої ваги запасів на 10,83% п., та дебіторської заборгованості на 2,95%п., та зменшення питомої ваги грошових коштів на 13,61% п. та інших оборотних активів на 0,17%п.

Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства за сферами розміщення його окремих елементів здійснюється за на підставі даних форм №1«Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою таблиці 2.13.

Таблиця 2.13 – Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємств

Показники	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%	за структурою
1. Сфера виробництва в тому числі:	32822	27,54	50917	34,36	18095	55,13	6,82
– виробничі запаси	13351	11,20	19966	13,47	6615	49,55	2,27
– незавершене виробництво	13352	11,21	20317	13,71	6955	52,05	2,50
– біологічні активи	5906	4,95	10634	7,18	4728	80,05	2,22
– витрати майбутніх періодів	203	0,17	-	-	-203	-100	-0,17
2. Сфера обігу в тому числі:	86375	72,46	97285	65,64	10910	12,63	-6,82
– готова продукція	42703	35,83	58791	39,67	16088	37,67	3,84
– грошові кошти	40863	34,28	30629	20,67	-10234	-25,04	-13,61
– дебіторська заборгованість	2809	2,36	7865	5,31	5056	179,99	2,95
– товари	-	-	-	-	-	-	-
– інші	-	-	-	-	-	-	-
Всього оборотний капітал	119197	100	148202	100	29005	24,33	–

З таблиці 2.13 видно, що весь оборотний капітал підприємства збільшився на 29 005 тис.грн. або на 24,33%, це відбулось за рахунок капіталу, розміщеного у сфері виробництва на 18 095 тис.грн. або на 55,13%, та капіталу, розміщеного у сфері обігу на 10 910 тис.грн, або на 12,63%. В структурі оборотного капіталу попереднього року найбільшу питому вагу займає капітал, що розміщений у сфері обігу – 72,46%, частка капіталу що розміщений у сфері виробництва склала 27,54%. На кінець року відбулись наступні зміни у структурі оборотного капіталу, збільшується питома вага капіталу, що розміщений у сфері виробництва та відповідно зменшилась питома вага капіталу, що розміщений у сфері обігу на 6,82%п.

Аналіз використання оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства та його окремих елементів здійснюється на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою таблиці 2.14.

Таблиця 2.14 – Аналіз використання оборотних коштів

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	Ф № 2 р. 2000	93 190	143 652	50 462	54,16

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
2. Середньорічні залишки оборотних коштів, тис. грн., в т.ч.	Ф № 1 р. 1195	127 781	133 699,5	5 919	4,63
2.1. Запаси	Ф № 1 р.1100	97 227	92 515	-4 712	-4,85
2.2. Кошти в розрахунках	Ф № 1 р.1125÷1155	3 533,5	5 337	1 804	51,04
2.3. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	Ф № 1 р.1160, 1165	26 747	35 746	8 999	33,64
2.4. Інші оборотні активи	Ф № 1 р.1170, 1190	273	101,5	-172	-62,82
3. Кількість днів в періоді	х	360	360	х	х
4. Одноденна виручка, тис. грн..	р. 1 : р. 3	258,86	399,03	140,17	54,15
5. Потреба в оборотних коштах одного дня, тис. грн.	р. 2 : р. 3	354,95	371,39	16,44	4,63
6. Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Ф № 1 р.1615	-	-	-	-
7. Коефіцієнт оборотності	р.1 : р.2	0,73	1,07	0,35	47,33
8. Коефіцієнт завантаженості	р.2 : р. 1	1,37	0,93	-0,44	-32,12
9. Тривалість 1 обороту, днів, в т.ч.	р.3 : р.7 або р.2 : р.4	493,63	335,06	-158,6	-32,12
9.1. В запасах	р.2.1 : р.4	375,60	231,85	-143,75	-38,27
9.2. В коштах в розрахунках	р.2.2 : р.4	13,65	13,37	-0,28	-2,02
9.3. В грошових коштах	р.2.3 : р.4	103,33	89,58	-13,74	-13,30
9.4. В інших оборотних коштах	р.2.4 : р.4	1,05	0,25	-0,80	-75,88
10. Економія (надлишок) оборотних коштів, тис. грн.	абс. відхилення по р.9 · р.5 за звітний рік	х	-158,6 · 371,39= -58902,5	х	х
11. Кредиторська заборгованість, враховуючи економію (надлишок) оборотних коштів при умові роботи заводу на рівні попереднього року, тис. грн.	р.10 ± р.6 за звітний рік	х	-	х	х

Розрахунки наведені в таблиці 2.14 свідчать що ефективність використання оборотних коштів підприємства в звітному році порівняно з попереднім покращилася, про що свідчить збільшення коефіцієнту оборотності на 0,35 обороти, зменшення коефіцієнту завантаженості на 0,44 та скорочення тривалості одного обороту оборотних коштів на 158,6 днів (за рахунок скорочення часу перебування грошових коштів в запасах – на 143,75 днів, в грошових коштах - на 13,74 дня, в інших оборотних

коштах – на 0,8 днів, в коштах в розрахунках на 0,28 дня). Це дозволило вивільнити з обігу додаткову суму оборотних коштів у розмірі -58 902,5 тис.грн.

Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства здійснюється підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.15.

Таблиця 2.15 – Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни дебіторської заборгованості
Дебіторська заборгованість всього, в тому числі:	1125÷1155	2809	7865	100	100	5056	x	в 1,8 раз	100
1.1. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1120, 1125	2229	423	79,35	5,38	-1806	-73,97	-81,02	-35,72
1.2. Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130÷1145	580	7412	20,65	94,24	6832	73,59	в 12 раз	135,13
– за виданими авансами	1130	580	7412	20,65	94,24	6832	73,59	в 12 раз	135,13
– з бюджетом,	1135	-	-	-	-	-	-	-	-
– в тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	-	-	-	-	-	-
– з нарахованих доходів	1140	-	-	-	-	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	1145	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	30	-	0,38	30	0,38	-	0,59

З таблиці 2.15 видно, що на кінець звітного року порівняно з початком року дебіторська заборгованість збільшилась на 5 056 тис.грн або в 1,8 разів це відбулось за рахунок збільшення дебіторської заборгованості за розрахунками на 6 832 тис.грн. або в 12 раз, також відбулось зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 1806 тис.грн або на 81,02%, та з'явилась нова складова –

інша поточна дебіторська заборгованість в розмірі 30 тис.грн. В структурі дебіторської заборгованості на початок звітнього року найбільшу питому вагу займає дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги 79,35%п, частка дебіторської заборгованості за розрахунками склала 20,65%п, на кінець звітнього року відбулись такі зміни у структурі дебіторської заборгованості: зменшення питомої ваги дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 73,97%п, та збільшення питомої ваги дебіторської заборгованості за розрахунками на 73,59%п, та іншої дебіторської заборгованості на 0,38%п.

Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення здійснюється за даними форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою таблиці 2.16.

Таблиця 2.16 – Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення.

Показники		Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги		Інша поточна дебіторська заборгованість		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%
Попередній рік	Всього, в тому числі:	2229	100	-	-	х	х
	– до 12 місяців	2229	100	-	-	х	х
	– від 12 до 18 місяців	-	-	-	-	х	х
	– від 18 до 36 місяців	-	-	-	-	х	х
Звітний рік	Всього, в тому числі:	423	100	30	100	-1806	-
	– до 12 місяців	423	100	30	100	-1806	-
	– від 12 до 18 місяців	-	-	-	-	-	-
	– від 18 до 36 місяців	-	-	-	-	-	-

З таблиці 2.16 видно, що як в попередньому, так й в звітньому році 100% дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги погашається у найкоротший термін – до 12 місяців, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл.2.17. З табл. 2.17 видно, що в звітньому році порівняно з попереднім джерела формування активів підприємства збільшились на 28455 тис.грн., або на 14,75%. Це відбулось за рахунок збільшення власного капіталу на 46124 тис.грн., або на 29,50% та поточних зобов'язань та забезпечень на 3982 тис.грн., або в 1,6 разів; а також

Таблиця 2.17 – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього джерел формування активів, тис. грн.	1900	192875	221330	28455	14,75
1. Власний капітал, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495	156344	202468	46124	29,50
1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495 – 1095 або 1495 + 1595 – 1095	82666	129340	46674	56,46
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1595	34138	12 487	-21651	-63,42
2.1. Довгострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1500÷1515	3235	2902	-333	-10,29
2.2. Довгострокові забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1520, 1525	30903	9585	-21 318	-
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1695	2393	6375	3982	в 1,6 раз
3.1. Короткострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600, 1610	-	3 338	3 338	-
– в тому числі короткострокові кредити банків, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600	-	3 338	3 338	-
3.2. Кредиторська заборгованість, тис. грн. – в % до усіх джерел	1605, 1615÷1645	2003	3036	1033	51,57
3.3. Поточні забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1660	-	-	-	-
3.4. Інші поточні зобов'язання – в % до усіх джерел	1665,1690	390	1	-389	-99,74
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, тис.грн. – в % до усіх джерел	1700	-	-	-	-
		-	-	-	х

відбулось зменшення довгострокових зобов'язань і забезпечень на 21 651 тис.грн., або на 63,42%.

В структурі джерел формування активів підприємства в попередньому році найбільшу питому вагу займає власний капітал – 81,06%, питома вага довгостроко-

вих зобов'язань і забезпечень складає – 17,70%, поточних зобов'язань і забезпечень – 1,24%. В звітному році відбулись наступні зміни в структурі джерел формування активів підприємства збільшується питома вага власного капіталу на 10,42%п., та поточних зобов'язань і забезпечень на 1,64%п., також відбулося зменшення питомої ваги довгострокових зобов'язань та забезпечень на 12,06%п.

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.18.

Таблиця 2.18 – Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн., в тому числі:	1495	156 344	202 468	46 124	55,64
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн.	1400	285	285	-	-
– в % до власного капіталу		0,19	0,14	-0,05	x
2. Капітал у дооцінках, тис. грн.	1405	-	-	-	
– в % до власного капіталу		-	-	-	x
3. Додатковий капітал, тис. грн.	1410	-	-	-	
– в % до власного капіталу		-	-	-	x
4. Резервний капітал, тис. грн.	1415	45 455	56 211	10 756	23,66
– в % до власного капіталу		29,07	27,76	-1,31	x
6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн.	1420	110 604	145 972	35 368	31,98
– в % до власного капіталу		70,74	72,10	1,35	x
7. Неоплачений капітал, тис. грн.	1425	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	x
8. Вилучений капітал, тис. грн.	1430	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	x

З табл. 2.18 видно, що власний капітал підприємства в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 46 124 тис.грн., або на 55,64%. Це відбулось за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку на 35 368 тис.грн. та резервного капіталу на 10 756 тис.грн.

В структурі власного капіталу підприємства в попередньому році найбільшу питому вагу займає нерозподілений прибуток – 70,74%, резервний капітал складає – 29,07%, зареєстрований капітал – 0,18%. В звітному році відбулись наступні зміни

структурі власного капіталу підприємства: збільшилась питома вага нерозподіленого прибутку та складає 72,10%, та зменшилась питома вага резервного капіталу та склала 27,76%, а зареєстрованого капіталу – 0,14%.

Аналіз динаміки рентабельності капіталу підприємства здійснюється за даними форм № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за два роки за допомогою таблиці 2.19.

Таблиця 2.19 – Аналіз рентабельності капіталу підприємства

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн.	Ф № 2 р. 2350 (2355)	-17103	47158	64216
2. Середня річна сума капіталу підприємства, тис. грн., в тому числі: – основного капіталу – оборотного капіталу	Ф № 1 р. 1300	203616	207102,5	3486,5
	Ф № 1, р. 1095	75835,5	73403	-2432,5
	Ф № 1 р.1195	127780,5	133699,5	5919
в тому числі: – власного оборотного капіталу	Ф № 1 р.1495 – р.1095	94041,5	106003	11961,5
3. Рентабельність капіталу, %	x	-8,40	22,77	31,17
4. Рентабельність основного капіталу, %	x	-22,55	64,25	86,80
5. Рентабельність оборотного капіталу, %	x	-13,38	35,27	48,66
6. Рентабельність власного оборотного капіталу, %	x	-18,19	44,49	62,67

Розрахунки, табл. 2.19 свідчать, що в звітному році у порівнянні з попереднім показники рентабельності капіталу підприємства збільшились:

– всього капіталу – на 31,17%п. що відбулось за рахунок збільшення чистого прибутку на 64216 тис.грн., та збільшення середньорічної суми капіталу на 3486,5 тис.грн.;

– основного капіталу – на 86,80%п., що відбулось за рахунок збільшення чистого прибутку на 64216 тис.грн., та зменшення середньорічної суми основного капіталу на 2432,5 тис.грн.;

– оборотного капіталу – на 48,66%п. що відбулось за рахунок збільшення чистого прибутку на 64216 тис.грн. та збільшення середньорічної суми оборотного капіталу на 5919 тис.грн.;

– власного оборотного капіталу – на 62,67%п., що відбулось за рахунок збільшення чистого прибутку на 64 216 тис.грн., та збільшення величини власного оборотного капіталу на 11961,5 тис.грн.

Ці зміни позитивно характеризують діяльність підприємства.

Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.20.

Таблиця 2.20 – Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітнього року	на кінець звітнього року	на початок звітнього року	на кінець звітнього року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітнього року	в % до величини зміни кредиторської заборгованості
Кредиторська заборгованість всього, в тому числі:	1605÷1645, 1690	2393	3037	100	100	644	x	26,91	100
1.1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1605, 1615	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2. Кредиторська заборгованість за розрахунками:	1610, 1620÷1645	2003	3036	83,70	99,97	1033	16,26	51,57	160,4
– за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-	-	-	-	-	-	-
– з бюджетом,	1620	861	1385	35,98	45,60	524	9,62	60,86	81,37
– у т.ч. з податку на прибуток	1621	-	-	-	-	-	-	-	-
– зі страхування	1625	84	145	3,51	4,77	61	1,26	72,62	9,47
– з оплати праці	1630	336	461	14,04	15,18	125	1,14	37,20	19,41
– за одержаними авансами	1635	-	-	-	-	-	-	-	-
– за розрахунками з учасниками	1640	-	-	-	-	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	1645	722	1045	30,17	34,41	323	4,24	-	50,16
1.3. Інші поточні зобов'язання	1690	390	1	16,30	0,03	-389	-16,26	-99,74	-60,40

З табл. 2.20 видно, що кредиторська заборгованість на кінець звітного року порівняно з початком збільшилась на 644 тис.грн., або на 26,91%. Це відбулось за рахунок збільшення кредиторської заборгованості за розрахунками на 1 033 тис.грн., або на 51,57%. Також змінились інші поточні зобов'язання, зменшились на 389 тис.грн., або на 99,74%. Кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги в звітному році відсутня.

В структурі кредиторської заборгованості на початок звітного року найбільшу питому вагу займала заборгованість за розрахунками – 83,70%п, питома вага інших поточних зобов'язань склала 16,30%п. На кінець звітного року відбулись наступні зміни в структурі кредиторської заборгованості: збільшилась питома вага кредиторської заборгованості за розрахунками та, відповідно, зменшилась інших поточних зобов'язань на 16,26%п.

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства можна виконати за на підставі даних форм №1«Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою таблиці 2.21.

Таблиця 2.21 – Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства

Показники	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	423	-	423	-
2. За розрахунками:	7 412	3036	4376	
– з бюджетом,	-	1 385	-	1 385
– у т.ч. з податку на прибуток	-	-	-	-
– за виданими авансами	7 412	-	7 415	-
– зі страхування	-	145	-	145
– з оплати праці	-	461	-	461
– за одержаними (отриманими) авансами	-	-	-	-
– за розрахунками з учасниками	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	-	1045	-	1045
3. Інші види заборгованості	30	1	29	-
Всього	7 865	3037	12240	3 036

З таблиці 2.21 видно, що на кінець звітнього року сталося перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською на 12 240 тис.грн. це відбулось за рахунок перевищення дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги на 423 тис.грн., заборгованості за розрахунками на 4 376 тис.грн., та за іншими видами заборгованості на 29 тис.грн.

Аналіз фінансової стійкості підприємства. Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.22.

Таблиця 2.22 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками

Показники	Сума, тис.грн.		
	на початок попереднього року	на кінець попереднього року	на кінець звітнього року
1. Власний капітал (1495)	183 410	156 344	202 468
2. Необоротні активи (1095)	77 993	73 678	73 128
3. Наявність власних оборотних коштів (1495-1095)	105 417	82 666	129 340
4. Короткострокові кредити банків (1600)	-	-	3 338
5. Загальна величина джерел формування запасів	105 417	82 666	132 678
6. Запаси (1100,1110)	119 132	75 322	109 708
7. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів	-13 715	7 344	19 632
8. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів	-8 647	13 250	22 970
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу (р. 1615)	75	-	-
10. Тип фінансової ситуації на підприємстві	Кризова	Абс.стійка	Абс.стійка

З таблиці 2.22 видно, що на початок попереднього року ситуація була кризова, але на кінець попереднього та на кінець звітнього років фінансова ситуація на підприємстві змінилася, та стала абсолютно стійкою, тому що власних оборотних коштів достатньо для покриття запасів, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

Аналіз фінансовій стійкості підприємства за частковими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою таблиці 2.23.

Таблиця 2.23 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	Нормативне значення
1. Коефіцієнт автономії ($K_{авт}$)	1495	0,86	0,81	0,91	більше 0,5
	1900				
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів ($K_{ф}$)	1595+1695+ +1700	0,17	0,23	0,09	менше 1,0
	1495				
3. Наявність власних оборотних коштів ($OK_{вл}$)	1495 – 1095 або 1495 + 1595 – 1095	105 417	82 666	129 340	збільшення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу ($K_{ман}$)	1495 – 1095	0,57	0,53	0,64	0,4...0,6
	1495				
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами (K_3)	1495 – 1095	0,77	0,69	0,87	0,1
	1195+1200				

З таблиці 2.23 видно, що коефіцієнт автономії впродовж двох років знаходиться в межах норми, що свідчить про стабільність та фінансову незалежність від зовнішніх кредиторів.

Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів знаходиться в межах норми, незважаючи на незначне зменшення даного показника на кінець звітнього року. Це свідчить, що на початок попереднього року на одну гривню власного капіталу підприємства припадало 0,17 грн. залучених коштів, на кінець попереднього року – 0,23 грн., на кінець звітнього року – 0,09 грн. Підприємство має власні оборотні кошти впродовж двох років, величина яких збільшується на кінець звітнього року, що позитивно характеризує діяльність підприємства. Коефіцієнт маневреності власного капіталу знаходиться в межах норми, збільшення його значення на кінець звітнього року відбулось за рахунок зростання власного оборотного капіталу. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами має стабільну величину та свідчить про забезпеченість оборотних коштів підприємства власними оборотними коштами. впродовж двох років.

Таким чином, аналіз показників фінансової стійкості підприємства дозволяє зробити висновок про ефективне вкладення грошових коштів в діяльність підприємства та фінансову стабільність функціонування підприємства на ринку.

Аналіз ліквідності балансу здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» допомогою таблиці 2.24.

Таблиця 2.24 – Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу звітного року

Показники активу балансу	Сума, тис.грн.		Показники пасиву балансу	Сума, тис.грн.		Платіжний результат, тис.грн.	
	на початок року	на кінець року		на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
A_1 – Найбільш ліквідні активи	40863	30629	P_1 – Найбільш термінові зобов'язання	2393	3037	38470	27592
A_2 – Активи, які можна реалізувати швидко	2809	7865	P_2 – Короткострокові пасиви	-	3338	2809	5053
A_3 – Активи, які можна реалізувати повільно	75525	109708	P_3 – Довгострокові пасиви	34138	12487	41387	97221
A_4 – Активи, реалізація яких пов'язана з труднощами	73678	73128	P_4 – Постійні пасиви	156344	202468	82666	129340
<i>Баланс</i>	192875	221330	<i>Баланс</i>	192875	221330	x	x

З таблиці 2.24 видно, що баланс підприємства є абсолютно ліквідним, тому що виконуються усі нерівності між групами активів та пасивів підприємства, як на початок так і на кінець звітного року:

а) на початок року:

$$A_1 > P_1$$

$$A_2 > P_2$$

$$A_3 > P_3$$

$$A_4 < P_4$$

б) на кінець року:

$$A_1 > P_1$$

$$A_2 > P_2$$

$$A_3 > P_3$$

$$A_4 < P_4$$

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (або таблиці 22) за допомогою таблиці 2.25. З табл. 2.25 видно, що коефіцієнти ліквідності значно перевищують нормативні значення, це свідчить про те, що підприємство володіє значним обсягом вільних ресурсів, однак з погляду ефективності діяльності підприємства значне накопичення запасів, вкладення коштів у дебіторську заборгованість спричиняє уповільнення оборотності його коштів – тому призводить до зменшення маси прибутку. Але можна зробити висновок про платоспроможність підприємства.

Таблиця 2.25 – Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
			На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	
а	б	в	1	2	3	3-2
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1195+1200	= 2,0	41,66	49,81	23,25	-26,56
	1695					
2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	1195+1200 - 1100-1110	1,0	5,26	18,33	6,04	-12,30
	1695					
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1160+1165	> 0,2 [0,25... 0,35]	3,86	17,08	4,80	-12,27
	1695					

З табл. 2.25 видно, що усі коефіцієнти ліквідності значно перевищують нормативні значення, це свідчить про те, що підприємство володіє значним обсягом вільних ресурсів, однак з погляду ефективності діяльності підприємства значне накопичення запасів, відволікання коштів у дебіторську заборгованість спричиняє уповільнення оборотності його коштів, а отже, призводить до зменшення маси прибутку. Але ми можемо сказати, що підприємство є платоспроможним.

Аналіз ймовірності банкрутства підприємства. Аналіз ймовірності банкрутства підприємства здійснюють за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за двох факторною моделлю Альтмана здійснюються за допомогою розрахунків:

$$Z_{\text{попер.р}} = -0,3877 - 1,0736 * 49,81 + 0,0579 * ((34\ 138 + 2\ 393) / 192\ 875) \\ = -0,3877 - 53,48 + 0,011 = - 53,86$$

$$Z_{\text{звіт.р}} = -0,3877 - 1,0736 * 23,25 + 0,0579 * ((12\ 487 + 6\ 375) / 221\ 330) \\ = -0,3877 - 24,96 + 0,0049 = - 25,34$$

Оцінка ймовірності банкрутства за двох факторною моделлю Альтмана як в попередньому так й в звітному році показник $Z < 0$, що свідчить про низький рівень

банкрутства підприємства, в звітному році значення показника збільшується, що свідчить про збільшення ймовірності банкрутства підприємства та негативно характеризує його діяльність.

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта здійснюється за допомогою табл. 2.26.

Таблиця 2.26 – Аналіз ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейта

Цільові показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік
A	p. 1195 ф.№1	0,62	0,67
	p. 1300 ф.№1		
B	p.2290 (2295) ф.№2	-0,09	0,21
	p. 1300 ф.№1		
C	p.2290 (2295) ф.№2	-7,15	7,40
	p. 1695 ф.№1		
D	p.2000 ф.№2	0,48	0,65
	p. 1300 ф.№1		
Z	–	-4,16	6,49

З таблиці 2.26 видно, що за результатами оцінки ймовірності банкрутства підприємство за моделлю Спрінгейта, в попередньому році показник $Z < 0,862$, це свідчить про ймовірність банкрутства, але в звітному році показник $Z > 0,862$, це свідчить про низьку ймовірність банкрутства підприємства.

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за системою показників Бівера здійснюється за даними форм №1 «Баланс» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл.2.27.

Таблиця 2.27 – Система показників Бівера

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Рекомендовані значення показників		
				Група I – стійкий фінансовий	Група II – за 5 років до банкрутства	Група III – за рік до банкрутства
1.Коефіцієнт Бівера	p.(2350+2515) ф. №2 p. (1595+1695+1700) ф.№1	-0,23	0,45	0,4 – 0,45	0,17	-0,15
2. Коефіцієнт поточної ліквідності	см. табл.. 2.25	49,81	23,25	≤3,2	≤2,0	≤1,0

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Рекомендовані значення показників		
				Група I – стійкий фінансовий	Група II – за 5 років до банкрутства	Група III – за рік до банкрутства
3. Рентабельність капіталу за чистим прибутком	см. табл.. 2.11	-8,40	-22,77	6-8	4	-22
4. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\frac{p. (1595+1695+1700) \text{ ф.№1}}{p. 1900 \text{ ф.№1}}$	0,19	0,09	$\leq 0,37$	$\leq 0,50$	$\leq 0,80$
5. Коефіцієнт покриття активів власним оборотним капіталом	$\frac{p.(1495 - 1095) \text{ ф.№1}}{p. 1300 \text{ ф.№1}}$	0,43	0,58	0,4	$\leq 0,30$	$= 0,06$

З таблиці 2.27 видно, що оцінка банкрутства підприємства за системою показників Бівера, свідчить, що як попередньому так і в звітному роках по всім показникам окрім рентабельності капіталу за чистим прибутком відноситься до I групи – стійкий фінансовий стан, а за рентабельністю капіталу за чистим прибутком – до III групи – за рік до банкрутства, тобто з урахуванням значень всіх показників підприємство можна віднести до I групи.

Висновки до другого розділу

В другому розділі розглянуто питання організації і методики фінансово-економічного аналізу діяльності ТОВ «Дружба СВК» за два роки: наведено техніко-економічну характеристику ТОВ «Дружба СВК», розраховані основні фінансово-економічні показники та здійснено фінансовий аналіз діяльності підприємства за два роки.

Аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «Дружба СВК» за два роки, дозволив зробити висновок, має тенденцію до покращення впродовж досліджуваного періоду.

Фінансовий аналіз діяльності підприємства показав, що підприємство є платоспроможним (усі коефіцієнти ліквідності значно перевищують нормативні значен-

ня). Аналіз показників фінансової стійкості свідчить про фінансову стійкість підприємства на ринку в продовж досліджуваного періоду. Аналіз фінансових результатів свідчить, що фінансовий результат до оподаткування був збитком, який зменшився в звітному році порівняно з попереднім в 3,8 раз. Це призвело до зменшення чистого збитку на таку саму величину. Загальний аналіз фінансовий стану показав, що діяльність підприємства має тенденцію до покращення, але можливість підтримувати її на такому рівні протягом тривалого часу є низькою. Оцінка ймовірності банкрутства ТОВ «Дружба СВК» свідчить про низьку ймовірність банкрутства підприємства.

3. ПРАКТИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ У ТОВ «ДРУЖБА СВК»

3.1. Характеристика організації обліку на підприємстві

Організація бухгалтерського обліку у ТОВ «Дружба СВК» здійснюється відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових документів з бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку ТОВ «Дружба СВК»:

- самостійно обирає форму організації бухгалтерського обліку;
- визначає облікову політику підприємства;
- розробляє систему та форму управлінського обліку, звітності та контролю господарських операцій, визначає право робітників на підписання документів;
- затверджує правила документообігу, також технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків та реєстрів аналітичного обліку.

ТОВ «Дружба СВК» самостійно формує облікову політику: обирає принципи, методи та процедури обліку таким чином, щоб достовірно відобразити фінансовий стан і результати діяльності підприємства, забезпечити зіставність показників фінансових звітів.

Облікова політика являє собою сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються для складання і подання фінансової звітності. Основна мета - забезпечити одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати діяльності, які необхідні для користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних рішень.

Документальне оформлення облікової політики ТОВ «Дружба СВК» здійснюється у вигляді наказу про облікову політику підприємства, який після затвердження набуває статусу юридичного документу. Наказ про облікову політику являється основним внутрішнім документом, яким регулюється організація облікового процесу на підприємстві та є обов'язковим для виконання всіма працівниками.

Згідно з ст. 8 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» для забезпечення ведення бухгалтерського обліку на підприємстві створена бухгалтерська служба на чолі з головним бухгалтером.

У ТОВ «Дружба СВК» використовується централізована форма організації бухгалтерського обліку (рис.3.1). Центральна бухгалтерія являє собою структурний підрозділ підприємства, який здійснює повний цикл облікового процесу в межах діяльності господарювання. В такому разі поділ облікових функцій відбувається в межах бухгалтерської служби.

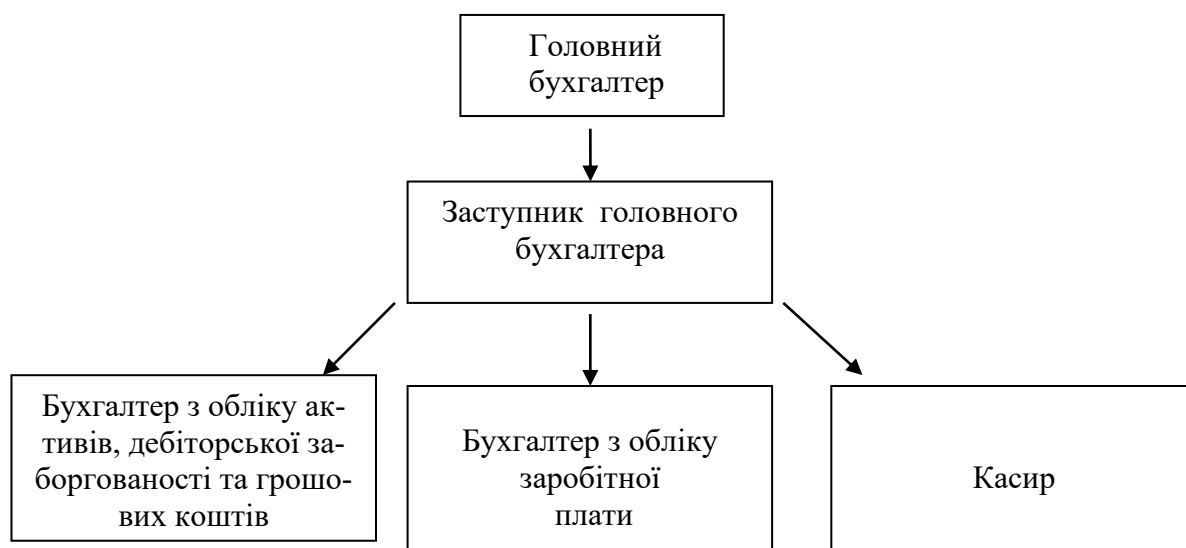

Рис. 3.1 – Структура бухгалтерської служби ТОВ «Дружба СВК»*

*складено на підставі наказу про облікову політику підприємства

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку й забезпечення реєстрації фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження опрацьованих документів, регістрів й звітності протягом встановленого терміну, але не менше трьох років, несе власник даного підприємства.

Головний бухгалтер ТОВ «Дружба СВК»:

- забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад ведення бухгалтерського обліку, складання та подання у встановлені строки фінансової звітності;

- організовує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;

- бере участь в оформленні відповідних матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі і псування активів підприємства.

Штат бухгалтерії ТОВ «Дружба СВК» складається з головного бухгалтера, заступника головного бухгалтера, а також 2 бухгалтерів, кожен з яких відповідає за свою частку роботи згідно посадової інструкції та касира (табл.3.1).

Таблиця 3.1 – Склад бухгалтерії та зміст службових обов'язків бухгалтерів ОБ «Дружба СВК»*

Посада	Скорочений зміст службових обов'язків
Головний бухгалтер	Загальне керування обліком та звітністю. Організовує контроль та ревізію. Перевіряє та підписує первинну та річну бухгалтерську документацію. Облік розрахунків з постачальниками послуг. Облік валютних операцій та розрахунків по податкам та платежам.
Заступник головного бухгалтера	Здійснює контроль за роботою з ведення бухгалтерського обліку зобов'язань і господарських операцій (реалізація послуг, розрахунків з постачальниками та замовниками за надані послуги, рух грошових коштів на валютних і гривневих рахунках). Веде оперативний облік надходжень і платежів грошових коштів, здійснювати обов'язковий продаж частини валютної виручки, розміщує вільні грошові кошти на банківських депозитних внесках, складає щомісячні оперативні дані про рух грошових коштів за транзитним і поточними рахунками підприємства. Бере участь у розробці та здійсненні заходів, спрямованих на дотримання фінансової дисципліни та раціональне використання ресурсів.
Бухгалтер з обліку активів, дебіторської заборгованості та грошових коштів	Веде облік матеріалів на підприємстві. Складає оборотні відомості за матеріальними рахунками 20,26 та ін. Веде облік за рахунками 10, 11, 12,13, 15, 22. Нараховує амортизацію нематеріальних активів. Веде облік розрахунків з покупцями. Веде облік за рахунками 361, 362. Веде облік матеріалів за субрахунками рахунку 20 та виробництва за рахунками 23, 25, 26 . Веде облік грошових коштів за рахунками 301,311,333.
Бухгалтер з обліку заробітної плати	Здійснює прийом, аналіз і контроль табелів обліку робочого часу і готує їх до лічильної обробки. Приймає і контролює правильність оформлення листків про тимчасову непрацездатність, довідок з догляду за хворими та інших документів, що підтверджують право на відсутність працівника на роботі, готує їх до лічильної обробки, а також для складання встановленої бухгалтерської звітності. Здійснює нарахування заробітних плат працівникам підприємства, здійснює контроль за витрачанням фонду оплати праці. Здійснює реєстрацію бухгалтерських проводок та їх рознесення.
Касир	Здійснює операції, пов'язані з прийманням та видаванням готівкових грошових коштів через касу підприємства, зберігає всі прийняті цінності. Одержує в установах банку готівку, здійснює записи в касовій книзі операцій одержання і видавання готівки за кожним прибутковим касовим ордером і видатковим документом в день їх надходження або видавання. Підписує прибуткові касові ордери та видаткові документи відразу після одержання або видавання по них готівки, а на доданих до них документах ставить штамп «Сплачено».

*складено на підставі наказу про облікову політику підприємства

Бухгалтерський облік ґрунтується на первинній інформації. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» передбачено, що власник даного підприємства несе відповідальність за організацію обліку на ТОВ «Дружба СВК» таким чином, щоб всі господарські операції, які відбуваються в межах господарсько-фінансової діяльності підприємства були задокументовані.

Первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій, є основою для відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій.

Організація первинного бухгалтерського обліку на ТОВ «Дружба СВК» передбачає наступні кроки:

1. Забезпечення належної системи документообігу. Для збереження первинних документів існує належна систему документообігу, яка дозволяє забезпечити правильність та повноту обліку фінансових операцій.

2. Формування первинних документів. Забезпечується правильність та точність обліку формування первинних документів у відповідності з вимогами законодавства.

3. Реєстрація первинних документів. Після отримання первинних документів реєструється та надається номер, що дозволить подальший контроль за їх рухом.

4. Ведення журналів первинного обліку. Для забезпечення належного контролю та обліку фінансових операцій, ведуться журнали первинного обліку.

Мета складання первинних документів – зафіксувати факт господарської операції на підприємстві. Первинні документи у ТОВ «Дружба СВК» складаються в електронному вигляді або на папері.

Первинні документи ТОВ «Дружба СВК» складаються на бланках типових і спеціалізованих форм, затверджених відповідним органом державної влади.

Водночас не всі первинні документи мають типові форми, затверджені законодавчими нормами. У такому разі підприємства самостійно мають право роз-

робити форму первинного документа. Головна вимога - форма повинна містити всі обов'язкові реквізити.

Для контролю та впорядкування обробки даних на підставі первинних документів складають зведені облікові документи.

Відповідальність за несвоєчасне складання первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку та недостовірність відображених у них даних несуть особи, які склали та підписали ці документи.

Відповідно чинному законодавству підприємство самостійно визначає форму обліку, про що зазначається в Наказі про облікову політику. На ТОВ «Дружба СВК» використовують автоматизовану форму ведення бухгалтерського обліку (рис.3.2). При цьому синтетичними та аналітичними обліковими реєстрами є машинограми.

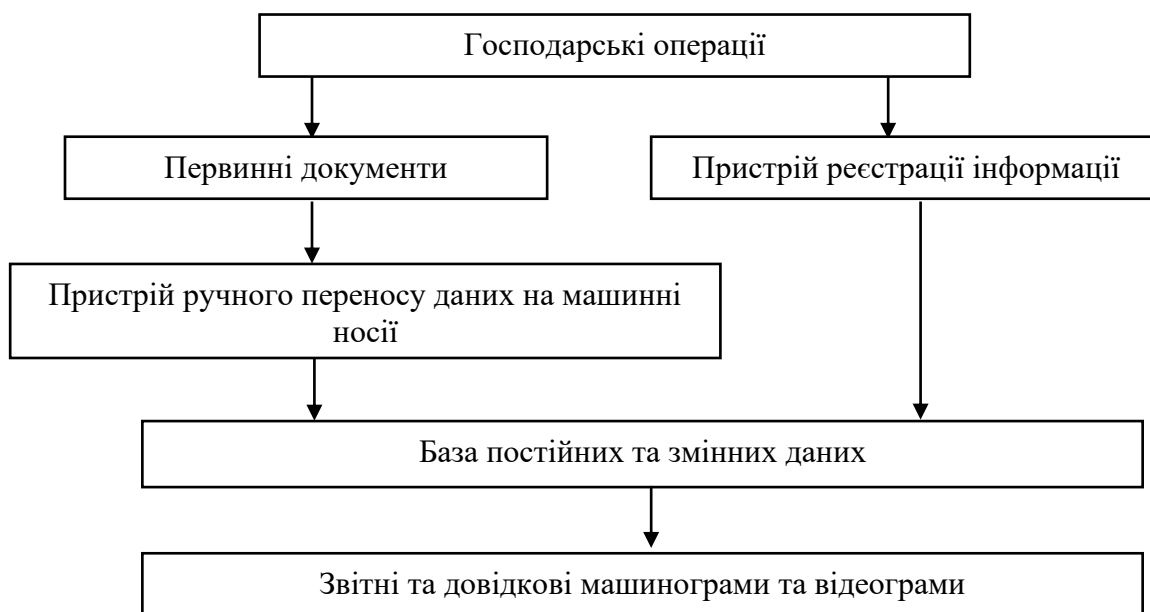

Рис. 3.2 – Схема автоматизованої форми ведення бухгалтерського обліку, яка використовується у ТОВ «Дружба СВК»

На підставі даних бухгалтерського обліку складається фінансова звітність. Фінансову звітність підписує керівник та головний бухгалтер ТОВ «Дружба СВК».

Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, яка містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Річна фінансова звітність ТОВ «Дружба СВК» складається з п'яти форм:

- форма №1 – «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»;
- форма №2 – «Звіт про фінансові результати підприємства (звіт про сукупний дохід)»;
- форма №3 – «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)»;
- форма №4 – «Звіт про власний капітал»;
- форма №5 – «Примітки до фінансової звітності».

Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. При цьому проміжна звітність складається щоквартально зростаючим підсумком з початку звітного року в складі форми №1 та форми №2. Річну звітність подають не пізніше 20 лютого, наступного за звітним роком.

3.2. Організація бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК»

Облік дебіторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК» регламентовано П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Облік дебіторської заборгованості здійснюється з моменту підписання договору, де зазначаються суть та умови угоди, обов'язки сторін щодо виконання умов домовленості та відповідальність сторін у разі порушення таких зобов'язань.

Договір вважається укладеним за умови його підписання учасниками угоди або, крім того, завірення його підписом нотаріуса. У ТОВ «Дружба СВК» складають декілька видів договорів: договір оренди, договір на видачу позик працівникам, господарські договори.

Юридичне засвідчення співпраці договірними засадами на підприємстві не оформлюється бухгалтерськими записами і не фігурує в облікових регістрах, але відноситься до етапу первинного обліку, оскільки договір містить відомості про

господарську операцію, а також є письмовим свідоцтвом, яке фіксує та підтверджує господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації власника на їх проведення. Бухгалтерські записи формуються в момент переходу права власності на товари (роботи, послуги), підставою для здійснення яких є первинні документи.

Первинні джерела інформаційного забезпечення обліку поточної дебіторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК» це: рахунки-фактури, рахунки, акти приймання-передачі виконаних робіт, наданих послуг, податкові накладні, товарно-транспортні накладні. Для погашення дебіторської заборгованості або її забезпечення використовують прибутковий касовий ордер, короткостроковий вексель, розрахунки за бартерним контрактом, все це супроводжується випискою банку. Для контролю та впорядкування оброблення даних на підставі первинних документів можуть складатися зведені облікові документи.

Документом, відповідно до якого проводяться розрахунки з покупцями і замовниками є «Рахунок-фактура». При заповненні цього документу вказується покупець чи замовник (в електронному документі покупець обирається з довідника «Контрагенти»), валюта розрахунків, вказується що продається, реквізити договору, строк і види оплати, кількість, ціна і сума (окремо ПДВ).

Електронний документ «Рахунок-фактура» передбачає розрахунок і відображення знижки, при цьому можуть використовуватися різні способи розрахунку: одним відсотком або сумою для кожного товару окремо, або для накладної в цілому.

Первинні документи і облікові реєстри, які пройшли обробку, бухгалтерські звіти і баланси до передачі їх в архів підприємства зберігають в бухгалтерії в закритих шафах.

Первинні документи: облікові реєстри, бухгалтерські звіти і баланси передаються в архів. Передачу їх в архів оформляє, забезпечує головний бухгалтер. В архіві документи зберігаються на полицях в хронологічному порядку.

Схема обробки первинних документів та обліку дебіторської заборгованості представлено на рис. 3.3.

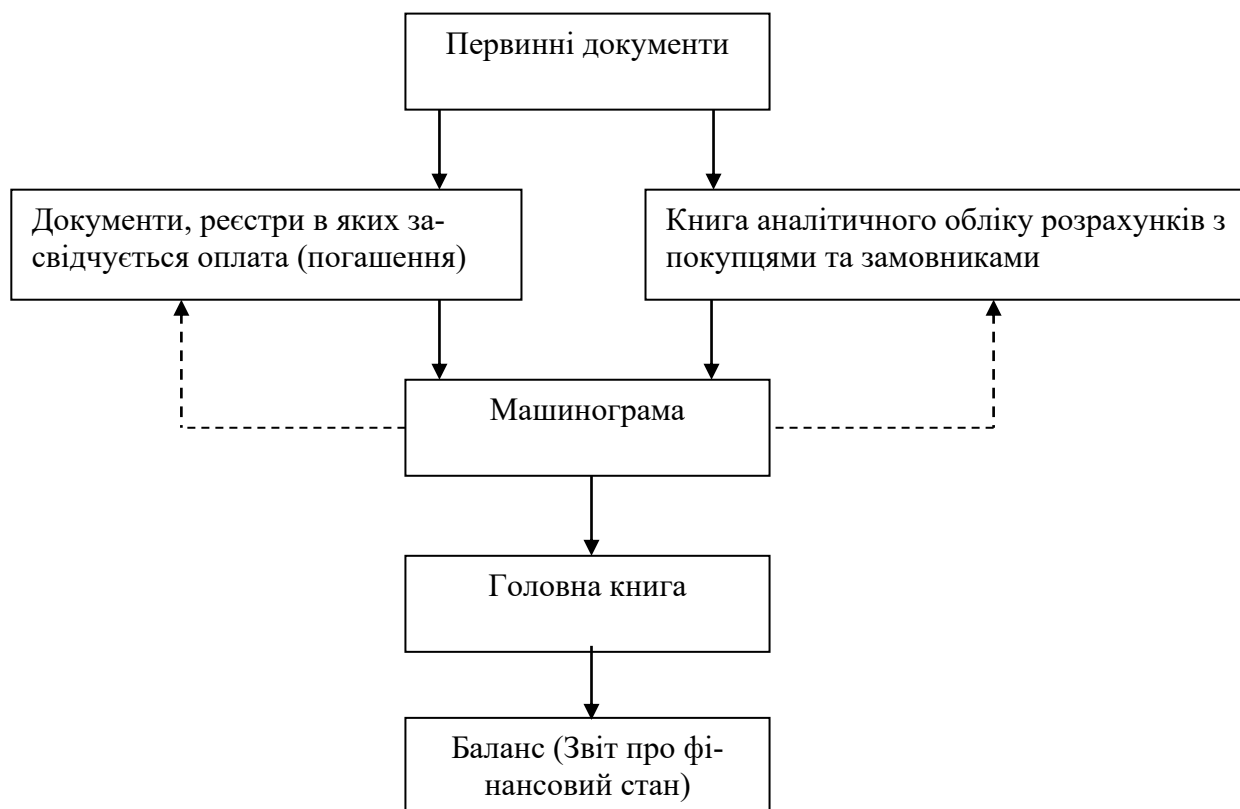

Рис 3.3 – Схема обробки первинних документів та обліку поточної дебіторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК»

ТОВ «Дружба СВК» є платником ПДВ, тому в момент виникнення податкового зобов'язання при реалізації товарів, робіт, послуг тому воно виписує податкову накладну, електронний варіант цього документу також заповнюється.

Під час приймання ТМЦ проводиться їх перевірка за кількістю та якістю, в результаті чого можуть бути виявлені недостача, пересортиця, неналежна якість товарів або їх некомплектність чи відсутність супровідних документів постачальника тощо.

Для обліку заборгованості у ТОВ «Дружба СВК» передбачено рахунки 3 класу Плану рахунків (рахунки 36 та 37). Облік розрахунків з покупцями ТОВ «Дружба СВК» ведеться на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». У табл. 3.2 наведено кореспонденцію рахунків з обліку розрахунків з покупцями ТОВ «Дружба СВК».

Аналітичний облік розрахунків з покупцями ведеться кожним покупцем та замовником, за кожним пред'явленим до сплати рахунком.

Таблиця 3.2 – Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з покупцями ТОВ «Дружба СВК»

№	Зміст господарської операції	Сума, грн.	Д-т	К-т
1	Отримано виручку від реалізації продукції ПП «Орнамент»	963,00	361	701
2	Отримано виручку від реалізації продукції ФОП «Белинор»	19162,50	361	701
3	Отримано виручку від реалізації продукції ФОП «Пилип»	17859,00	361	701
4	Отримано виручку від реалізації продукції ТОВ «Горяц-Т»	46536,85	361	701
5	Отримано виручку від реалізації продукції ТОВ «Прайм»	31454,00	361	701
6	Отримано виручку від реалізації продукції ФОП «Мартишевський О.А.»	92653,50	361	701
7	Надійшла оплата за продукцію від ТОВ «Авто-Гама»	3000,00	301	361
8	Надійшла оплата за продукцію від ТОВ «Горяц-Т»	10000,00	311	361
9	Надійшла оплата за продукцію від ТОВ «Прайм»	348000,00	311	361

Узагальнення інформації за рахунком 36 відбувається у відповідній машинограмі.

Облік розрахунків за виданими авансами. У ТОВ «Дружба СВК» аванси видаються під поставку матеріальних цінностей або під виконання робіт (надання послуг). Облік розрахунків за виданими авансами ведуть на балансовому рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами» субрахунку 371 «Розрахунки за виданими авансами».

Авансові платежі оформляються платіжними дорученнями, в яких робиться посилання на відповідний нормативний акт або договір.

Аналітичний облік за рахунком 371 «Розрахунки за виданими авансами» ведеться за кожним окремим дебітором, який одержав авансовий платіж.

Кореспонденції з обліку авансів виданих відображено в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Кореспонденції з обліку авансів виданих у ТОВ «Дружба СВК»

№	Зміст господарської операції	Сума, грн.	Д-т	К-т
1	Надано аванс постачальнику в рахунок майбутньої поставки сировини	2350,45	371	311
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	391,74	641	644
3	Надійшла сировина постачальника	1958,71	201	631
4	Відображено ПДВ	391,74	644	631
5	Взаємозалік заборгованостей	2350,45	631	371

Узагальнення інформації за рахунком 371 відбувається у відповідній машинограмі.

Облік розрахунків з підзвітними особами. В процесі господарської діяльності у ТОВ «Дружба СВК» виникає необхідність видачі з каси готівки працівникам підприємства під звіт на господарські витрати і службові відрядження. В цьому

випадку виникають розрахункові відносини з підзвітними особами.

Направлення працівників підприємства у відрядження здійснюється керівником ТОВ «Дружба СВК» з оформленням наказу, в якому зазначається: пункт призначення, назва підприємства або організації, куди відправляється працівник, строк і мета відрядження. Наказ про направлення працівника у відрядження є підставою для видачі йому відповідного посвідчення про відрядження.

На підставі розпорядження керівник підзвітним особам видає готівку, що оформляється видатковим касовим ордером. В посвідченні про відрядження робиться примітка про суму виданого авансу.

Працівники, які одержують готівку підзвіт, після повернення з відрядження, в встановлені терміни, подають до бухгалтерії підприємства авансовий звіт про витрачені суми, до якого додаються всі виправдовуючі документи.

Бухгалтерська обробка авансових звітів на досліджуваному підприємстві здійснюється за допомогою бухгалтерської програми.

Для обліку розрахунків з підзвітними особами в автоматизованій програмі обліку призначені окрім авансового звіту наступні документи: «Прибуткова накладна», «Видатковий касовий ордер», «Прибутковий касовий ордер».

Факт видачі коштів в підзвіт реєструється документом «Видатковий касовий ордер», повернення невикористаних коштів підзвітною особою в касу підприємства оформляється за допомогою документа «Прибутковий касовий ордер».

У документі «Прибуткова накладна» встановлено параметр програми «Через підзвітну особу». При включенні вказаної опції вибирається підзвітна особа в реквізиті «Підзвітна особа» і вказується сума до закриття підзвіту працівника. В результаті проведених операцій даний документ обов'язково реєструє оприбуткування запасів придбаних підзвітною особою і відображає дві різні господарські операції, що оформлюється в обліку різним набором проводок.

У першому випадку відбувається часткове закриття або повне закриття взаєморозрахунків з постачальниками чи підрядниками через списання сум, виданих підзвітній особі, у другому випадку відбувається просто списання сум у підзвітній особі.

«Авансовий звіт» у програмі обліку є багатофункціональним документом. За допомогою цього документу можна оформити як операцію по розрахунках з підзвітною особою, так і операцію оприбуткування матеріальних активів придбаних підзвітною особою.

При заповненні реквізитів авансового звіту здійснюється вибір підзвітної особи з довідника «Працівники». В графі «Валюта» зазначається валюта авансового звіту, в якій вказуються суми витрат підзвітної особи. У випадку оформлення документом оприбуткування матеріальних цінностей в полі «Валюта» зазначається гривня, вказується місце зберігання оприбуткованих від підзвітної особи запасів, визначається ставка ПДВ.

Видача готівки у ТОВ «Дружба СВК» під звіт здійснюється тільки за цільовим призначенням: на адміністративно-господарські потреби, на закупівлю сільськогосподарської продукції, на витрати, пов'язані зі службовими відрядженнями. Облік виданих у підзвіт сум ведеться по дебету рахунка 372 в кореспонденції з рахунками обліку коштів, зокрема субрахунками 301 «Готівка в національній валюті». Звіт про витрачені суми авансу, виданого на витрати на відрядження, має бути подано протягом трьох робочих днів після закінчення відрядження, і в той же термін невитрачену готівку має бути повернено до каси.

У випадку видачі готівки з каси під звіт на закупівлю сільськогосподарської продукції та заготівлю вторинної сировини звіт про використання сум на зазначені цілі подається не пізніше 10 робочих днів з дня їх видачі під звіт. До звіту повинні додаватися документи в оригіналі, які засвідчують цільове використання коштів наданих під звіт. Ними можуть бути чеки на придбання, квитанції, білети на проїзд тощо.

Визначення днів відрядження для виплати добових здійснюється з урахуванням дня вибуття і дня прибуття до місця постійної роботи, які зараховуються як 2 дні.

Фактичний час перебування у відрядженні визначається за відмітками у посвідченні про відрядження, засвідченими печаткою. За відсутності у посвідченні відмітки про відрядження добові не виплачуються. За наявності підтвердних до-

кументів підприємство відшкодовує особам, що перебували у відрядженні, також витрати: на проїзд до місця відрядження і назад (крім таксі) з урахуванням усіх видів витрат, пов'язаних з придбанням квитків, користуванням постільними речами в поїздах, а також страхових платежів на транспорті; по найманню житлового приміщення у розмірі фактичних витрат, з урахуванням побутових послуг, наданих у готелях (прання, чистка, прасування одягу тощо).

При відрядженні на один день у ТОВ «Дружба СВК» у таку місцевість, звідки працівник має змогу щоденно повертатись до місця постійного проживання, добові відшкодовуються за повну добу. Відрядження за кордон здійснюється відповідно до наказу керівника підприємства після затвердження завдання, в якому визначаються мета поїздки, строк, умови перебування за кордоном (у разі поїздки за запрошенням надається його копія з перекладом) і кошторис витрат.

Облік ведеться згідно Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій, № 291 на субрахунку 372 «Розрахунки з підзвітними особами» рахунка 37 «Розрахунки з різними дебіторами».

У табл. 3.4 відображено кореспонденцію рахунків з обліку розрахунків з підзвітними особами у ТОВ «Дружба СВК».

Таблиця 3.4 – Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з підзвітними особами у ТОВ «Дружба СВК»

№	Зміст господарської операцій	Сума, грн.	Д-т	К-т
1	Видано підзвіт Слюсаренко А.О. для придбання малоцінних швидкозношувальних предметів	2300,00	372	301
2	Отримано рахунок, що підтверджує факт придбання МПП	2215,75	22	372
3	Відображено податковий кредит з ПДВ	443,15	641	372
4	Повернення невикористаної суми	84,25	301	372
5	Видано кошти на службове відрядження Романенко В.М.	1700,00	372	301
6	Списано витрати в межах норм на відповідний рахунок витрат	1500,00	92	372
7	Утримано із заробітної плати робітника за його згоди підзвітну суму	200,00	661	372

Узагальнення інформації за рахунками 36 та 37 відбувається у відповідній машинограмі. (рис. 3.4)

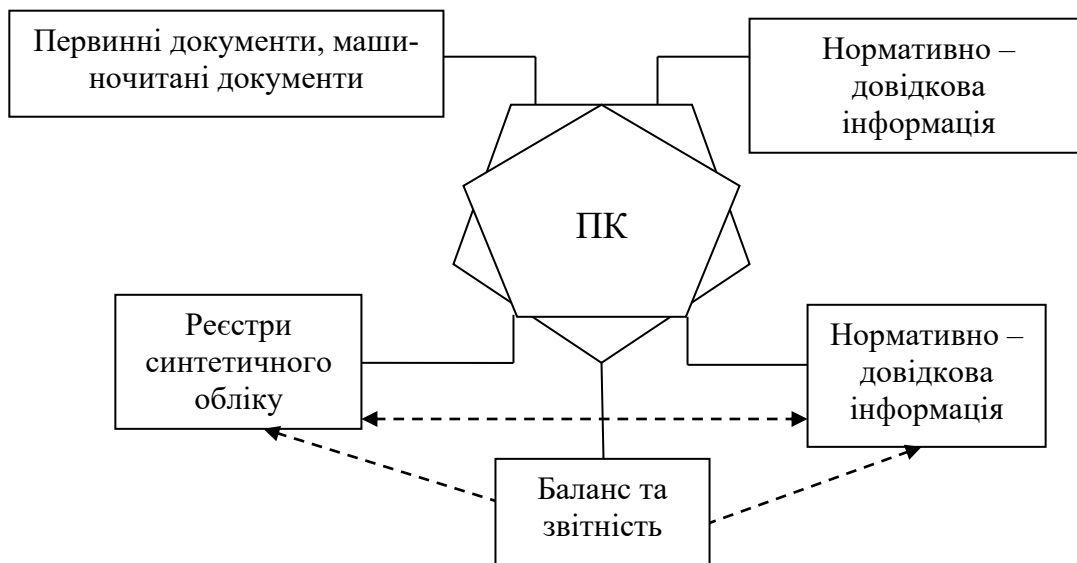

Рис. 3.4 – Схема руху інформації автоматизованої форми бухгалтерського обліку по рахункам 36 та 37 у ТОВ «Дружба СВК»

У ТОВ «Дружба СВК» інформація про дебіторську заборгованість відображена у наступних формах фінансової звітності:

- форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» у складі активів за рядками 1125 «Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги», 1130 «Дебіторська заборгованість за виданими авансами», 1135 «Дебіторська заборгованість з бюджетом», 1140 «Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів», 1145 «Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків» та 1155 «Інша поточна дебіторська заборгованість»;

- форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності» у розділі IX. «Дебіторська заборгованість» за рядками 940 «Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги» та 950 «Інша поточна дебіторська заборгованість».

3.3. Організація аудиту дебіторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК»

Метою аудиту дебіторської заборгованості ТОВ «Дружба СВК» є висловлення думки щодо правильності організації розрахунків за претензіями та відшкодування завданих збитків на підприємстві, підтвердження законності створен-

ня дебіторської заборгованості та погашення заборгованості, яка виникла.

Завдання аудиту дебіторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК» включають:

- установлення термінів виникнення заборгованості;
- установлення реальності досліджуваних розрахунків;
- установлення своєчасності погашення дебіторської заборгованості;
- установлення правильності і своєчасності документального оформлення розрахункових операцій;
- установлення правильності відображення розрахункових операцій у регістрах бухгалтерського обліку;
- установлення своєчасності звірки розрахунків і правильності її оформлення;
- установлення своєчасності пред'явлення претензій і позовних заяв при непогашенні дебіторської заборгованості [29].

Джерелами інформації для перевірки дебіторської заборгованості ТОВ «Дружба СВК» є договори постачання продукції (робіт, послуг), акти звірення розрахунків, протоколи про залік взаємних вимог, акти інвентаризації розрахунків, векселя, копії платіжних документів, книга покупок, книга продажу, облікові регістри (відомості, машинограми), Головна книга, форми звітності тощо.

Аудит дебіторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК» починається із встановлення її реальності та законності створення. Тому аудитор повинен бути впевнений у регулярності проведення звірки взаємних розрахунків з дебіторами. Документами звірки таких розрахунків є акти звірки, а також відомості взаємної звірки розрахунків з пов'язаними сторонами. У відомості реєстрації даних звірки звичайно вказуються: найменування дебітора, сума заборгованості за даними дебітора, сума заборгованості за даними організації, яку перевіряють, різниця. Якщо аудитор виявляє, що у ТОВ «Дружба СВК», звірка розрахунків не проводилася, тоді він самостійно робить вибіркове дослідження даних та вносить їх в відомість.

При складанні програми перевірки, першочерговими питаннями, аудитор повинен встановити:

- можливість приховування окремих бухгалтерських записів відображення дебіторської заборгованості від реалізації товарів, робіт і послуг, а також визначення прибутку;

- наявність дебіторської заборгованості, термін позовної давності якої минув;

- правильність нарахування резерву сумнівних боргів та його використання;

- правильність та своєчасність проведення інвентаризації дебіторської заборгованості;

- перевірка своєчасності сплати за відвантажені товари та надані послуги.

Програма аудиту ТОВ «Дружба СВК» містить перелік питань за окремими темами, видами і напрямками очікуваних робіт, що підлягають перевірці, час проведення, види аудиторських процедур (за який період часу слід перевіряти, спосіб контролю). В аудиторську програму також вносять перелік об'єктів аудиту за його напрямками, терміни проведення. Наявність програми, крім того, забезпечує контроль за своєчасним і якісним використанням аудиторських процедур.

На кожному етапі проведення аудиту дебіторської заборгованості розглянути якісні критерії аудиторської перевірки: наявність - А; правдивість – Б; права та зобов'язання – В; повнота – Г; вимірювання – Д; оцінку вартості – Е; подання і розкриття – Є.

Програма аудиту дебіторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК» наведена в табл. 3.5.

Послідовність проведення аудиту дебіторської заборгованості наведена на рис. 3.5. Перевірка починається зі складання тесту внутрішнього контролю дебіторської заборгованості (табл. 3.6). Тест заповнюється аудитором. Основні питання, які повинні розглядатися в тесті, спрямовані на виявлення повноти оприбуткування грошових коштів від продажу товарів, правильності відображення дебіторської заборгованості та своєчасності її погашення

Таблиця 3.5 – Програма аудиту дебіторської заборгованості ТОВ «Дружба СВК»

Аудиторська фірма: Незалежний аудитор Богдан А.В.

Підприємство: ТОВ «Дружба СВК»

Період перевірки : 01.01.21 – 31.01.21

Термін перевірки : 25.08.23-4.09.23

№	Аудиторські процедури	Мета перевірки	Якісні критерії	Аудиторські докази	Методи аудиту	Термін аудиту	ПІБ
1	Звірка залишку заборгованості за даними Головної книги з залишками в облікових регістрах	Впевнитися у існуванні, повноті, правильності, законності відображення у первинних документах	А, Б, В, Г	Машинограма	Суцільний	25.08.23	Богдан А.В.
2	Перевірка наявності актів звірки і їх відповідності даним аналітичного і синтетичного обліку	Впевнитися у існуванні, повноті, правильності, законності відображення у первинних документах	А, Б, В.	Машинограма	Суцільний	28.08.23	Богдан А.В.
3	Перевірка результатів проведення інвентаризації дебіторської заборгованості	Впевнитися у існуванні, повноті, правильності, відображення у первинних документах	А, В, Г	Машинограма	Вибірковий	29.08.23	Богдан А.В.
4	Перевірка правильності нарахування резервів сумнівних боргів	Впевнитися у існуванні, повноті, правильності, законності відображення у первинних документах	А, В, Е	Машинограма	Вибірковий	30.08.23	Богдан А.В.
5	Перевірка кореспонденції рахунків по створенню резерву та списанню сумнівної заборгованості	Впевнитися у існуванні, повноті, правильності, законності відображення у первинних документах	А, Б, Г, Є	Машинограма	Суцільний	31.08.23	Богдан А.В.
6	Перевірка відповідності залишку по рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів»	Впевнитися у існуванні, повноті, законності відображення у первинних документах	А, Б, В, Г, Є	Машинограма	Вибірковий	31.08.23	Богдан А.В.
7	Перевірка джерела списання безнадійної заборгованості	Впевнитися у існуванні, повноті, правильності, відображення у первинних документах	А, В, Г, Е	Машинограма	Вибірковий	01.08.23	Богдан А.В.
8	Звірка списання безнадійної заборгованості з обліком на за балансовому рахунку	Впевнитися у існуванні, повноті, правильності, законності відображення у первинних документах	А, Б, В	Машинограма	Суцільний	02.08.23	Богдан А.В.

№	Аудиторські процедури	Мета перевірки	Якісні критерії	Аудиторські докази	Методи аудиту	Термін аудиту	ПІБ
9	Аудиторська правильність операцій у фінансовій звітності	Впевнитися у існуванні, повноті, правильності, законності відображення у первинних документах	А, Б, В, Г	Машинограма	Субцільний	03.08.23	Богдан А.В.

Виконав Богдан А.В.
Ознайомився Чиклікчи Г. Г.

Рис. 3.5 – Послідовність проведення аудиту дебіторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК»

У процесі реєстрації перевірки складають тест розкриття змісту господарських операцій, які становлять склад дебіторської заборгованості.

Таблиця 3.6 – Тест внутрішнього контролю дебіторської заборгованості ТОВ «Дружба СВК»

Аудиторська фірма: Незалежний аудитор Богдан А.В.
Підприємство: ТОВ «Дружба СВК»
Період перевірки : 01.01.21 – 31.01.21
Термін перевірки : 25.08.23-4.09.23

№	Процедура аудиту	Так	Ні	Примітки
1	Чи своєчасно оформляються документи на відвантаження товарів, робіт, послуг?	так		

№	Процедура аудиту	Так	Ні	Примітки
2	Чи на всю відвантажену продукцію виписано та відіслано рахунки отримувачам?	так		
3	Чи відповідає рівень теоретичної і практичної підготовки спеціаліста, який закріплений за ділянкою роботи з ведення обліку розрахунків з організаціями?	так		Спеціалісти мають вищу освіту
4	Чи правильно оформляється первинна документація при ведення розрахунків з організаціями?	так		
5	Чи налагоджена перевірка виписок банку особами, які не пов'язані з веденням обліку дебіторської заборгованості?	так		
6	Чи звіряються дані синтетичного обліку з даними аналітичного обліку дебіторів?	так		
7	Чи робиться раптова перевірка реєстрації вантажів на ваговій, які відправлені на адресу отримувача?	так		
8	Чи своєчасно розробляються виписки банку?	так		
9	Чи своєчасно накопичуються та групуються в реєстрах обліку дебітори?	так		
10	Чи відповідає вимогам комп'ютерний облік з ведення розрахунків з організаціями?	так		

Виконав Богдан А.В.
Ознайомився Чиклікчи Г. Г.

На підставі актів звірки на підтвердження дебіторської заборгованості, які аудитор реєструє в спеціальній відомості, він може виявити різницю між дебіторською заборгованістю «з обліку» та «згідно з актом звірки».

Більш великих дебіторів аудитор реєструє окремо. Це необхідно для ретельнішого обстеження таких записів. Головним чином, при цьому він перевіряє реальність сум, терміни виникнення заборгованості та можливий пропуск термінів позовної давності. Звірку повноти та своєчасності оплати рахунків покупцями аудитор здійснює вибірково. З цією метою він також складає відомість, в якій указує:

- найменування дебітора (назва підприємства);
- суму дебіторської заборгованості;
- номер, дату документа;
- суму сплати дебітором, дату;

- суму штрафу, пені;
- суму сплати «всього»;
- розбіжності.

При встановленні термінів виникнення заборгованості використовують первинні документи, які є джерелом для формування господарських операцій, реєстри синтетичного і аналітичного обліку. У результаті такої перевірки визначають: характер господарських операцій; реальність записів; законність записів у реєстрах, які відображені на певну дату. Аналогічно встановлюється своєчасність погашення дебіторської заборгованості. Така попередня перевірка (особливо при внутрішньогосподарському аудиті) спонукає дебітора своєчасно погасити заборгованість. Перевірка правильності документального оформлення дебіторської заборгованості проводиться з метою встановлення наявності реальних первинних документів при записах, які відображають реєстрацію дебіторів у журналах-ордерах або машинограмах. До таких документів відносяться рахунки, рахунки-фактури, накладні та ін. У них чітко повинні бути вказані дата виникнення розрахунків, сума, кількість товарно-матеріальних цінностей, вид послуг, обсяг послуг та ін. Первинні документи, як правило, формують господарські операції, які знаходять відображення у реєстрах бухгалтерського обліку. Записи в реєстрах повинні чітко відображати суть первинного документу. Реальність записів при перевірці переліку дебіторів установлюється шляхом перевірки наявності актів звірки з пов'язаними сторонами. Звірка розрахунків проводиться, як правило, не рідше одного разу на місяць. Акти звірки можуть служити додатковим доказом наявності дебіторської чи кредиторської заборгованості. На основі зібраних таким чином документів (акти звірки, рахунки-фактури, накладні, платіжні вимоги, платіжні доручення) боржнику можна пред'явити претензію. У претензії вказується, за що винна юридична особа і прохання про погашення заборгованості. До претензії додають копії документів, які підтверджують заборгованість. У разі незадоволення претензії справа про непогашення заборгованості передається до органів суду. До позовної заяви додають: копію претензії, договір, документацію про підтвердження заборгованості, марку про держмити. Якщо дебітор-

ська заборгованість виникла в результаті неповної поставки вантажу, то необхідно прикласти, крім договору та інших документів, які підтверджують заборгованість, копію телеграми і квитанцію про виклик представника, комерційний акт або акт приймання вантажу комісією за участю представника незацікавленої організації або адміністративних органів. Незацікавлені організації або представники адміністративних органів повинні мати при собі довіреність на право приймання вантажу. Ця довіреність також повинна бути прикладена до позовної заяви. Під час перевірки структури дебіторської заборгованості звертають увагу на сумнівний борг. Невпевненість у погашенні заборгованості виникає в результаті:

- упущення терміну позовної давності;
- оголошення банкрутом юридичної особи;
- стихійного лиха боржника (форс-мажорні обставини);
- засудження юридичної особи, смерті.

Тому при оцінці сумнівних боргів користуються П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». При цьому виходять із:

- платоспроможності окремих дебіторів;
- питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг;

– суми резерву сумнівних боргів на дату виникнення боргу. Ураховують, що залишок резерву сумнівних боргів на дату балансу не може бути більшим, ніж сума дебіторської заборгованості на ту ж саму дату. Виявлені порушення під час перевірки дебіторської заборгованості групуються у відомості. У ній вказують коротку характеристику документа, що перевіряється, і в окремій графі – характер порушення. Для оформлення виявлених порушень, крім тих, які згруповані у відомості, на аудитора покладаються обов'язки скласти додаткові таблиці. Наприклад, такими таблицями можуть бути:

- групування дебіторської заборгованості за термінами її погашення;
- дебіторська заборгованість за терміном позовної давності, що минув;

- дебітори, яким перерахували аванси; претензії, які направлені дебіторам; перелік дебіторів, з яких стягнена заборгованість за поданими позовами;
- перелік дебіторської заборгованості, яка списана на витрати підприємства; перелік контрактів з іноземними покупцями;
- перелік експортних операцій у бухгалтерському обліку; реєстр операцій в іноземній валюті;
- порівняльна таблиця курсових різниць за іноземними контрактами.

Завершальним етапом проведення аудиторської перевірки є складання та подання аудиторського висновку, в якому висвітлена незалежна думка аудитора щодо фінансової звітності ТОВ «Дружба СВК» станом на 31.12.2020 р. (Додаток А).

Висновки до третього розділу

В даному розділі розглянуто характеристику організації бухгалтерського обліку та практику обліку та аудиту дебіторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК». На підприємстві бухгалтерський облік ведеться згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Податковим Кодексом України, Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, Наказом «Про облікову політику підприємства і організацію бухгалтерського обліку на підприємстві» та іншими нормативно-правовими актами, якими необхідно керуватися при веденні бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості.

Бухгалтерський облік у ТОВ «Дружба СВК» ведеться в бухгалтерії підприємства, за допомогою автоматизованої форми ведення бухгалтерського обліку. За організацію бухгалтерського обліку на підприємстві відповідальний головний бухгалтер ТОВ «Дружба СВК». Діяльність працівників облікового апарату проводиться на основі наказу про облікову політику на підприємстві. Облік у ТОВ «Дружба СВК» ведеться згідно плану рахунків №291.

Організація бухгалтерського обліку поточної дебіторської заборгованості та її контролю на підприємстві в цілому відповідає вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та П(С)БО. Облік дебіторської заборгованості ведеться на договірній основі.

У розділі проведений аудит дебіторської заборгованості у ТОВ «Дружба СВК». Складено робочі документи: тест внутрішнього контролю та програму аудиту дебіторської заборгованості. Розглянуто послідовність проведення аудиту. За результатами перевірки та співставлення даних фінансової звітності з даними бухгалтерського обліку ТОВ «Дружба СВК» суттєвих відхилень не виявлено, перевірена фінансова інформація відображена справедливо та достовірно, відповідає нормативним вимогам щодо організації бухгалтерського обліку та звітності в Україні, що дало змогу скласти умовно-позитивний аудиторський висновок.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В даній кваліфікаційній роботі були розглянуті питання організації і методики обліку та аудиту дебіторської заборгованості на прикладі ТОВ «Дружба СВК».

В першому розділі розглянуто теоретичні основи обліку та аудиту дебіторської заборгованості: нормативно-правову базу та завдання обліку дебіторської заборгованості, її сутність, підходи до визначення поняття «дебіторська заборгованість» та її класифікацію в економічній літературі, розглянуто методика бухгалтерського обліку за національними стандартами і документальне підтвердження дебіторської заборгованості за її видами (за товари, роботи, послуги та за розрахунками), наведено перелік рахунків, субрахунків, що використовуються для обліку дебіторської заборгованості та їх типова кореспонденція, а також узагальнення інформації про дебіторську заборгованість в регістрах бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності. Також розглянуто питання податкового обліку та аудиту дебіторської заборгованості підприємства.

В другому розділі розглянуто питання організації і методики фінансово-економічного аналізу діяльності ТОВ «Дружба СВК» за два роки: надана техніко-економічна характеристика та розраховано основні показники діяльності, проведено фінансово-економічний аналіз діяльності ТОВ «Дружба СВК» за два роки. За результатами проведеного фінансово-економічного аналізу діяльності ТОВ «Дружба СВК» за два роки можна зробити висновок, що діяльність підприємства має тенденцію до покращення.

У третьому розділі було розглянуто питання організації бухгалтерського обліку та обліку дебіторської заборгованості на ТОВ «Дружба СВК». Встановлено, що на підприємстві бухгалтерський ведеться згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» і національними стандартами бухгалтерського обліку за допомогою автоматизованої форми обліку. Наведено структуру бухгалтерської служби товариства, розглянуто організацію бухгалтерського обліку та аудиту дебіторської заборгованості на ТОВ «Дружба СВК».

На підставі проведеного дослідження можна запропонувати наступні шляхи вдосконалення обліку та аудиту дебіторської заборгованості підприємства:

– для ефективного управління дебіторською заборгованістю у ТОВ «Дружба СВК» доцільно ввести в штат посаду внутрішнього аудитора, до обов'язків якого належатимуть такі завдання:

– ведення обліку проблемної (сумнівної, безнадійної, простроченої) дебіторської заборгованості;

– здійснення заходів щодо інкасації проблемної дебіторської заборгованості; застосування факторингу, векселів, взаємозаліків, проведення реструктуризації заборгованості;

– контроль за виконанням поточних фінансових планів в частині погашення дебіторської заборгованості за продукцію (товари, роботи, послуги), аналіз та внутрішній контроль дебіторської заборгованості.

Внутрішній аудит є важливою складовою системи управління підприємством, яка створена для попередження на підприємстві факти шахрайства персоналу, забезпечення збереження активів, здійснення внутрішнього консалтинга тощо. За допомогою внутрішнього аудиту можливо знайти причини виникнення помилок та недоліків в господарській діяльності і звітній документації підприємства та усунути їх, а також попередити виникнення.

В програму аудиторської перевірки дебіторської заборгованості доцільно включити етап розрахунку основних показників з аналізу дебіторської заборгованості; розраховані показники дають можливість аудитору формувати детальніший висновок щодо стану розрахунків за дебіторською заборгованістю, її динамікою на підприємстві.

Своєчасно оновлювати автоматизовану програму обліку, що дасть можливість покращити ведення бухгалтерського та податкового обліку та правильності ведення документів та фінансової звітності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України №2258-VIII від 21.12.2017 р. (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 15.08.2023)

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 15.08.2023)

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI (зі змінами та доповненнями) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17#Text> (дата звернення: 15.08.2023).

4. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 від 28.02.2013р. (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 25.08.2023)

5. Дебіторська заборгованість: положення (стандарт) бухгалтерського обліку №10, затверджений наказом Міністерства фінансів України №237 від 08.10.99 р. (зі змінами та доповненнями). URL:<https://zakon.help/law/237/> #Text (дата звернення 25.08.2023)

6. Про об'єднання підприємств: положення (стандарт) бухгалтерського обліку №19, затверджений наказом Міністерства фінансів України №163 від 073.07.99 р. (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99#Text> (дата звернення 25.08.2023)

7. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом М-ва фінансів України від 30.11. 1999 № 291 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення 28.08.2023)

8. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України: затв. наказом М-ва фінансів

України від 30.11. 1991 № 291 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 28.08.2023)

9. Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Звіту про використання коштів / електронних грошей, виданих на відрядження або під звіт, та Порядку його складання» №841 від 28.09.2015 р.: наказ Міністерства фінансів України від 09.05.2023 р. № 239: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1037-23#Text>(дата звернення: 28.08.2023)

10. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності (наказ Мінфіну від 28.03.2013 р. №433 (зі змінами та доповненнями). URL:<https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/metodicheskie-rekomendacii/metodichni-rekomendaciyi-schodo-1024176.html> (дата звернення: 20.08.2023)

11. Інструкція про службові відрядження в межах України та закордон, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 13.03.99 р. № 59 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98#Text> (дата звернення: 20.08.2023)

12. Постанова КМУ «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів» від 02.02.2011 № 98 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/98-2011-%D0%BF#Text>(дата звернення: 20.08.2023)

13. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку № 356 від 29.01.2000 р. (зі змінами та доповненнями).URL: <http://www.ligazakon.ua>. (дата звернення: 28.08.2023)

14. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016–2017 років. Частина II. 2019. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%202\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%202(1).pdf) (дата звернення: 25.08.2023)

15. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: затв. наказом Мінфіну від 02.09.2014 р. №879 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (дата звернення: 4.09.2023).
16. Аудит: методика і організація: навч. посібник / Н. І. Гордієнко та ін. 2-ге вид., перероб. і доп. Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 319 с.
17. Бланк І.А. Фінансовий менеджмент: навчальний курс. К.: Ніка-Центр, 2014. 656 с.
18. Бурлан С.А., Руденко Н.О. Організація і методика аудиту: навч. посіб. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 184 с.
19. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів / за ред. проф. Ф.Ф.Бутинця. 7-е вид., доп. і перероб. Житомир: ПП "Рута", 2016. 832 с.
20. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / Акімова Н.С. та ін. Х.: «Видавництво «Форт», 2016. 447 с.
21. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: підручник / Верхоглядова Н.І. та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 536 с.
22. Виноградова О.М., Жидєєва Л.І. Аудит: навч. посібник. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 653 с.
23. Голов С.Ф., Костючено В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі. К. : Лібра. 2001. 840 с.
24. Гудзь Н. В., Денчук П.Н., Романів Р.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник для ВНЗ. 2-ге вид., перероб. і допов. К.: Центр учб. літ., 2016. 424 с.
25. Дмитренко І.М. Аудит за міжнародними стандартами: навч.-практ. посіб. Горлівка: ПП «Видавництво Ліхтар», 2010. 268 с.
26. Крайник О.П., Клепикова З.В. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. Львів: Державний університет «Львівська політехніка», 2000. 260 с.
27. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Організація і методика аудиту: підручник. Київ: Каравелла, 2012. 544 с.
28. Лишиленко А. В. Бухгалтерський учет: учеб. для студ. высш. учеб. завед. 3-е изд., перераб. и доп. К. : Центр учеб. лит., 2011. 735 с.

29. Стасишен М.С., Піча Ю.В. Основи аудиту (в схемах, графіках і таблицях): навч. посіб. К.: Карвела, 2007. 192 с.

30. Сук Л. К., Сук П. Л. Фінансовий облік: навч. посіб. 3-тє, переробл. і доповн. К.: Знання, 2016. 664 с.

31. Фінансовий облік: підручник: у 2 ч. / Бондар М.І. та ін. Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». К.: КНЕУ, 2012. Ч. 1. 2012. 553 с.

32. Фінансовий облік: конспект лекцій / Абрамчук М.Ю. та ін. Суми: Сумський державний університет, 2018. 395 с.

33. Шара Є. Ю., Соколовська-Гонтаренко І. Є. Фінансовий облік І: навч. посібник. К. : Центр учб. літ., 2016. 336 с.

34. Бескоста Г. М. Розробка концептуальних основ забезпечення контролю якості аудиту дебіторської заборгованості // Ефективна економіка. 2013. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2305> (дата звернення 18.03.2023)

35. Костюченко В., Шаповалова Г. Облік дебіторської заборгованості. 2008. № 7. С. 2-9.

36. Лищенко О. Г. Аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr/ep/2009_1/files/Eco_01_2009_Lishenko_Beskosta (дата звернення: 25.09.2023)

37. Макаренко А.П. Організація і методика обліку і аудиту поточної дебіторської заборгованості з покупцями та замовниками // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. 2011. № 1(47).

38. Момот Т. В. Сучасні моделі управління дебіторською заборгованістю підприємства // Науково-технічний збірник Харківської національної академії міського господарства. 2008. № 85. С. 207 – 211

39. Нашкерська М.М. Управління дебіторською заборгованістю у структурі оборотного капіталу підприємства. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/2674/1/24.pdf>. (дата звернення 25.08.2023)

40. Шип В. Ю. Дебіторська заборгованість: сутність та класифікація // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. Економіка. 2010. Спеціальний випуск 29 (част. 2). С. 96-100.

41. <http://www.vobu.com.ua/>

42. <https://zakon.rada.gov.ua>

43. <https://buhgalter911.com/>

Додаток А
АУДИТОРСЬКИЙ ВИСНОВОК
про фінансову звітність
ТОВ «ДРУЖБА СВК»
станом на 31.12.2021 року

1.1. Основні відомості про аудитора:

Незалежний аудитор Свідоцтво № 22133 про внесення до реєстру аудиторських фірм та аудиторів, які одноособово надають аудиторські послуги, видане за рішенням № 133 Аудиторської палати України.

Аудитор Богдан А.В. сертифікат серія А № 22133, виданий Рішенням Аудиторської палати України за № 133 від 30.09.2022 року. Термін дії сертифікату до 30 вересня 2027 року.

Місце проживання: м. Одеса, вул. Канатна, 112.

Телефон: 8 (048) 710-40-50.

Дата видачі аудиторського висновку: 4 вересня 2023 року.

1.2. Основні відомості про Компанію:

Повна назва Компанії	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ ДРУЖБА СВК
Скорочена назва Компанії	ТОВ «ДРУЖБА СВК»
Код ЄДРПОУ	03766139
Організаційно-правова форма емітента	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
№ свідоцтва про державну реєстрацію (перереєстрацію), дата видання свідоцтва	Серія А00 № 296820 Зареєстровано 21.03.2000 р. за № 15561050003000576
Юридична адреса і місцезнаходження	Україна, 68251, Одеська обл., Саратський р-н, село Зоря, вулиця Троїцька, будинок 159
Основні види діяльності	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
Кількість учасників	21
Чисельність працівників	126
Наявність і місцезнаходження філій	–
Номер, дата та строк дії ліцензії на здійснення діяльності	–

1.3. Основні відомості про умови договору на проведення аудиту:

Дата та номер договору на проведення аудиту: № 20/08 від 20.08.2023 р.

Дата початку та дата закінчення проведення аудиту: 25.08.2023 р. – 4.09.2023 р.

Масштаб проведення аудиту: перевірка достовірності *фінансової звітності за 12 місяців 2021 року.*

1.4. Змістова частина

До перевірки надана наступна документація:

- оборотні та сальдові баланси;
- відомості аналітичного обліку;
- первинні документи господарських операцій;
- фінансова звітність.

Перевіркою охоплені наступні питання:

- облік формування статутного фонду;
- облік основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей;
- облік формування складу витрат на виробництво;
- облік коштів і розрахунків;
- облік реалізації товарів і послуг,
- облік фінансових результатів;
- правильність розподілу прибутку відповідно до Статуту;
- наявність спеціальних і цільових фондів, їх формування і використання відповідно до чинного законодавства;
- відповідність бухгалтерського обліку вимогам законодавства.

Висновок сформований у відповідності:

- до вимог Міжнародних стандартів аудиту №700 «Аудиторський висновок про фінансову звітність» та № 800 «Аудиторський висновок при виконанні завдань з аудиту спеціального призначення». Ці стандарти зобов'язують аудиторів планувати і здійснювати аудиторську перевірку так, щоб одержати обґрунтовану впевненість у тому, що фінансові звіти не містять суттєвих викривлень.

Розмір суттєвості помилки (невідповідності даних обліку акціонерного товариства даним його звітності) у відповідності з вимогами національного нормативу аудиту № 11 «Суттєвість та її взаємозв'язок з ризиками аудиторської перевірки» прийнято у розмірі 1,0 тис.грн.

Висловлення думки аудитора стосовно розкриття інформації щодо показники фінансово-господарської діяльності у фінансовій звітності відповідно до встановлених нормативів

Фінансово-господарська діяльність ТОВ «ДРУЖБА СВК» здійснюється відповідно до чинного законодавства, прийнята система бухгалтерського обліку відповідає вимогам законодавчих і нормативних актів. Фінансова звітність складена за даними обліку і достовірно відображає у всіх істотних аспектах фактичний фінансово-господарський стан підприємства станом на 31.12.2021 р. за результатами операцій за період з 01.01.2021 р. по 31.12.2021 р.

Фінансова звітність за 12 місяців 2021 року складена відповідно до вимог національних нормативів (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні.

Дані, відображені в Балансі, підтверджуються залишками на рахунках активів і зобов'язань. Аналіз статей Звіту про фінансові результати дає реальну інформацію

про доходи і витрати, про прибутки і збитки, отримані внаслідок діяльності підприємства за звітний період.

Бухгалтерський облік ТОВ «ДРУЖБА СВК» ведеться згідно з Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та з Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік ТОВ «ДРУЖБА СВК» забезпечує своєчасне та повне відображення всіх господарських операцій за відповідними рахунками і параметрами та надання необхідної інформації користувачам про стан активів, зобов'язань, результати фінансової діяльності та інших показників.

Облікова політика визначена підприємством самостійно і затверджена Наказом № 1 від 19.01.2023р. У даному наказі відображена методологія ведення бухгалтерського обліку та надання інформації у фінансових звітах, які відповідають вимогам П(С)БО і найбільше адаптовані до діяльності підприємства. За період, що перевірявся, облікова політика підприємства не змінювалась.

На підприємстві застосовується автоматизована система обліку.

1.5 Висловлення думки стосовно розкриття підприємством інформації про деякі показники фінансово-господарської діяльності у фінансовій звітності відповідно до встановлених нормативів

1.5.1 Думка аудитора стосовно розкриття інформації про активи відповідно до встановлених нормативів

Майно товариства складається з основних засобів та обігових коштів, а також цінностей, вартість яких відображена в балансі ТОВ «ДРУЖБА СВК». Інформація, що надана в балансі, є повною, правдивою та відповідає національним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку.

Оцінка та класифікація активів за статтями балансу відповідає вимогам НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО № 7 «Основні засоби», П(С)БО № 8 «Нематеріальні активи», П(С)БО № 9 «Запаси», П(С)БО № 10 «Дебіторська заборгованість» та прийнятій обліковій політиці.

Облік необоротних і оборотних активів

Нематеріальні активи

Нематеріальні активи відображаються у балансі ТОВ «ДРУЖБА СВК» за первісною вартістю з вирахуванням накопиченої амортизації. Накопичена амортизація нараховується на підставі П(С)БО №8 шляхом застосування прямолінійний методу амортизації.

Станом на 31.12.2021р. залишкова вартість нематеріальних активів складає 1тис.грн. Первісна вартість нематеріальних активів станом на 31.12.2021 р. складає - 15тис.грн., накопичувана амортизація – 14тис. грн.

Основні засоби

У статті «Основні засоби» відображається вартість необоротних активів, які відповідають визначенню основних засобів згідно П(С)БО 7 «Основні засоби».

Основні засоби оприбутковуються за первісною вартістю – історична (фактична) собівартість основних засобів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) основних засобів або нематеріальних активів. Первісна вартість також включає в себе усі витрати, що пов'язані з доставкою, установкою, введенням в експлуатацію. Аналітичний облік основних засобів ведеться по кожному інвентарному об'єкту, з застосуванням інвентарних карток, в яких є інформація про первісну вартість, інвентарний номер, знос.

На підприємстві застосовується прямолінійний метод розрахунку зносу (амортизації) основних засобів, визначений Податковим Кодексом України. Протягом року метод амортизації не змінювався.

Залишкова вартість основних засобів станом на 31.12.2021р. складала – 67487 тис.грн. (первісна вартість – 128411 тис.грн., знос – 60924тис.грн.).

Запаси

Облік товарно-матеріальних цінностей ТОВ «ДРУЖБА СВК» відповідає вимогам П(С)БО 9 «Запаси».

Запаси відображаються в обліку по найменшій з оцінок згідно з принципом обачності, - по історичній собівартості або чистій вартості реалізації.

Первісна вартість запасів визначена з урахуванням всіх витрат, безпосередньо зв'язаних з їх придбанням.

Оцінка запасів на дату балансу здійснюється згідно з прийнятою на підприємстві обліковою політикою.

Балансова вартість запасів станом на 31.12.2021р. склала 99074 тис.грн.

Дебіторська заборгованість

Облік дебіторської заборгованості ТОВ «ДРУЖБА СВК» відповідає вимогам П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Дебіторська заборгованість відображена в балансі розгорнуто за статтями активу та має наступну структуру.

Найменування показника	31.12.2021 р., тис. грн.
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	423
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	
- за виданими авансами	7412
- з бюджетом	-
- у тому числі з податку на прибуток	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	30
Разом	7865

Гроші та їх еквіваленти

Облік касових операцій підприємством здійснюється у відповідності з Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, яке Затверджено Постановою НБУ від 29.12.2017р. №148.

Відображення безготівкових розрахункових операцій грошовими коштами задовольняє вимогам Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженої Постановою НБУ від 21.01.2004 р. № 22.

Сальдо по грошовим коштам підтверджено виписками банків.

Загальна сума грошових коштів у національній валюті, що обліковується на рахунках підприємства, станом на 31.12.2021 р. складає 30629 тис. грн.

Витрати майбутніх періодів

Витрати майбутніх періодів в балансі ТОВ «ДРУЖБА СВК» станом на 31.12.2021р. відсутні.

Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття

Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття станом на 31.12.2021р. в балансі ТОВ «ДРУЖБА СВК» відсутні.

Аудитор підтверджує, що розмір, класифікація та оцінка активів ТОВ «ДРУЖБА СВК» відповідає національним стандартам бухгалтерського обліку та прийнятій обліковій політиці підприємства.

1.5.2 Думка аудитора стосовно розкриття інформації про зобов'язання відповідно до встановлених нормативів

Визнання, облік та оцінка зобов'язань на підприємстві здійснюються відповідно до П(С)БО № 11 «Зобов'язання».

Класифікація зобов'язань проведена вірно.

Довгострокові зобов'язання на підприємстві складають 12487 тис.грн.

Облік поточних зобов'язань

Поточна кредиторська заборгованість відображена в балансі вірно і станом на 31.12.2021р. складає 6375 тис.грн. та має наступну структуру:

Найменування показника	31.12.2021 р., тис. грн.
Поточна кредиторська заборгованість за:	
– довгостроковими зобов'язаннями	-
– товари, роботи, послуги	-
– розрахунками з бюджетом	1385
у тому числі з податку на прибуток	-
– розрахунками зі страхування	145
-розрахунками з оплати праці	461

Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1045
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	-
Інші поточні зобов'язання	390
Разом	6375

Визнання, облік та оцінка зобов'язань здійснюються відповідно до П(С)БО № 11 «Зобов'язання». У фінансовій звітності вони відображені в повному обсязі.

1.5.3 Думка аудитора стосовно розкриття інформації про власний капітал відповідно до встановлених нормативів та стосовно сплати товариством з обмеженою відповідальністю статутного фонду (капіталу) у встановлені законодавством терміни

Згідно зі Статутом статутний фонд ТОВ «ДРУЖБА СВК» станом на 31.12.2021р. складає 285 грн. Статутний фонд сплачений грошовими коштами у загальній сумі 285 грн.

Таким чином, станом на 31.12.2021р. сплачений Статутний фонд ТОВ «ДРУЖБА СВК» складає 285 грн., що становить 100,00% від об'явленого внеску. Суми неоплаченого капіталу немає.

За 12 місяців 2021року діяльність підприємства була прибутковою. **Отриманий прибуток 110604тис.грн.** З урахуванням прибутку минулих періодів загальний прибуток станом на 31.12.2021 р. склав **110604** тис. грн.

Власний капітал ТОВ «ДРУЖБА СВК» станом на 31.12.2021р. дорівнює 156344 тис. грн. і складається з:

<i>Найменування показника</i>	<i>31.12.2021р., тис. грн.</i>
Зареєстрований (пайовий) капітал	285
Капітал у дооцінках	-
Додатковий капітал	-
Резервний капітал	56211
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	145972
Разом	202468

Визначення власного капіталу, його структури та призначення проведено відповідно до вимог НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

1.5.4. Думка аудитора стосовно розкриття інформації щодо обсягу чистого прибутку

ТОВ «ДРУЖБА СВК» формує склад витрат на виробництво відповідно до вимог П(С)БО № 16 «Витрати».

Ведення бухгалтерського обліку дає достовірну та повну картину витрат на виробництво, вимоги податкового законодавства в цілому дотримуються.

Фінансовий результат діяльності підприємства визначався відповідно до вимог положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 15 «Доход» і в цілому є достовірним.

За підсумками 12 місяців року 2021 діяльність ТОВ «ДРУЖБА СВК» була прибутковою, чистий прибуток ТОВ «ДРУЖБА СВК» складає 47158 тис.грн.

1.5.5. Аналіз показників ліквідності

Аналіз ліквідності підприємства здійснюється за даними балансу та дозволяє визначити спроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання. Аналіз ліквідності підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких показників (коефіцієнтів): коефіцієнта загальної ліквідності (покриття), коефіцієнта швидкої ліквідності, коефіцієнта абсолютної ліквідності та чистого оборотного капіталу.

За період, що перевірявся, спостерігається такий рух показників:

- *коефіцієнт ліквідності (покриття)* характеризує співвідношення між усіма поточними активами і короткостроковими зобов'язаннями. Даний показник на кінець звітного періоду становить 23,25 (норма 1-1,5). Це означає, що на кожен гривню поточних зобов'язань підприємство має 23,25 грн. активів.

- *коефіцієнт швидкої ліквідності* характеризує співвідношення між поточними активами за вирахуванням матеріальних запасів і короткостроковими зобов'язаннями. Коефіцієнт становить 6,08 на кінець періоду. Економічне значення цього коефіцієнта таке ж, як і попереднього, його нормативне значення дорівнює 1.

- *коефіцієнт абсолютної ліквідності* характеризує негайну готовність підприємства погасити свою заборгованість. За 12 місяців 2020р. коефіцієнт складає 4,80. Нормативне значення коефіцієнту складає 0,2 - 0,25.

- *чистий оборотний капітал* розраховується як різниця між оборотними активами підприємства та його поточними зобов'язаннями. Його наявність та величина свідчать про спроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання та розширювати подальшу діяльність. На 31.12.2020р. року цей показник дорівнює 116804тис.грн.

Аналіз фінансової стійкості поданий у таблиці:

<i>Показник</i>	<i>на 01.01.2021</i>	<i>на 31.12.2021</i>
<i>Коефіцієнти ліквідності: (коефіцієнт покриття)</i>	<i>49,81</i>	<i>23,25</i>
<i>Коефіцієнт швидкої ліквідності</i>	<i>18,34</i>	<i>6,04</i>
<i>Коефіцієнт абсолютної ліквідності</i>	<i>17,08</i>	<i>4,80</i>
<i>Чистий оборотний капітал</i>	<i>116804</i>	<i>141827</i>

1.5.6. Аналіз показників фінансової стійкості

Аналіз фінансової стійкості підприємства здійснюється за даними балансу підприємства, характеризує структуру джерел фінансування ресурсів підприємства, ступінь фінансової стійкості та незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування діяльності. Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких показників (коефіцієнтів): коефіцієнт

фінансової незалежності або автономії, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт структури капіталу (фінансування) та інші.

- *коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)* показує питому вагу власних коштів у загальній сумі ресурсів підприємства і становить на кінець звітного періоду 0,91. Це означає, що частина власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів становить 91,0%. Підприємство вважається фінансово стійким, якщо значення коефіцієнта не менше за 0,5.

- *коефіцієнт фінансової стійкості* показує, яка частина поточних зобов'язань може бути погашена власним капіталом. Показник становить на кінець звітного періоду 31,7. Нормальне значення цього коефіцієнта повинно коливатися в межах 0,8-0,9.

- *коефіцієнт концентрації позикового капіталу* характеризує частку позикових коштів у загальній сумі коштів, вкладених у майно підприємства. Цей індикатор демонструє, яка частина активів підприємства фінансується за рахунок зобов'язань. Чим нижче цей показник, тим стійкіше положення підприємства. На 31.12.2021 року цей показник дорівнює 0,09.

- *коефіцієнт структури капіталу (фінансування)* показує вартість залучених підприємством коштів з розрахунку на 1 гривню власних і характеризує залежність підприємства від залучених засобів. Даний показник на кінець звітного періоду становить 0,09. Це означає, що на кожну гривню власних коштів доводиться 9 коп. позикових. Нормальне значення цього коефіцієнта не повинно перевищувати 0,5, критичне значення 1.

Аналіз фінансової стійкості поданий у таблиці:

<i>Показник</i>	<i>на 01.01.2021</i>	<i>на 31.12.2021</i>
<i>Чистий оборотний капітал</i>	116804	141827
<i>Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)</i>	0,81	0,91
<i>Коефіцієнт фінансової стійкості</i>	65,3	31,7
<i>Коефіцієнт концентрації позикового капіталу</i>	0,19	0,09
<i>Коефіцієнт структури капіталу (фінансування)</i>	0,23	0,09

Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «ДРУЖБА СВК» дозволяє зробити висновок, що фінансовий стан ТОВ «ДРУЖБА СВК» є досить стійким, про що свідчать наведені в таблиці показники (за виконаними вище розрахунками).

Висновок:

Мною, незалежним аудитором Богдан А.В., проведено аудиторську перевірку у відповідності з вимогами та положеннями Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та Міжнародними стандартами аудиту. Ці стандарти зобов'язують аудитора планувати і здійснювати аудиторську перевірку з метою одержання обґрунтованої впевненості в тому, що фінансова інформація не містить суттєвих викривлень. Аудит включає перевірку шляхом тестування доказів, які підтверджують суми й розкриття інформації у фінансових звітах товариства.

Аудиторська перевірка також включає оцінку застосованих принципів бухгалтерського обліку, здійснених управлінським персоналом, а також оцінку загального подання фінансових звітів.

Вважаю, що проведена мною аудиторська перевірка забезпечує обґрунтовану підставу для висловлення думки.

На мою думку, за результатами співставлення даних фінансової звітності з даними бухгалтерського обліку суттєвих відхилень не виявлено, перевірена фінансова інформація ТОВ «ДРУЖБА СВК» відображена справедливо та достовірно, відповідає нормативним вимогам щодо організації бухгалтерського обліку та звітності в Україні.

Оскільки аудитор не приймав участь у проведенні фактичної інвентаризації активів та зобов'язань товариства, вважаю за можливе надати умовно-позитивний аудиторський висновок щодо діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «ДРУЖБА СВК».

Валюту балансу товариства з обмеженою відповідальністю «ДРУЖБА СВК» станом на звітну дату у сумі 221330 тис.грн. підтверджую.

*Незалежний аудитор
(сертифікат серії А № 22133 від 30.09.2022)*

Богдан А.В.

Додаток Б

Апробація результатів наукового колоквіуму «Сучасні аспекти проведення аналізу функціонування національної економіки та діяльності її суб'єктів в контексті забезпечення їх конкурентоспроможності та ефективності діяльності»

Витяг

з протоколу № 6
засідання кафедри обліку та аудиту
від 29 листопада 2023 р.

Голова засідання кафедри: завідувач кафедри обліку та аудиту проф. Немченко В.В.

БУЛИ ПРИСУТНІМИ: проф. Купріна Н.М., проф., Мельник Ю.М., доценти: Антонюк О.П., Ощепков О.П., Ступницька Т.М., Тарасова О.В., Васьковська К.О., Баранюк Х.О., ас. Гребейникова Н.А. , зав. лаб. Головаченко Л.М.

СЛУХАЛИ: Про результати наукового колоквіуму «Сучасні аспекти проведення аналізу функціонування національної економіки та діяльності її суб'єктів в контексті забезпечення їх конкурентоспроможності та ефективності діяльності», який проводився 28 листопада 2023 року о 11.00 в рамках наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри Обліку та аудиту Одеського національного технологічного університету

УХВАЛИЛИ: 1. Затвердити результати наукового колоквіуму «Сучасні аспекти проведення аналізу функціонування національної економіки та діяльності її суб'єктів в контексті забезпечення їх конкурентоспроможності та ефективності діяльності».

2. Здобувачам вищої освіти які підготували та доповідали на науковому колоквіуму в рамках дослідження за темами КРМ і КРБ надати апробацію наукових досліджень, а саме:

2.13. Здобувачці СВО «Магістр», спец. 071 «Облік і оподаткування», ОПП «Облік і аудит» – А.В. Богдан, тема доповіді: «Аналіз особливостей проведення аудиту дебіторської заборгованості підприємства в сучасних умовах».

Зав. кафедри
обліку та аудиту

/ПІДПИСАНО/

Валерій НЕМЧЕНКО

Секретар

/ПІДПИСАНО/

Людмила ГОЛОВАЧЕНКО